

FATF

RAHAPESU NING
TERRORISMI JA MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU
RAHASTAMISE
VASTU VÕITLEMISE
RAHVUSVAHELISED STANDARDID

FATFi soovitused

VEEBRUAR 2012

RAHAPESU NING
TERRORISMI JA MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU RAHASTAMISE
VASTU VÕITLEMISE
RAHVUSVAHELISED STANDARDID

FATFi SOOVITUSED

VEEBRUAR 2012

Trükitud veebruaris 2012

SISUKORD

FATFi soovitude loetelu	4
Sissejuhatus	6
FATFi soovitused	9
Tõlgendavad märkused	31
Märkus finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid käsitlevate nõuete õiguslike aluste kohta	116
Sõnaseletused	118
Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.	
Lühendid	134
Lisa: FATFi juhenddokumendid	136

FATFi SOOVITUSED

Number	Endine number	
A – RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMISE PÕHIMÕTTED JA KOORDINEERIMINE		
1	-	Riskide hindamine ja riskipõhise lähenemise rakendamine *
2	R.31	Siseriiklik koostöö ja koordineerimine
B – RAHAPESU JA KONFISKEERIMINE		
3	R.1 & R.2	Rahapesu kuritegu *
4	R.3	Konfiskeerimine ja ajutised meetmed *
C – TERRORISMI RAHASTAMISE JA MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU TÕKESTAMINE		
5	SRII	Terrorismi rahastamise kuritegu *
6	SRIII	Terrorismi ja terrorismi rahastamisega seotud sanktsioonid *
7		Massihävitusrelvade levikuga seotud sanktsioonid *
8	SRVIII	Mittetulundusühingud *
D – KLIENTIDE SUHTES RAKENDATAVAD HOOLSUSMEETMED		
9	R.4	Finantsasutuste käsutuses olevate andmete konfidentsiaalsust reguleerivad seadused <i>Hoolsusmeetmed ja andmete säilitamine</i>
10	R.5	Hoolsusmeetmed *
11	R.10	Andmete säilitamine <i>Täiendavad hoolsusmeetmed seoses konkreetsete klientide ja toimingutega</i>
12	R.6	Riikliku taustaga isikud *
13	R.7	Korrespondentpangandus *
14	SRVI	Raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenused *
15	R.8	Uued tehnoloogiad
16	SRVII	Elektronilised ülekanded * <i>Kolmandale isikule tuginemine hoolsusmeetmete kohaldamisel</i>
17	R.9	Tuginemine kolmanda isiku poolt hoolsusmeetmete käigus tuvastatud teabele *
18	R.15 & R.22	Sisekontrollimehhanismid ning välismaised filiaalid ja tütarettevõtted *
19	R.21	Kõrgema riskiastmega riigid * <i>Kahtlastest tehingutest teatamine</i>
20	R.13 & SRIV	Kahtlastest tehingutest teatamine *
21	R.14	Kliendi teavitamine rahapesu kahtlusest ja konfidentsiaalsuspiirangud <i>Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad</i>
22	R.12	Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad: hoolsusmeetmed *
23	R.16	Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad: muud meetmed *

Käesolev dokument on mitteametlik tõlge inglise keelest. Dokumendi kohaldamisel ilmnevate erinevate tõlgenduste puhul tuleb lähtuda FATFi ametlikust tekstist, mis on avaldatud alljärgneval veebilehel:

http://www.fi.ee/public/aml/FATF_Recommendations_approved_February_2012_reprint_May_2012_web_version.pdf

E – JURIIDILISTE ISIKUTE JA ÕIGUSLIKE ÜKSUSTE LÄBIPAISTVUS JA TEGELIKUD KASUSAAJAD		
24	R.33	Juriidiliste isikute läbipaistvus ja tegelikud kasusaajad *
25	R.34	Lepinguliste õiguslike üksuste läbipaistvus ja tegelikud kasusaajad *
F – PÄDEVATE ASUTUSTE VOLITUSED JA KOHUSTUSED NING MUUD INSTITUTIONAALSED MEETMED		
<i>Reguleerimine ja järelevalve</i>		
26	R.23	Finantsasutuste reguleerimine ja järelevalve *
27	R.29	Järelevalveasutuste volitused
28	R.24	Mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate reguleerimine ja järelevalve
<i>Õiguskaitse- ja uurimisasutused</i>		
29	R.26	Rahapesu andmebüroo *
30	R.27	Õiguskaitse- ja uurimisasutuste kohustused *
31	R.28	Õiguskaitse- ja uurimisasutuste volitused
32	SRIX	Sularahakullerid *
<i>Üldnõuded</i>		
33	R.32	Statistika
34	R.25	Suunised ja tagasiside
<i>Karistused</i>		
35	R.17	Karistused
G – RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ		
36	R.35 & SRI	Rahvusvahelised konventsioonid
37	R.36 & SRV	Vastastikune õigusabi
38	R.38	Vastastikune õigusabi: blokeerimine ja konfiskeerimine *
39	R.39	Väljaandmine
40	R.40	Muud rahvusvahelise koostöö vormid *

Veerg „Endine number” viitab FATFi 2003. aasta soovitude asjaomastele osadele. Tärniga märgitud soovitude kohta on koostatud tõlgendavad märkused, mida tuleks lugeda koos soovitusega.

Käesolev versioon vastu võetud 15. veebruaril 2012.

SISSEJUHATUS

Rahapesuvastane töökond (edaspidi FATF) on valitsustevaheline organ, mille asutasid 1989. aastal selle liikmeks olevate jurisdiktsioonide ministrid. FATFi ülesanne on kehtestada standardeid ja edendada õigus-, regulatiiv- ja operatiivmeetmete tõhusat rakendamist võitluses rahapesu, terrorismi rahastamise ja massihävitusrelvade leviku rahastamise ning muude sellega kaasnevate ja rahvusvahelise rahandussüsteemi terviklikkust ohustavate tegurite vastu. Koostöös teiste rahvusvaheliste huvirühmadega tegeleb FATF ka riikide tasandil haavatavate kohtade väljaselgitamisega, et kaitsta rahvusvahelist finantssüsteemi väärkasutuse eest.

FATFi soovitustes sätestatakse kõikehõlmav ja terviklik raamistik meetmetest, mida riigid peaksid rakendama võitluses rahapesu ja terrorismi rahastamise ning massihävitusrelvade leviku rahastamise vastu. Riikide õigus-, haldus- ja operatiivraamistikud ning rahandussüsteemid on erinevad ning seetõttu ei saa kõik riigid võtta nende ohtude vastu võitlemisel ühesuguseid meetmeid. FATFi soovitustega nähakse seepärast ette rahvusvahelised standardid, mida riigid peaksid rakendama konkreetselt nende kohalikele tingimustele vastavaks kohandatud meetmete abil. FATFi soovitustes pannakse paika põhimeetmed, mida riigid peaksid rakendama, et

- selgitada välja riskid, töötada välja poliitika ja tagada siseriiklik koordineerimine;
- uurida rahapesu, terrorismi rahastamist ja massihävitusrelvade leviku rahastamist;
- rakendada ennetavaid meetmeid rahandussektoris ja teistes ettenähtud sektorites;
- sätestada pädevate asutuste (nt uurimis-, õiguskaitse- ja järelevalveasutuste) volitused ja kohustused ning muud institutsionaalsed meetmed;
- suurendada juriidiliste isikute ja teise lepinguliste õiguslike üksustega (edaspidi üksus) seotud tegelikku kasusaajat puudutava teabe läbipaistvust ja kättesaadavust ning
- aidata kaasa rahvusvahelisele koostööle.

FATFi esialgsed nelikümmend soovitust koostati 1990. aastal võitlemaks selle vastu, et rahandussüsteeme ei kuritarvitaks isikud, kes pesid uimastiärist saadud raha. 1996. aastal vaadati soovitused esmakordselt läbi, et kajastada rahapesu arengusuundi ja tehnikaid ning laiendada soovituste ulatust uimastiärist saadud raha pesust kaugemale. 2001. aasta oktoobris laiendas FATF oma volitusi, et tegeleda terrorismiaktide ja terroristlike organisatsioonide rahastamise temaatikaga, ja astus olulise sammu, töötades välja kaheksa erisoovitust terrorismi rahastamise kohta (hiljem lisati neile üheksas soovitus). 2003. aastal vaadati FATFi soovitused teist korda läbi ning need on

koos erisoovitustega heaks kiidetud rohkem kui 180 riigis ning neid tunnustatakse rahvusvaheliste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise standarditena.

Pärast oma liikmete vastastikuste hindamiste kolmanda vooru lõppu on FATF soovitusel läbi vaadanud ja neid täiendanud tihedas koostöös FATFi-laadsete piirkondlike organite ja vaatelejaorganisatsioonidega, mille hulka kuuluvad Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), Maailmapank ja Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. Muudatustes käsitletakse uusi ja esilekerkivaid ohte, selgitatakse ja jõustatakse tõhusamalt paljusid olemasolevaid kohustusi, säilitades samas soovitustes vajaliku stabiilsuse ja ranguse.

FATFi standardite läbivaatamise eesmärk oli ka tõhustada nõudeid kõrgema riskiastmega olukordadele ja võimaldada riikidel keskenduda rohkem valdkondadele, kus riskid on endiselt suured või kus rakendamist saab tõhustada. Riigid peaksid esmalt identifitseerima oma rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid, neid hindama ja nendest aru saama ning seejärel võtma asjakohaseid meetmeid riskide maandamiseks. Riskipõhine lähenemine võimaldab riikidel võtta FATFi nõuete raames paindlikumaid meetmeid, et suunata oma ressursse tõhusamalt ja rakendada riskide olemusele vastavaid ennetavaid meetmeid ning seeläbi oma tegevust kõige tulemuslikumalt kavandada.

Terrorismi rahastamise vastane võitlus on väga oluline. Terrorismi rahastamise käsitlemisel on väga suur tähtsus tõhusal rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemil ning enamik varem konkreetselt terrorismi rahastamisele keskendunud meetmetest on nüüd integreeritud soovitusesse, kaotades vajaduse erisoovituste järele. Samas aga on mõned soovitusel, milles käsitletakse üksnes terrorismi rahastamist, kusjuures need on esitatud FATFi soovitusel punktis C. Nendeks on: soovitus 5 (terrorismi rahastamise eest kriminaalvastutuse sätestamine); soovitus 6 (terrorismi ja terrorismi rahastamisega seotud sihtotstarbelised finantskaristused); ja soovitus 8 (meetmed mittetulundusühingute kuritarvitamise ennetamiseks). Oluline turvalisusprobleem on ka massihävitusrelvade levik, mistõttu laiendati 2008. aastal FATFi volitusi ka massihävitusrelvade leviku rahastamise tõkestamiseks. Selle ohu vastu võitlemiseks on FATF vastu võtnud uue soovitusel (soovitus 7), mille eesmärk on tagada ÜRO Julgeolekunõukogu kehtestatavate sihtotstarbeliste finantskaristuste järjepidev ja tõhus rakendamine.

FATFi standardid koosnevad soovitusel ja nende tõlgendavatest märkustest ning lisaks sõnaseletuste loendit koos asjakohaste mõistete seletustega. FATFi standardites sätestatud meetmeid peaksid rakendama kõik FATFi ja FATFi-laadsete piirkondlike organite liikmed ning nende rakendamist hinnatakse rangelt vastastikuste hindamiste ning IMFi ja Maailmapanga hindamiste kaudu, kasutades FATFi ühtset hindamismetoodikat. Mõned tõlgendavad märkused ja sõnaseletuste loendi mõistete seletused sisaldavad näiteid selle kohta, kuidas nõudeid rakendada. Need näited ei ole FATFi standardite kohustuslik osa, vaid esitatud üksnes suuniseks. Samuti ei ole need

näited kõikehõlmavad ja kuigi neid käsitletakse kasulike viidetena, ei pruugi need olla kõikides tingimustes asjakohased.

FATF koostab ka suuniseid, parima tava dokumente ja muid nõuandeid, et abistada riike FATFi standardite rakendamisel. Need dokumendid ei ole standardite järgimise hindamisel kohustuslikud, ent riikidel võib olla nendest kasu FATFi standardite rakendamiseks parimate mooduste valimisel. Loetelu FATFi suunistest ja parima tava dokumentidest, mis on kättesaadaval FATFi veebisaidil, on esitatud ka soovitude lisas.

FATF on võtnud endale kohustuseks pidada tihedat ja konstruktiivset dialoogi erasektori, tsiviilühiskonna ja teiste huvitatud isikutega, kes on tähtsad partnerid rahandussüsteemi terviklikkuse tagamisel. Soovitude läbivaatamisel on nende huvirühmadega põhjalikult konsulteeritud ning nende kommentaare ja ettepanekuid arvesse võetud. Ka tulevikus kaalub FATF oma volituste piires standarditesse asjakohaste muudatuste tegemist, vastavalt uuele teabele esilekerkivate ohtude ja üleilmse rahandussüsteemi haavatavate aspektide kohta.

FATF kutsub riike üles võtma vajalikke meetmeid, et viia oma siseriiklikud rahapesu, terrorismi rahastamise ja massihävitusrelvade leviku rahastamise tõkestamise süsteemid vastavusse FATFi uute soovitustega.

FATFi SOOVITUSED

A. RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMISE PÕHIMÕTTED JA KOORDINEERIMINE

1. Riskide hindamine ja riskipõhise lähenemise rakendamine *

Riigid peaksid oma rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid identifitseerima, neid hindama ja nendest aru saama ning võtma meetmed (sh riskihindamistegevusi koordineeriva asutuse või mehhanismi määramine) ja rakendama vahendeid nende riskide tulemuslikuks maandamiseks. Riskihinnangutest lähtudes peaksid riigid rakendama riskipõhist lähenemist, tagamaks, et rahapesu ja terrorismi rahastamist ennetavad või maandavad meetmed vastavad oma ulatuselt tuvastatud riskidele. See lähenemine peaks olema põhialuseks ressursside tõhusale eraldamisele kogu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tegevuses ning riskipõhiste meetmete rakendamisele FATFi soovituste raames. Nendes valdkondades, kus tuvastatud on kõrgemad riskid, peaksid riigid tagama, et nende rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmed on adekvaatselt suunatud riskide maandamiseks. Madala riski korral võivad riigid lubada kindlaksmääratud tingimustel teatud FATFi soovituste osas kohaldada lihtsustatud hooldusmeetmeid.

Riigid peaksid nõudma finantsasutustelt ja mittefinantsteenuseid pakkuvatelt ettevõtjatelt ja kutsetöötajatelt, et need selgitaksid välja oma rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riskid ja hindaksid neid ning rakendaksid tõhusaid meetmeid nende riskide maandamiseks.

2. Siseriiklik koostöö ja koordineerimine

Riigid peaksid kehtestama tuvastatud riskidel põhinevad siseriiklikud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise põhimõtted, mis tuleks regulaarselt läbi vaadata, ning määrama asutuse või omama koordineerimis- või muud mehhanismi, mis vastutab nende põhimõtete rakendamise eest.

Riigid peaksid tagama, et poliitikakujundajad, Rahapesu andmebüroo, õiguskaitseorganid, järelevalve- ja muud asjaomased pädevad asutused on võtnud nii poliitikakujundamise kui ka operatiivtasandil kasutusele toimivad mehhanismid, mis võimaldavad neil teha koostööd ja vajaduse korral riigisisest koordineerida rahapesu, terrorismi rahastamise ja massihävitusrelvade leviku rahastamise tõkestamise põhimõtete ja tegevuse väljatöötamist ja rakendamist.

B. RAHAPESU JA KONFISKEERIMINE

3. Rahapesu kuritegu *

Riigid peaksid sätestama kriminaalvastutuse rahapesu kuriteo toimepanemise eest Viini ja Palermo konventsiooni alusel. Riigid peaksid sisustama eelkuriteo kui rahapesu kuriteo ühe obligatoorse tunnuse võimalikult laialt, et see kataks kõik olulised õigusrikkumised.

4. Konfiskeerimine ja ajutised meetmed *

Riigid peaksid rakendama Viini, Palermo ja terrorismi rahastamise tõkestamise konventsiooniga sätestatutele sarnaseid meetmeid, sh seadusandlikke meetmeid, et võimaldada oma pädevatel asutustel blokeerida või arestida ja konfiskeerida a) rahapesu objektiks olnud vara, b) rahapesust või eelkuritegudest saadud tulu ja selliste õigusrikkumiste toimepanekuks kasutatud või kavandatud abivahendeid, c) terrorismi, terroristlike aktide või terroristlike organisatsioonide rahastamisest saadud tulu või nende rahastamiseks kasutatud või kavandatud või eraldatud vara või d) vastava väärtusega vara, ilma et see piiraks heausksete kolmandate isikute õigusi.

Sellised meetmed peaksid sisaldama volitusi, mille alusel on võimalik: a) teha kindlaks, jälgida ja hinnata konfiskeerimisele kuuluvat vara; b) rakendada ajutisi meetmeid, nagu blokeerimist ja arestimist, et tõkestada sellise varaga kauplemist, selle võõrandamist või käsutamist; c) astuda samme selliste toimingute takistamiseks või tühistamiseks, mis piiravad riigi võimet blokeerida, arestida või sisse nõuda konfiskeerimisele kuuluvat vara; ja d) rakendada mis tahes asjakohaseid uurimismeetmeid.

Riigid peaksid kaaluma selliste meetmete rakendamist, mis võimaldavad nimetatud tulu või abivahendeid konfiskeerida ilma süüdimõistva kohtuotsuseta või mis nõuavad, et teo toimepanija tõestaks väidetavalt konfiskeerimisele kuuluva vara seaduslikku päritolu, niivõrd kui selline nõue on kooskõlas siseriikliku õiguse põhimõtetega.

C. TERRORISMI RAHASTAMISE JA MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU TÕKESTAMINE

5. Terrorismi rahastamise kuritegu *

Riigid peaksid terrorismi rahastamise tõkestamise konventsiooni alusel sätestama kriminaalvastutuse terrorismi rahastamise eest ning sealjuures mitte ainult terrorikuritegude rahastamise, vaid ka terroristlike organisatsioonide ja üksikute terroristide rahastamise eest isegi siis, kui puudub seos konkreetse terrorikuriteo või -kuritegudega. Riigid peaksid tagama, et sellised õigusrikkumised määratletaks rahapesu eelkuritegudena.

6. Terrorismi ja terrorismi rahastamisega seotud sanktsioonid *

Terrorismi ja terrorismi rahastamise ennetamist ja tõkestamist käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide järgimiseks peaksid riigid rakendama sihtotstarbelisi finantskaristusi. Resolutsioonide kohaselt peavad riigid viivitamatult blokeerima rahalised vahendid või muu vara, mis kuulub mõnele isikule või üksusele, kes on kas i) määratud ÜRO Julgeolekunõukogu poolt või volitusel vastavalt ÜRO põhikirja VII peatükile, sh vastavalt resolutsioonile 1267 (1999) ja sellele järgnevalele resolutsioonidele, või ii) määratud asjaomase riigi poolt vastavalt resolutsioonile 1373 (2001), ning tagama, et rahalisi vahendeid ega muud vara ei tehta otseselt või kaudselt kättesaadavaks ühelegi sellisele isikule või üksusele või ühegi sellise isiku või üksuse kasuks.

7. Massihävitusrelvade levikuga seotud sanktsioonid *

Massihävitusrelvade leviku ja selle rahastamise ennetamist, tõkestamist ja peatamist käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide järgimiseks peaksid riigid rakendama sihtotstarbelisi finantssanktsioone. Nende resolutsioonide kohaselt peavad riigid viivitamatult blokeerima rahalised vahendid ja muu vara, mis kuulub mõnele isikule või üksusele, kes on määratletud ÜRO Julgeolekunõukogu poolt või volitusel vastavalt ÜRO põhikirja VII peatükile, ning samuti tagama, et rahalisi vahendeid ega muud vara ei tehta otseselt või kaudselt kättesaadavaks ühelegi sellisele isikule või üksusele.

8. Mittetulundusühingud *

Riigid peaksid kontrollima selliste seaduste ja määruste piisavust, mis on seotud ühinguga, mida võidakse terrorismi rahastamiseks kuritarvitada. Mittetulundusühingud on eriti haavatavad, mistõttu riigid peaksid tagama, et neid ei saaks kuritarvitada:

- a) terroristlikud organisatsioonid, kes soovivad näida õiguspäraste (legaalsete) ja seadusekuulekate ettevõtetenä;

- b) õiguspäraste organisatsioonide kasutamiseks terrorismi rahastamise kanalitena, sh vara blokeerimise meetmete rakendamisest kõrvalehoidmiseks; ja
- c) pealtnäha legaalsel eesmärgil kasutatavate vahendite tegeliku kasutamise eesmärgi varjamiseks või hägustamiseks ning tegelikkuses nende vahendite edastamiseks terroristlikele organisatsioonidele.

D. KLIENTIDE SUHTES RAKENDATAVAD HOOLSUSMEETMED

9. Finantsasutuste käsutuses olevate andmete konfidentsiaalsust reguleerivad seadused

Riigid peaksid tagama, et finantsasutuste käsutuses olevate andmete konfidentsiaalsust (pangasaladust) reguleerivad seadused ei pärsiks FATFi soovitude rakendamist.

HOOLSUSMEETMED JA ANDMETE SÄILITAMINE

10. Hoolsusmeetmed *

Finantsasutustel peaks olema keelatud klientidele anonüümsete või ilmselgelt fiktiivsete nimedega kontode kasutamine.

Finantsasutustel peaks olema kohustus rakendada klientide suhtes hoolsusmeetmeid järgmistel juhtudel:

- i) ärisuhte loomisel;
- ii) juhuslike tehingute sooritamisel, mis i) ületavad kindlaksmääratud ülempiiri (15 000 dollarit/eurot) või ii) tehakse ülekande teel soovitude 16 tõlgendavas märkuses kirjeldatud asjaoludel;
- iii) rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral; või
- iv) kui finantsasutus kahtleb varem saadud kliendi isikut tõendavate andmete tõesuses või piisavuses.

Põhimõtte, et finantsasutused peaksid rakendama klientide suhtes hoolsusmeetmeid, tuleks sätestada seaduses. Iga riik võib otsustada, kas kehtestada klientide suhtes rakendatavad konkreetsed hoolsusmeetmed seadusega või muude rakendusaktidega.

Rakendada tuleb järgmisi hoolsusmeetmeid:

- a) kliendi isiku tuvastamine ja tema isikusamasuse kontroll usaldusväärsete, sõltumatutest allikatest saadud dokumentide, andmete või teabe abil;
- b) tegeliku kasusaaja tuvastamine ja mõistlike meetmete võtmine tegeliku kasusaaja isiku kontrollimiseks sellises ulatuses, et finantsasutus oleks veendunud, et teab, kes on tegelik kasusaaja. Juriidiliste isikute ja lepinguliste õiguslike üksuste puhul peaks see tähendama ka seda, et finantsasutus saab aru kliendi omandi- ja juhtimisstruktuurist;
- c) ärisuhte mõistmine ning seal, kus asjakohane ärisuhte eesmärgi ja olemuse kohta teabe hankimine;
- d) ärisuhte ja selle jooksul tehtud tehingute pidev kontroll, tagamaks, et teostatud tehingud on kooskõlas kliendi, kliendi äritegevuse ja

riskiprofiili kohta teada oleva informatsiooniga ning vajaduse korral kooskõlas ka informatsiooniga rahaliste vahendite päritolust.

Finantsasutused peaksid olema kohustatud rakendama kõiki eespool punktides a–d loetletud hoolsusmeetmeid, ent peaksid nende meetmete kohaldamise ulatuse määratlemisel kasutama riskipõhist lähenemist vastavalt käesolevale soovitusel ja soovitusel 1 tõlgendavale märkustele. Finantsasutusi tuleks kohustada kontrollima kliendi ja tegeliku kasusaaja isikut enne ärisuhte alustamist või juhuklientide puhul enne tehingute tegemist või selle ajal. Riigid võivad lubada finantsasutustel viia kontroll lõpule mõistlikku aja jooksul pärast ärisuhte loomist, kui rahapesu ja terrorismi rahastamise risk on efektiivselt hallatud ning tavapärasesse äritegevusse mittesekkumine on põhjendatav.

Kui finantsasutusel ei ole võimalik järgida eespool punktides a–d sätestatud kehtivaid nõudeid (võttes meetmete kohaldamisel arvesse riskipõhist lähenemist), ei tohiks finantsasutus kontot avada, ärisuhte luua või tehingut teha või peaks olema kohustatud ärisuhte lõpetama ning kaaluma kliendi kahtlastest tehingutest teatamist.

Need nõuded peaksid kehtima kõikidele uutele klientidele, ehkki finantsasutused peaksid rakendama käesolevat soovitusel olulisusest ja riskiastmest sõltuvalt ka olemasolevate klientide suhtes ning seal, kus asjakohane rakendama hoolsusmeetmeid olemasolevatele ärisuhtetele.

11. Andmete säilitamine

Finantsasutused peaksid olema kohustatud säilitama kõiki vajalikke andmeid nii kodumaiste kui ka rahvusvaheliste tehingute kohta vähemalt viis aastat, et olla suuteline operatiivselt täitma pädevate asutuste teabenõudeid. Andmed peavad olema piisavad üksikute tehingute kontrollimiseks (sh nendega seotud summade ja valuutade kindlakstegemiseks), võimaldamaks vajadusel kasutada neid andmeid tõenditena kriminaalmenetluses.

Finantsasutusi tuleks kohustada säilitama kõiki klientide kohta hoolsusmeetmete kohaldamisel kogutud andmeid (nt selliste ametlike isikut tõendavate dokumentide nagu passide, isikutunnistuste, juhilubade jms dokumentide koopiad või salvestatud andmed), kontoinfot ja kirjavahetust, kaasa arvatud teostatud analüüside tulemusi (nt järelepärimised keerukate ja ebatavaliselt suuremahuliste tehingute tausta selgitamiseks) vähemalt viis aastat pärast ärisuhte lõpetamist või pärast juhuti tehtud tehingu teostamist.

Finantsasutused peaksid olema seadusega kohustatud säilitama tehinguandmeid ja hoolsusmeetmete kohaldamise käigus kogutud teavet.

Klientidele rakendatavate hoolsusmeetmete abil kogutud teave ja tehingute andmed peaksid olema asjakohaste volituste olemasolu korral kättesaadavad siseriiklikele pädevatele asutustele.

TÄIENDAVID HOOLSUSMEETMED SEOSSES KONKREETSETE KLIENTIDE JA TOIMINGUTEGA

12. Riikliku taustaga isikud *

Finantsasutused peaksid välismaiste riikliku taustaga isikute puhul (kas kliendi või tegeliku kasusaajana) olema kohustatud rakendama lisaks tavapärastele hoolsusmeetmetele ka järgmisi abinõusid:

- a) kasutama asjakohaseid riskijuhtimissüsteeme otsustamiseks, kas klient või tegelik kasusaaja on riikliku taustaga isik;
- b) saada selliste klientidega ärisuhete loomiseks (või olemasolevate klientide puhul ärisuhte jätkamiseks) nõusoleku kõrgemalt juhtkonnalt (*Senior management - juht või töötaja, kellel on piisavalt teadmisi asutuse riskidest seoses rahapesuga ja terrorismi rahastamisega ning piisavalt pädevust riske mõjutavate otsuste tegemiseks. Ta ei pea alati olema juhatuse liige; edaspidi juhtkond*);
- c) võtma mõistlikke meetmeid ärisuhte või tehingu raames kasutatava vara ja rahaliste vahendite päritolu kindlakstegemiseks; ja
- d) teostama ärisuhte suhtes pidevat tugevdatud järelevalvet.

Finantsasutused peaksid olema kohustatud võtma mõistlikke meetmeid otsustamiseks, kas klient või tegelik kasusaaja on kodumaine riikliku taustaga isik või isik, kes on või on olnud rahvusvahelises organisatsioonis olulisel positsioonil ning täitnud prominentseid ülesandeid. Finantsasutused peaksid võtma punktides b, c ja d kirjeldatud meetmed, kui riikliku taustaga isikutega on loodud ärisuhe, mida tuleb pidada kõrgema riskiastmega ärisuhteks.

Igat liiki riikliku taustaga isikutele kehtestatud nõuded peaksid kehtima ka nende riikliku taustaga isikute pereliikmete või lähedaste kaastöötajate suhtes.

13. Korrespondentpangandus *

Piiriülese korrespondentpanganduse ja muude sarnaste suhete korral peaksid finantsasutused olema kohustatud rakendama lisaks tavapärastele hoolsusmeetmetele ka järgmisi meetmeid:

- a) koguma piisavalt teavet korrespondentasutuse kohta, et täielikult mõista korrespondentasutuse tegevuse olemust ning langetada avalikult kättesaadava teabe põhjal otsus asjaomase asutuse maine ja tema üle teostatava järelevalve kvaliteedi üle, sh selle üle, kas tema puhul on tehtud järelevalvelisi toiminguid või rakendatud regulatiivseid meetmeid seoses rahapesu või terrorismi rahastamisega;
- b) hindama korrespondentasutuses rakendatavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise alaseid kontrollimehhanisme;

- c) saama enne ärisuhte loomist juhtkonnalt nõusoleku uue korrespondentsuhte loomiseks;
- d) mõistma iga asutuse asjaomaseid kohustusi; ja
- e) veenduma laiendatud kasutusõigusega konto puhul, et respondentpank on rakendanud korrespondentpanga kontodele otsest juurdepääsu omavate klientide suhtes pidevaid hoolsusmeetmeid ja et respondentpank on suuteline päringu korral esitama hoolsusmeetmete rakendamise käigus kogutud asjakohased andmed.

Finantsasutustel peaks olema keelatud luua või jätkata korrespondentpangandussuhteid varipankadega. Finantsasutused peaksid veenduma, et respondentinstitutsioon ei luba varipankadel oma kontosid kasutada.

14. Raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenused *

Riigid peaksid võtma meetmed, tagamaks, et raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuseid osutavad füüsilised või juriidilised isikud on litsentseeritud või registreeritud ning nende kontrollimiseks ja FATFi soovitusel sätestatud asjaomaste meetmete järgimise tagamiseks on kehtestatud tõhusad mehhanismid. Riigid peaksid astuma samme ilma litsentsita või registreerimiseta raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuseid osutavate füüsiliste või juriidiliste isikute tuvastamiseks ning rakendama asjakohaseid karistusi.

Iga füüsilisest või juriidilisest isikust esindav agent peaks ka olema litsentseeritud või registreeritud pädev asutuse poolt. Alternatiivina peaks raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuste pakkuja pidama oma agentide kohta jooksvat nimekirja, mis on kättesaadav nende riikide pädevatele asutustele, kus raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuste pakkuja ja tema agendid tegutsevad. Riigid peaksid kohaldama meetmed, tagamaks, et raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuste pakkuja agentidele kohaldatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise hoolsusmeetmeid vastavalt teenusepakkuja siseprotseduurides sätestatule ja agentide on allutatud vastavale järelevalvele.

15. Uued tehnoloogiad

Riigid ja finantsasutused peaksid välja selgitama ja hindama rahapesu või terrorismi rahastamise ohte, mis võivad tekkida seoses a) uute toodete ja uute äritavade, sh uute tarnemehhanismide väljatöötamisega; ja b) uute või arenevate tehnoloogiate kasutamisega nii uute kui ka seniste toodete puhul. Finantsasutused peaksid teostama sellise riskihindamise enne uute toodete või äritavade juurutamist või uute või arenevate tehnoloogiate kasutamist ning võtma asjakohased meetmed nende riskide juhtimiseks ja maandamiseks.

16. Elektroonilised ülekanded *

Riigid peaksid tagama, et finantsasutused lisavad elektroonilistele ülekannetele ja nendega seotud teadetele nõutava ja täpse teabe ülekande algataja kohta ja nõutava teabe ülekande saaja kohta ning et see teave on ülekandele või sellega seotud teatele lisatud kogu makseahela jooksul.

Riigid peaksid tagama, et finantsasutused jälgivad elektroonilisi ülekandeid eesmärgiga selgitada välja need, millel puuduvad nõutavad ülekande algataja ja/või saaja andmed, ning rakendavad asjakohaseid meetmeid.

Elektrooniliste ülekannete töötamise kontekstis peaksid riigid tagama, et finantsasutused blokeerivad meetmete rakendamise ja keelustavad tehingute teostamise määratud isikute ja üksustega vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomastele resolutsioonidele, nagu näiteks resolutsioon 1267 (1999) ja sellele järgnevad resolutsioonid ning resolutsioon 1373 (2001), mis käsitlevad terrorismi ja terrorismi rahastamise ennetamist ja tõkestamist.

KOLMANDALE ISIKULE TUGINEMINE HOOLSUSMEETMETE KOHALDAMISEL

17. Tuginemine kolmanda isiku poolt hoolsusmeetmete käigus tuvastatud teabele *

Riigid võivad lubada finantsasutustel tugineda soovitusel 10 sätestatud hoolsusmeetmete punktide a–c elluviimisel või ärisuhete loomisel kolmanda isiku poolt hoolsusmeetmete käigus tuvastatud teabele, kui järgitakse allpool sätestatud kriteeriume. Kui selline käitumine on lubatud, siis vastutab hoolsusmeetmete lõpliku rakendamise eest kolmandale isikule tuginev finantsasutus.

Järgida tuleb järgmisi kriteeriume:

- a) kolmandale isikule tuginev finantsasutus peaks viivitamatult hankima soovitusel 10 sätestatud hoolsusmeetmete punktides a–c sätestatud teavet;
- b) finantsasutused peaksid astuma piisavaid samme veendumaks, et asjaomane kolmas isik on suuteline nõudmise korral viivitamatult esitama hoolsusmeetmete nõuete kohaldamisega seotud isikut tõendavate andmete ja muude asjakohaste dokumentide koopiad;
- c) finantsasutus peaks ise veenduma, et asjaomase kolmanda isiku suhtes rakendatakse reguleerimis-, järelevalve- või seiremeetmeid ning et ta rakendab meetmeid, mis tagavad hoolsusmeetmete ja andmete säilitamise nõuete täitmise vastavalt soovitustele 10 ja 11;

- d) otsustades, millistes riikides võib tingimustele vastav kolmas isik asuda, peaksid riigid arvesse võtma vastava riigi riskiastme kohta kättesaadavat teavet.

Kui finantsasutus tugineb kolmandale isikule ning see on sama finantskontserni osa ja i) vastav kontsern täidab hoolsusmeetmete ja andmete säilitamise nõudeid vastavalt soovitudele 10, 11 ja 12 ning rakendab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid vastavalt soovitusele 18 ning ii) kui pädev asutus teostab kontserni tasandil järelevalvet nende hoolsusmeetmete ja andmete säilitamise nõuete tulemusliku täitmise üle, võivad asjaomased pädevad asutused otsustada, et see finantsasutus rakendab eespool punktides b ja c sätestatud meetmeid oma kontserni programmi raames ja et punkt d ei ole vajalik tuginemise eeltingimus, kui riigi kõrgemat riskiastet vähendatakse kontserni rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise põhimõtetega.

18. Sisekontrollimehhanismid ja välismaised filiaalid ja tütarettevõtted *

Finantsasutused peaksid olema kohustatud rakendama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid. Finantskontsernid peaksid olema kohustatud rakendama kontserniüleseid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid, kaasa arvatud põhimõtteid ja tegevusjuhiseid kontsernisiseseks teabevahetuseks seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega.

Finantsasutused peaksid olema kohustatud tagama, et nende välismaised filiaalid ja enamusosalusega tütarettevõtted rakendavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid, mis on kooskõlas päritoluriigi nõuetega FATFi soovitude rakendamise kohta finantskontsernide rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete kaudu.

19. Kõrgema riskiastmega riigid *

Finantsasutused peaksid olema kohustatud rakendama tugevdatud hoolsusmeetmeid ärisuhetes ja tehingutes füüsiliste ja juriidiliste isikutega ning nende finantsasutustega, mis on pärit riikidest, milles kohaldavate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete ebapiisavusele on FATF tähelepanu juhtinud. Rakendatavad tugevdatud hoolsusmeetmed peaksid olema efektiivsed ja riskidele vastavad.

Riigid peaksid olema suutelised võtma asjakohaseid vastumeetmeid, kui FATF neilt seda nõuab. Samuti peaksid riigid olema suutelised võtma vastumeetmeid sõltumata FATFi vastavasisulisest nõudest. Sellised vastumeetmed peaksid olema tulemuslikud ja riskidega proportsionaalsed.

KAHTLASTEST TEHINGUTEST TEATAMINE

20. Kahtlastest tehingutest teatamine

Seaduses tuleks sätestada, et olukorras, kus finantsasutus kahtlustab või kus on põhjendatult alust kahtlustada, et vara on saadud kuritegelikust tegevusest või on seotud terrorismi rahastamisega, peab ta viivitamatult teatama oma kahtlustest Rahapesu andmebüroole.

21. Klientide teavitamine rahapesu kahtlusest ja konfidentsiaalsuspiirangud

Finantsasutustel, nende juhtidel, ametnikel ja töötajatel peaks olema:

- a) seadusest tulenev kaitse kriminaal- ja tsiviilvastutuse eest, mis on seotud nende suhtes lepingu või mis tahes õigusnormidega kehtestatud andmete avaldamise keelu rikkumisega, kui nad heauskselt teatavad oma kahtlustest Rahapesu andmebüroole, isegi kui nad ei tea täpselt sellise kuritegeliku tegevuse sisu ja olenemata sellest, kas kuritegelik tegevus üldse toimus; ja
- b) seadusega keelatud avaldada („teavet anda”) informatsiooni, et Rahapesu andmebüroole on teatatud kahtlasest tehingust või esitatud sellega seotud teavet.

MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVAD KOHUSTATUD ETTEVÕTJAD JA KUTSETÖÖTAJAD

22. Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad: hoolsusmeetmed *

Soovitustes 10, 11, 12, 15 ja 17 sätestatud hoolsusmeetmed ja andmete säilitamise nõuded kehtivad mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele järgmistes olukordades:

- a) kasiino – kui kliendid teevad kehtestatud piirmääraga võrdseid või sellest suuremaid finantstehinguid;
- b) kinnisvaravahendaja – kui nad teevad kliendi jaoks kinnisvara ostu ja müügiga seotud tehinguid;
- c) väärismetallide ja vääriskividega kaupleja – kui nad teevad kliendiga kehtestatud piirmääraga võrdseid või sellest suuremaid sularahatehinguid;
- d) jurist, notar, muu sõltumatu õigusteenuste osutaja ja raamatupidaja – kui nad valmistavad ette või teostavad kliendi jaoks tehinguid järgmistes valdkondades:
  - kinnisvara ost ja müük;

- kliendi raha, väärtpaberite või muu vara haldamine;
  - panga-, hoiu- või väärtpaberikontode haldamine;
  - äriühingute asutamiseks, tegevuseks või juhtimiseks vajalike vahendite hankimine;
  - juriidiliste isikute või õiguslike üksuste asutamine, tegevus või juhtimine ning äriühingute ost ja müük.
- e) usaldusfondide ja äriühingute teenuste pakkuja – kui nad valmistavad ette või teostavad kliendi jaoks tehinguid järgmistes valdkondades:
- juriidiliste isikute asutamine;
  - tegutsemine juhi või juhatuse liikmena äriühingus, osanikuna täisühingus või sarnasel positsioonil teiste juriidiliste isikute juures, samuti teise isiku kõnealustele ametikohtadele asumise korraldamine;
  - asukoha, äritegevuse aadressi või ruumide, posti- või haldusaadressi pakkumine äriühingule, seltsingule või teistele juriidilistele isikutele või üksustele;
  - tegutsemine õigusliku üksuse volinikuna või muul võrdväärset positsioonil, samuti teise isiku kõnealusele positsioonile asumise korraldamine;
  - aktsionäri esindajana tegutsemine või teiste isiku aktsionäri esindajana tegutsemise korraldamine.

23. Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad: muud meetmed *

Soovitustes 18–21 sätestatud nõudeid kohaldatakse kõikidele mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele järgmiselt:

- a) juristidel, notaritel ja muudel sõltumatutel õigusteenuste osutajatel ning raamatupidajatel peaks olema kohustus teatada kahtlastest tehingutest, kui nad kliendi nimel või jaoks osalevad soovitud 22 punktis d kirjeldatud valdkonnaga seotud finantstehingus. Riikidel soovitatakse tungivalt laiendada teatamisnõuet raamatupidajate muudele kutsetegevustele, sh auditeerimisele;
- b) väärismetallide ja vääriskividega kauplemisel peaks olema kohustus teatada kahtlastest tehingutest, kui nad teevad kliendiga õigusaktides kehtestatud piirmääraga võrdseid või sellest suuremaid sularahatehinguid;
- c) usaldusfondide ja äriühingute teenuste pakkujatel peaks olema kohustus teatada kahtlastest tehingutest, kui nad kliendi nimel või jaoks osalevad soovitud 22 punktis e viidatud valdkonnaga seotud tehingus.

E. JURIIDILISTE ISIKUTE JA TEISTE LEPINGULISTE ÕIGUSLIKE ÜKSUSTE LÄBIPAISTVUS JA TEGELIKUD KASUSAAJAD

24. Juriidiliste isikute läbipaistvus ja tegelikud kasusaajad *

Riigid peaksid võtma meetmeid takistamaks juriidiliste isikute kuritarvitamist rahapesuks või terrorismi rahastamiseks. Riigid peaksid tagama selle, et on olemas juriidiliste isikute tegelikke kasusaajaid ja kontrollivaid omanikke kajastav piisav, täpne ja õigeaegne teave, mis oleks pädevatele asutustele õigeaegselt kättesaadav või millele oleks tagatud ligipääs. Eelkõige peaksid riigid, kus juriidilised isikud võivad välja anda esitajaaktsiaid või esitajaaktsiate ostuõigusi tagavaid lepinguid või kus on lubatud aktsionäride esindajate või juhatajate esindajate kasutamine, rakendama tõhusaid meetmeid tagamaks, et neid ei kasutataks rahapesuks või terrorismi rahastamiseks. Riigid peaksid kaaluma selliste meetmete rakendamist, mis hõlbustaksid soovitudes 10 ja 22 sätestatud nõudeid täitvate finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate juurdepääsu juriidiliste isikute tegelikke kasusaajaid ja kontrollivaid omanikke kajastavale teabele.

25. Lepinguliste õiguslike üksuste läbipaistvus ja tegelikud kasusaajad *

Riigid peaksid võtma meetmeid takistamaks õiguslike üksuste kuritarvitamist rahapesuks või terrorismi rahastamiseks. Eelkõige peaksid riigid tagama, et usalduslepingu alusel tegutsevate fondide (*express trust*), sh nende usaldusvara haldajate, volinike ja kasusaajate kohta on olemas piisav, täpne ja õigeaegne teave, mis on pädevatele asutustele õigeaegselt ligipääsetav või kättesaadav. Riigid peaksid kaaluma selliste meetmete rakendamist, mis hõlbustaksid soovitudes 10 ja 22 sätestatud nõudeid täitvate finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate juurdepääsu juriidiliste isikute tegelikke kasusaajaid ja kontrolli omamist kajastavale teabele.

F. PÄDEVATE ASUTUSTE VOLITUSED JA KOHUSTUSED NING MUUD INSTITUTIONAALSED MEETMED

REGULEERIMINE JA JÄRELEVALVE

26. Finantsasutuste reguleerimine ja järelevalve*

Riigid peaksid tagama, et finantsasutused allutatakse piisavale regulatsioonidele ja järelevalvele ning et nad rakendavad tulemuslikult FATFi soovitusi. Pädevad asutused või finantsjärelevalve teostajad peaksid seaduse või määruse tasandil rakendama vajalikke meetmeid, takistamaks kurjategijatel või nende kaasosalistel omada olulist osalust finantsasutuses, olla sellise olulise või kontrolliva osaluse tegelik kasusaaja või finantsasutuse juhtivtöötaja. Riigid ei tohiks heaks kiita varipankade asutamist või jätkuvat tegutsemist.

Finantsasutustele, mis peavad järgima põhiprintsiipe (*Core Principles* – vt sõnaseletused), tuleks usaldusnormatiivide kontrollimise eesmärgil rakendatavaid ja rahapesu seisukohast olulisi regulatiiv- ja järelevalvemeetmeid rakendada samamoodi ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eesmärgil. See peaks hõlmama ka konsolideeritud kontserni järelevalvet rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete rakendamise üle.

Muud finantsasutused peaksid olema litsentseeritud või registreeritud ja piisavalt reguleeritud ning nende suhtes tuleks teostada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvet või seiret, võttes arvesse selles sektoris valitsevat rahapesu või terrorismi rahastamise riski. Raha ja väärtuse ülekandeteenust või raha- või valuutavahetusteenust pakkuvad finantsasutused peaksid olema vähemalt litsentseeritud või registreeritud ning nende kontrollimiseks ja siseriiklike rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuetele vastavuse tagamiseks peavad olema tõhusad mehhanismid.

27. Järelevalveasutuste volitused

Järelevalveasutustel peaksid olema piisavad volitused, et teostada finantsasutuste järelevalvet või seiret ja tagada finantsasutuste vastavus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuetele, sh õigus teostada kontrolli. Neil peaks olema õigus nõuda finantsasutustelt teavet, mis on vajalik nõuete järgimise kontrollimiseks, ning rakendada nende nõuete mittejärgimise eest karistusi vastavalt soovitusel 35. Järelevalveasutustel peaksid olema volitused rakendada mitut erinevat distsiplinaar- ja finantskaristust, sh õigus finantsasutuse tegevusluba vastavalt asjaoludele kehtetuks tunnistada, piirata või peatada üksikute teenuste osutamist.

28. Mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate reguleerimine ja järelevalve *

Mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate suhtes tuleks rakendada järgmisi regulatiiv- ja järelevalvemeetmeid:

- a) kasiinode suhtes tuleks kehtestada üldine regulatiiv- ja järelevalvekord, millega tagatakse, et kasiinodes rakendatakse tulemuslikult vajalikke rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid. Miinimumnõuded:
  - kasiinodel peaks olema tegevusluba;
  - pädevad asutused peaksid seaduse või määruse tasandil rakendama vajalikke meetmeid, takistamaks kurjategijatel või nende kaasaaitajatel omada olulist või kontrollivat osalust kasiinos, olla sellise olulise või kontrolliva osaluse tegelik kasusaaja või kasiino juhtivtöötaja või pidaja; ja
  - pädevad asutused peaksid tagama, et kasiinode üle teostatakse tõhusat järelevalvet seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete kohaldamisega.
- b) riigid peaksid tagama, et mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate muude kategooriate suhtes kohaldatakse tõhusaid meetmeid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete järgimise kontrollimiseks ja tagamiseks. Seejuures tuleks lähtuda riskipõhisest lähenemisest. Seda võib teostada a) järelevalveasutus või b) asjakohane isereguleeruv organisatsioon, kui selline organisatsioon suudab tagada, et tema liikmed täidavad oma kohustust võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu.

Järelevalveasutus või isereguleeruv organisatsioon peaks ka a) rakendama vajalikke meetmeid, takistamaks kurjategijate või nende kaasaaitajate kutsealast akrediteerimist või takistamaks neil omada olulist või kontrollivat osalust või olla olulise või kontrolliva osaluse tegelik kasusaaja või juhtivtöötaja, nt hinnates isikuid sobivuse („*fit and proper*”) kontrolli alusel; ning b) rakendama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete mittetäitmise korral tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi kooskõlas soovitusega 35.

ÕIGUSKAITSE- JA UURIMISASUTUSED

29. Rahapesu andmebüroo *

Riigid peaksid looma Rahapesu andmebüroo, mis tegutseb a) kahtlasi tehinguid puudutavate teadete ja b) muu rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamisega seotud teabe kogumise ja analüüsimise ning selle analüüsi tulemuste levitamise siseriikliku keskusena. Rahapesu andmebürool

peaks olema võimalik saada aruandvatelt üksustelt lisateavet ja ta peaks omama õigeaegset juurdepääsu finants-, haldus- ja õiguskaitsealasele teabele, mida ta vajab oma ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks.

30. Õiguskaitse- ja uurimisorganite kohustused *

Riigid peaksid tagama, et kindlaksmääratud õiguskaitseorganitel on siseriikliku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise poliitika raames kohustus uurida rahapesu ja terrorismi rahastamise juhtumeid. Vähemalt kõikide suurt tulu tootvate kuritegude korral peaksid need õiguskaitseorganid rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamist uurides algatama paralleelse ennetava finantsjuurduse, kaasa arvatud juhul, kui eelkuritegu toimub väljaspool nende jurisdiktsiooni. Riigid peaksid tagama, et pädevatel asutustel on kohustus kiiresti välja selgitada, leida ja rakendada meetmed sellise vara blokeerimiseks ja arestimiseks, mis kuulub või võib kuuluda konfiskeerimisele või mis on kahtluse kohaselt kriminaaltulu. Vajaduse korral peaksid riigid kasutama ka alalisi või ajutisi majanduskuritegude uurimisele spetsialiseerunud multidistsiplinaarseid töörühmi. Riigid peaksid tagama, et vajaduse korral toimub uurimine koostöös teiste riikide asjakohaste pädevate asutustega.

31. Õiguskaitse- ja uurimisorganite volitused

Rahapesu ja sellega seotud eelkuritegude ning terrorismi rahastamise uurimisel peaks pädevatel asutustel olema võimalik saada juurdepääs uurimisel, süüdistuse esitamisel ja kohtuasjade menetlemisel kasutatavatele dokumentidele ja teabele. Sealjuures peaks neil olema volitus kasutada sunnivahendeid finantsasutuste, mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate ja muude füüsiliste või juriidiliste isikute valduses olevate andmete hankimiseks, isikute ja ruumide läbiotsimiseks, tunnistajatelt ütluste võtmiseks ning tõendite konfiskeerimiseks ja hankimiseks.

Riigid peaksid tagama, et uurimist teostavatel pädevatel asutustel on võimalik kasutada paljusid erinevaid uurimismeetodeid, mis sobivad rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise juhtumite uurimiseks. Need uurimismeetodid hõlmavad järgmist: varjatud uurimine, sidevahendite pealtkuulamine, juurdepääs arvutisüsteemidele ja kontrollitav tarne. Lisaks peaksid riigid rakendama tõhusaid meetmeid, et õigeaegselt välja selgitada, kas füüsilised või juriidilised isikud omavad või kontrollivad kontosid. Samuti peaksid olema rakendatud meetmed, tagamaks, et pädevatel asutustel on võimalik tuvastada vara ilma omanikku sellest eelnevalt teavitamata. Rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise juhtumite uurimisel peaks pädevatel asutustel olema võimalik küsida kogu Rahapesu andmebüroo valduses olevat teavet.

32. Sularahakullerid *

Riigid peaksid rakendama meetmeid valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite füüsilise piiriülese veo kindlakstegemiseks, sh deklareerimissüsteemi ja/või andmete avaldamise süsteemi kaudu.

Riigid peaksid tagama, et nende pädevatel asutustel on seaduslikud volitused peatada või tõkestada sellise valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu, mida kahtlustatakse seotuses terrorismi rahastamise, rahapesu või eelkuritegudega või mida on valesti deklareeritud või mille kohta on esitatud moonutatud andmeid.

Riigid peaksid tagama, et valeandmeid esitanud isikute suhtes saab rakendada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi. Kui valuuta või vabalt kaubeldavad esitaja väärtpaberid on seotud terrorismi rahastamise, rahapesu või eelkuritegudega, peaksid riigid rakendama ka soovitusel 4 kooskõlas olevaid meetmeid, kaasa arvatud seadusandlikke meetmeid, mis võimaldavad sellist valuutat või maksevahendeid konfiskeerida.

ÜLDNÕUDED

33. Statistika

Riigid peaksid hindama oma rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete tulemuslikkust ja tõhusust ning koostama selle kohta igakülgsed statistikat. Statistika peaks hõlmama saadud ja edastatud teadete arvu kahtlaste tehingute kohta, alustatud rahapesu ja terrorismi rahastamise juhtumite uurimisi kohta, kohtu alla andmisi ja süüdimõistmisi, andmeid blokeeritud, arestitud ja konfiskeeritud vara kohta, ülevaadet vastastikuse õigusabi taotluste ja muude rahvusvaheliste koostöötaotluste kohta.

34. Suunised ja tagasiside

Pädevad asutused, järelevalveasutused ja isereguleeruvad organisatsioonid peaksid kehtestama suunised ja andma tagasisidet, et aidata finantsasutustel ja mittefinantsteenuseid pakkuvatel kohustatud ettevõtjatel ja kutsetöötajatel rakendada siseriiklikke rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid ning eelkõige avastada kahtlaseid tehinguid ja neist teatada.

KARISTUSED

35. Karistused

Riigid peaksid tagama, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõudeid (märgitud soovitusel 6 ja 8-23) mittetäitvatele kohustatud isikutele on kehtestatud tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaal-, tsiviil- või halduskaristused. Karistusi peaks olema võimalik rakendada mitte ainult

finantsasutustele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele, vaid ka nende juhatajatele ja juhtkonnale.

G. RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

36. Rahvusvahelised konventsioonid

Riigid peaksid astuma viivitamatult samme Viini 1988. aasta konventsiooniga (1988), Palermo 2000. aasta konventsiooniga, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 2003. aasta korrupsioonivastase konventsiooniga ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 1999. aasta terrorismi rahastamise tõkestamise konventsiooniga ühinemiseks ning nende konventsioonide täielikuks rakendamiseks. Kohaldatavuse korral soovitatakse riikidel ka ratifitseerida ja rakendada muud asjakohased rahvusvahelised konventsioonid, nagu Euroopa Nõukogu 2001. aasta küberkuritegevuse konventsioon, Ameerika 2002. aasta terrorismivastane konventsioon ja Euroopa Nõukogu 2005. aasta rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise konventsioon ning terrorismi rahastamist käsitlev konventsioon.

37. Vastastikune õigusabi

Riigid peaksid kiiresti, konstruktiivselt ja tõhusalt osutama võimalikult laiaulatuslikku vastastikust õigusabi seoses rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamise juhtumite uurimise, seotud isikute kohtu alla andmise ja nendega seotud menetlustega. Riigid peaksid tagama piisavad õiguslikud alused vastastikuse õigusabi andmiseks ja vajaduse korral sõlmima lepingud või kokkulepped või kehtestama muud mehhanismid koostöö tõhustamiseks. Eelkõige peaksid riigid:

- a) mitte keelustama vastastikuse õigusabi andmist ega kehtestama sellele ebamõistlikult või asjakohatult piiravaid tingimusi;
- b) tagama, et vastastikkuseid õigusabitaotluseid käsitletakse prioriteetsetena ning tagatakse nende õigeaegne rahuldamine. Riigid peaksid kasutama taotluste tõhusaks edastamiseks ja täitmiseks keskset asutust või muud kehtestatud ametlikku protseduuri. Taotluste täitmise jälgimiseks tuleks kasutada juhtumite haldamise süsteemi;
- c) mitte keelduma vastastikuste õigusabitaotluste täitmisest üksnes põhjusel, et õigusrikkumine seondub maksuküsimustega;
- d) mitte keelduma vastastikuste õigusabitaotluste täitmisest põhjusel, et seaduste kohaselt peavad finantsasutused tagama andmete salastatuse või konfidentsiaalsuse;
- e) käsitlema vastastikuseid õigusabitaotlusi ja nendes sisalduvat teavet konfidentsiaalsena, võttes arvesse siseriikliku õiguse aluspõhimõtteid, et kaitsta uurimise või järelepärimise puutumatust. Kui taotluse saanud riik ei suuda konfidentsiaalsusenõuet täita, peaks ta taotluse esitanud riiki sellest viivitamatult teavitama.

Riigid peaksid identse normi puudumisele (*Absence of dual criminality*) vaatamata osutama vastastikust õigusabi, kui abi ei seisne sunnimeetmetes. Riigid peaksid kaaluma selliste meetmete rakendamist, mis võivad olla vajalikud laiaulatusliku abi osutamiseks identse normi puudumisel.

Kui vastastikuse õigusabi andmise eelduseks on vastavas riikides identsete normide olemasolu, tuleks eeldus lugeda täidetuks, kui mõlemad riigid näevad õigusrikkumise aluseks olnud tegevuse eest ette kriminaalvastutuse, olenemata sellest, kas mõlemad riigid liigitavad nimetatud õigusrikkumise samasse kategooriasse või sõnastavad õigusrikkumise alused sarnaselt.

Riigid peaksid tagama, et soovitus 31 kohaselt pädevatele riigiasutustele antud volitusi ja uurimismeetodeid saab kasutada ka vastastikuse õigusabi taotlustele vastamiseks. Samu volitusi ja meetodeid peaksid saama kasutada ka vastamisel välismaiste kohtu- või õiguskaitseorganite õigusabitaotlustele, seejuures peab nimetatud volituste ja meetodite kasutamine olema kooskõlas siseriiklike õigusaktidega. Nimetatud volitusteks ja uurimismeetoditeks võivad olla:

- a) kõik need, mis on seotud finantsasutustel ja teistelt isikutelt teabe, dokumentide või tõendite (sh finantsandmed) hankimise, otsimise ja konfiskeerimisega ning tunnistajatelt ütluste võtmisega; ja
- b) paljud muud volitused ja uurimismeetodid.

Kohtualluvuskonfliktide ennetamiseks tuleks kaaluda selliste mehhanismide väljatöötamist ja rakendamist, mis aitavad õigusemõistmise huvides otsustada süüdistatavate parima kohtusse andmise koha juhul, kui asja võib esitada kohtusse mitmes riigis.

Vastastikuse õigusabi taotlusi esitades peaksid riigid rakendama oma parimaid jõupingutusi täieliku faktilise ja õigusliku teabe andmiseks, mis võimaldab vastata taotlustele õigeaegselt ja tõhusalt, võttes arvesse taotluse pakilisust, ning edastama taotlused kiires korras. Enne taotluste saatmist peaksid riigid andma endast parima abi saamise suhtes kehtivate seadusenõuete ja formaalsuste kindlakstegemiseks.

Vastastikuse õigusabi eest vastutavatele asutustele (nt keskne asutus) tuleks tagada piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid. Riigid peaksid kehtestama korra tagamaks, et selliste asutuste töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid norme, sh konfidentsiaalsust puudutavaid norme, ning on laitmatu ärialase reputatsiooni ja oskustega.

38. Vastastikune õigusabi: blokeerimine ja konfiskeerimine *

Riigid peaksid tagama volituste olemasolu kiireks reageerimiseks välisriikide taotlustele teha kindlaks, blokeerida, arestida ja konfiskeerida rahapesu objektiks olevat vara, rahapesu, eelkuritegude ja terrorismi rahastamise tulemusel saadud vara ning nende õigusrikkumiste toimepanemisel kasutatud

või kavandatud abivahendeid või vastava väärtusega vara. Need volitused peaksid hõlmama ka sellistele taotlustele vastamist, mis on esitatud ilma süüdimõistva kohtuotsuseta konfiskeerimise menetluse ja sellega seotud ajutiste meetmete põhjal, välja arvatud juhul, kui see on vastuolus siseriikliku õiguse aluspõhimõtetega. Samuti peaksid riigid kehtestama tõhusad mehhanismid sellise vara, abivahendite või vastava väärtusega vara haldamiseks ning sõlmima arestimis- ja konfiskeerimismenetluste kooskõlastamise kokkulepped, mis peaksid hõlmama ka konfiskeeritud vara jagamist.

39. Väljaandmine

Riigid peaksid ilma põhjendamatute viivitusteta konstruktiivselt ja tõhusalt reageerima rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud väljaandmistootlustele. Samuti peaksid riigid rakendama kõiki võimalikke meetmed, et vältida varjupaiga andmist terrorismi rahastamises, terrorikuritegudes või terroristlikku ühendusse kuulumises süüdistatavatele isikutele. Eelkõige peaksid riigid:

- a) tunnustama rahapesu ja terrorismi rahastamist kui õigusrikkumisi, mille puhul kohaldatakse väljaandmist;
- b) tagama selgete ja tõhusate menetluste olemasolu väljaandmistootluste õigeaegseks täitmiseks, võttes vajaduse korral arvesse taotluse prioriteetsust. Taotluste täitmise jälgimiseks tuleks kasutada juhtumite haldamise süsteemi;
- c) mitte kehtestama taotluste täitmisele ebamõistlikult või põhjendamatult piiravaid tingimusi; ja
- d) tagama väljaandmiseks piisava õigusraamistiku olemasolu.

Iga riik peaks kas andma oma kodanikud välja või, kui riik ei tee seda vaid kodakondsuse tõttu, esitama väljaandmist taotleva riigi palvel asja ilma põhjendamatute viivitusteta oma pädevatele asutustele taotluses kirjeldatud õigusrikkumiste eest vastutusele võtmiseks. Kõnealused ametiasutused peaksid tegema otsuse ja teostama menetluse samal viisil nagu iga muu tõsise õigusrikkumise korral vastavalt selle riigi õigusele. Asjaomased riigid peaksid tegema koostööd, eelkõige menetluslikes ja tõendamisküsimustes, et tagada tõhus vastutuselevõtmine.

Kui vastastikuse õigusabi andmise eelduseks on identne norm, tuleks see nõue lugeda rahuldatuks, kui mõlemad riigid näevad õigusrikkumise aluseks olnud teo eest ette kriminaalvastutuse, olenemata sellest, kas mõlemad riigid liigitavad õigusrikkumise samasse õigusrikkumiste kategooriasse või käsitlevad õigusrikkumist sama terminoloogia alusel.

Kooskõlas oma siseriikliku õiguse aluspõhimõtetega peaksid riigid kehtestama lihtsustatud väljaandmismehhanismid, näiteks võimaldades ajutise vahistamise

taotluste otseedastamist asjaomaste asutuste vahel, andes isikuid välja ainult vahistamismääruse või kohtuotsuse alusel või rakendades lihtsustatud väljaandmist sellega nõus olevate isikute puhul, kes loobuvad formaalsest väljaandmismenetlusest. Väljaandmise eest vastutavatel asutustel peaksid olema piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid. Riigid peaksid kehtestama korra tagamaks, et selliste asutuste töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid norme, sh konfidentsiaalsust puudutavaid norme, ning on laitmatu erialase reputatsiooniga ja oskustega.

40. Muud rahvusvahelise koostöö vormid *

Riigid peaksid tagama, et nende pädevad asutused suudavad teha võimalikult laiaulatuslikku kiiret, konstruktiivset ja tulemuslikku rahvusvahelist koostööd seoses rahapesu, sellega seotud eelkuritegude ja terrorismi rahastamisega. Riigid peaksid tegema koostööd nii spontaanselt kui ka taotluste alusel ning koostöö peaks põhinema õiguslikel alustel. Riigid peaksid volitama oma pädevaid asutusi kasutama kõige tõhusamaid koostöömeetodeid. Kui pädev asutus vajab kahe- või mitmepoolset lepingut või kokkulepet, nagu näiteks vastastikuse mõistmise memorandumit, tuleks selle tingimustes kokku leppida ja see õigeaegselt allkirjastada võimalikult paljude välisriigi osalistega.

Pädevad asutused peaksid kasutama teabe ja muu abi taotluste tõhusaks edastamiseks ja täitmiseks selgeid kanaleid või mehhanisme. Pädevad asutused peaksid kehtestama selged ja tõhusad menetlused taotluste prioriteetuse määramiseks ja taotluste täitmiseks ning saadud teabe kaitsmiseks.

FATFi SOOVITUSTE TÖLGENDAVID MÄRKUSED

SOOVITUSE 1 TÖLGENDAV MÄRKUS

(RISKIDE HINDAMINE JA RISKIPÕHISE LÄHENEMISE RAKENDAMINE)

1. Riskipõhine lähenemine on tõhus vahend rahapesu ja terrorismi vastu võitlemisel. Riskipõhise lähenemise rakendamise üle otsustamisel peaksid riigid arvesse võtma asjaomase sektori võimekust ja kogemusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel. Riigid peaksid meeles pidama, et riskipõhise lähenemisega finantsasutusele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele antav otsustusvabadus ning seatav vastutus on asjakohasem sektorites, mille rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise võimekus ja kogemused on suuremad. See ei tohiks vabastada finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid kohustusest rakendada kindlakstehtud kõrgema riskiastmega stsenaariumite korral tugevdatud meetmeid. Riskipõhise lähenemise rakendamisel peaksid pädevad asutused, finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad olema suutelised tagama, et rahapesu ja terrorismi rahastamise ennetamiseks või maandamiseks rakendatavad meetmed vastavad tuvastatud riskidele, võimaldades otsustada, kuidas oma ressursse kõige otstarbekamalt kasutada.
2. Riskipõhise lähenemise rakendamisel peaksid finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad kehtestama menetlused rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide kindlakstegemiseks, hindamiseks, seireks, juhtimiseks ja maandamiseks. Riskipõhise lähenemise üldpõhimõte on, et kõrgema riskiastme korral, peaksid riigid kohustama finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid võtma nende riskide juhtimiseks ja maandamiseks tugevdatud meetmeid, ning kui riskiaste on madalam, võivad olla lubatud lihtsustatud meetmed. Rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluste korral ei tohiks lihtsustatud meetmed olla lubatud. Seda, kuidas see üldpõhimõte konkreetsete nõuete puhul kehtib, on täpsemalt kirjeldatud konkreetsetes soovitusetes. Piiritletud juhtudel ja kui rahapesu ja terrorismi rahastamise risk on tõendatult väike, võivad riigid otsustada mitte kohaldada teatavaid soovitusi mingit konkreetset liiki finantsasutuste või tegevuse või mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate suhtes (vt allpool). Samamoodi, kui riigid teevad oma riskihindamise käigus kindlaks, et on asutuste, tegevuste, äriühingute või kutsealade liike, mille puhul eksisteerib nende rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks kuritarvitamise risk ning mis ei lange finantsasutuste või mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate määratluse alla, peaksid need riigid kaaluma rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete kohaldamist ka nendele sektoritele.

A. Riikide kohustused ja otsused

3. **Riskide hindamine** – riigid¹ peaksid astuma asjakohaseid samme oma riigis rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide jooksvaks kindlakstegemiseks ja hindamiseks eesmärgiga: i) teavitada võimalikest muudatustest riigi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemis, sh seaduste, määruste ja muude meetmete muudatustest, ii) abistada pädevaid asutusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks ressursside eraldamisel ja prioriteetsuse määratlemisel, ning iii) teha teave kättesaadavaks rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide hindamiseks, mida teostavad finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad. Riigid peaksid tagama riskihinnangute ajakohasuse ja kehtestama mehhanismid tulemuste kohta asjakohase teabe andmiseks kõikidele asjaomastele pädevatele asutustele ja isereguleeruvatele organisatsioonidele, finantsasutustele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele.
4. **Kõrgem riskiaste** – kõrgema riskiastme kindlakstegemise korral peaksid riigid tagama, et nende rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmed vastavad sellele kõrgemale riskiastmele ning ilma, et see piiraks riikide poolt selle kõrgema riskiastme vähendamiseks rakendatavaid mis tahes muid meetmeid, kas kohustama finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid võtma tugevdatud meetmeid riskide juhtimiseks ja maandamiseks või tagama selle teabe lisamise finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate teostatavatesse riskihindamistesse, et tagada riskide asjakohane juhtimine ja maandamine. Kui FATFi soovitusel on määratletud kõrgema riskiastmega tegevused, mille puhul on nõutavad tugevdatud või spetsiifilised meetmed, tuleb kõiki selliseid meetmeid rakendada, kuigi nende meetmete ulatus sõltub konkreetsest riskiastmest.
5. **Madal riskiaste** – riigid võivad mõnede FATFi soovitusel, mille kohaselt finantsasutused või mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad on kohustatud teatavaid tegevusi teostama, otsustada lubada lihtsustatud meetmete kasutamist tingimusel, et on tehtud kindlaks madalam riskiaste ja see on kooskõlas riigi punktis 3 viidatud hinnanguga oma rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidele.

Sõltumata mis tahes otsusest määratleda kooskõlas eelmise lõiguga teatavad madalamad riskiklassid, võivad riigid ka lubada finantsasutustel ja mittefinantsteenuseid pakkuvatel kohustatud ettevõtjatel ja kutsetöötajatel rakendada klientide suhtes lihtsustatud hooldusmeetmeid, tingimusel et allpool punktis B („Finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud

---

¹ Asjakohasel juhul tuleks selle kohustuse täidetuse hindamisel arvesse võtta riigiüleisel tasandil tehtud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide hindamisi.

ettevõtjate ja kutsetöötajate kohustused ja otsused”) ja punktis 7 sätestatud nõuded on täidetud.

6. **Erandid** – riigid võivad otsustada mitte kohaldada mõnesid FATFi soovitusi, mille kohaselt finantsasutused või mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad on kohustatud teostama teatavaid tegevusi, tingimusel et
- a) rahapesu ja terrorismi rahastamise risk on tõendatult väike, esineb üksnes rangelt piiratud ja põhjendatud asjaoludel ning on seotud konkreetset liiki finantsasutuse või mittefinantsteenuseid pakkuva kohustatud ettevõtja või kutsetöötajaga; või
  - b) finantstegevust (muud kui raha või alternatiivse maksevahendi ülekandmine) teostab füüsiline või juriidiline isik juhuti või väga piiratud ulatuses (võttes arvesse nii kvantitatiivset kui ka absoluutset kriteeriumit), nii et rahapesu ja terrorismi rahastamise risk on väike.

Kuigi kogutav teave võib vastavalt riskiastmele varieeruda, tuleks soovitus 11 sätestatud andmete säilitamise nõudeid kohaldada igasugusele kogutavale teabele.

7. **Järelevalve ja riskide seire** – järelevalveasutused (või asjaomaste mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate sektorite isereguleeruvad organisatsioonid) peaksid tagama, et finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad täidavad allpool sätestatud kohustusi tulemuslikult. Seda ülesannet täites peaksid järelevalveasutused ja isereguleeruvad organisatsioonid vastavalt soovitus 26 ja 28 tõlgendavatele märkustele vaatama läbi finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate koostatud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiprofiile ja riskihinnanguid ning selle läbivaatuse tulemusi arvesse võtma.

B. Finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate kohustused ja otsused

8. **Riskide hindamine** – finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad peaksid olema kohustatud astuma asjakohaseid samme oma rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide kindlakstegemiseks ja hindamiseks (seoses klientide, riikide või geograafiliste piirkondadega ning toodete, teenuste, tehingute ja tarnekanalitega). Nad peaksid need hindamised dokumenteerima, et tõendada asjaolusid, millele nad tuginevad, hoidma need hinnangud ajakohastena ja kehtestama asjakohased mehhanismid riskihindamisandmete esitamiseks pädevatele asutustele ja isereguleeruvatele organisatsioonidele. Mis tahes rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide hindamise olemus ja ulatus peaks olema vastavuses

äritegevuse olemuse ja suurusega. Finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad peaksid alati mõistma oma rahapesu ja terrorismi rahastamise riske, ning kui sektorile omased riskid on selgelt kindlaks tehtud ja arusaamine nendest on hea, võivad pädevad asutused või isereguleeruvad organisatsioonid otsustada, et teatud konkreetset dokumenteeritud riskihindamised ei ole nõutavad.

9. **Riskide juhtimine ja maandamine** – finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad peaksid olema kohustatud kehtestama tegevusjuhised, kontrollmehhanismid ja menetlused, mis võimaldavad neil (riigi või finantsasutuse või mittefinantsteenuseid pakkuva kohustatud ettevõtja või kutsetöötaja poolt) kindlakstehtud riske tulemuslikult juhtida ja maandada. Nad peaksid olema kohustatud teostama nende kontrollmehhanismide rakendamise üle seiret ja neid vajaduse korral tugevdama. Tegevusjuhised, kontrollmehhanismid ja menetlused peaksid olema juhtkonna poolt heaks kiidetud ning riskide (kas suuremate või väiksemate) maandamiseks rakendatavad meetmed peaksid olema vastavuses siseriiklike nõuetega ning pädevate asutuste ja isereguleeruvate organisatsioonidele antavate juhistega.
10. **Kõrgem riskiaste** – kõrgema riskiaste kindlakstegemise korral peaksid finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad olema kohustatud rakendama riskide juhtimiseks ja maandamiseks tugevdatud meetmeid.
11. **Madala riskiaste** – madal riskiaste kindlakstegemise korral võivad riigid lubada finantsasutustel ja mittefinantsteenuseid pakkuvatel kohustatud ettevõtjatel ja kutsetöötajatel rakendada nende riskide juhtimiseks ja maandamiseks lihtsustatud meetmeid.
12. Riskide hindamisel peaksid finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad enne üldise riskiastme ja asjakohaste riskivähendusmeetmete ulatuse kindlaksmääramist arvesse võtma kõiki asjassepuutuvaid riskitegureid. Finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad võivad eri riskitegurite puhul rakendatavate meetmete ulatust varieerida sõltuvalt riskide liigist ja astmest (nt konkreetses olukorras võivad nad rakendada tavapäraseid hoolsusmeetmeid, aga jooksva seire käigus tugevdatud hoolsusmeetmeid või vastupidi).

SOOVITUSE 3 TÖLGENDAV MÄRKUS (RAHAPESU KURITEGU)

1. Riigid peaksid sätestama kriminaalvastutuse rahapesu eest 1998. aasta narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (edaspidi „Viini konventsioon”) ja 2000. aasta rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (edaspidi „Palermo konventsioon”) alusel.
2. Riigid peaksid rakendama kriminaalvastutust rahapesu eest kõikide oluliste rikkumiste puhul, et hõlmata võimalikult laia eelkuritegude ringi. Eelkuritegusid kirjeldades võib viidata kõikidele õigusrikkumistele või teatavale künnisele, mis on seotud kas raskete õigusrikkumiste kategooriaga või eelkuriteo eest ettenähtud vabadusekaotusega (künnise meetod), või eelkuritegude loetelule või nende meetodite kombinatsioonile.
3. Kui riigid rakendavad künnise meetodit, peaksid eelkuriteod hõlmama vähemalt selliseid õigusrikkumisi, mis kuuluvad siseriikliku õiguse kohaselt raskete õigusrikkumiste kategooriasse, või õigusrikkumisi, mille eest on maksimaalse karistusena ette nähtud vähemalt üheaastane vabadusekaotus, või kui siseriiklikus õigussüsteemis on ette nähtud minimaalne künnis, millest alates õigusrikkumised kvalifitseeritakse kuritegudena, peaksid eelkuriteod hõlmama kõiki õigusrikkumisi, mille eest on ette nähtud vähemalt kuuekuuline vabadusekaotus.
4. Olenemata valitud meetodist peaks iga riik vähemalt hõlmama õigusrikkumisi igas kindlaksmääratud õigusrikkumiste kategoorias. Rahapesu kuritegu peaks hõlmama igat liiki vara, mis otseselt või kaudselt kujutab endast kuritegevusest saadud tulu, sõltumata selle vara väärtusest. Vara kuritegeliku päritolu tõendamisel ei peaks olema vajalik isiku eelnev eelkuriteos süüdimõistmine.
5. Rahapesu eelkuritegude hulka peaksid kuuluma teises riigis sooritatud teod, mida asjaomases riigis loetakse õigusrikkumisteks ja mis oleks loetud eelkuritegudeks, kui need oleks pandud toime oma riigis. Riigid võivad ainsa eeltingimusena sätestada, et tegu oleks loetud eelkuriteoks, kui see oleks pandud toime oma riigis.
6. Riigid võivad sätestada, et vastutust rahapesu eest ei rakendata eelkuriteo sooritanud isikute suhtes, kui seda nõuavad siseriikliku õiguse aluspõhimõtted.
7. Riigid peaksid tagama, et:
  - a) rahapesus seisneva õigusrikkumise tõendamiseks vajaliku tahtluse tuvastamine on võimalik objektiivsete faktiliste asjaolude põhjal;
  - b) rahapesus süüdi mõistetud füüsiliste isikute suhtes rakendatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi;

- c) juriidilistele isikute suhtes rakendatakse kriminaalvastutust ja -karistusi või juhul, kui see ei ole võimalik (siseriikliku õiguse aluspõhimõtetest tulenevalt), tsiviil- või haldusvastutust ja halduskaristusi. See ei tohiks välistada samal ajal toimuvaid kriminaal-, tsiviil- või haldusmenetlusi juriidiliste isikute suhtes riikides, kus kehtib mitu sellise vastutuse vormi. Selliste meetmete võtmine ei tohiks piirata kriminaalvastutuse rakendamist füüsiliste isikute suhtes. Kõik karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad;

- d) sätestatakse rahapesu kuriteoga seonduvad õigusrikkumised, sh kuriteo toimepanekus osalemine, kaasatus selle toimepanekusse või kuritegelik kokkulepe seda toime panna, kuriteo toimepaneku katse, sellele kaasaaitamine ja sellele kihutamine, selle soodustamine ja nõustamine, kui see ei ole siseriikliku õiguse aluspõhimõtete kohaselt keelatud.

SOOVITUSTE 4 JA 38 TÕLGENDAV MÄRKUS (KONFISKEERIMINE JA AJUTISED MEETMED)

Riigid peaksid kehtestama mehhanismid, mis võimaldavad nende pädevatel asutustel blokeeritud, arestitud või konfiskeeritud vara efektiivselt hallata ja vajaduse korral käsutada. Need mehhanismid peaksid ole ma kohaldatavad nii siseriiklike menetluste kontekstis kui ka välisriikide taotluste alusel.

SOOVITUSE 5 TÖLGENDAV MÄRKUS (TERRORISMI RAHASTAMISE KURITEGU)

A. Eesmärgid

1. Soovitus 5 töötati välja eesmärgiga tagada, et riikidel oleks seaduslik pädevus võtta terrorismi rahastavaid isikuid kohtulikule vastutusele ja rakendada nende suhtes kriminaalkaristusi. Arvestades tihedat seost rahvusvahelise terrorismi ja muu hulgas rahapesu vahel, on soovitus 5 teine eesmärk rõhutada seda seost, kohustades riike määratlema terrorismi rahastamist rahapesu eelkuriteona.

B. Terrorismi rahastamise kuriteo iseärasused

2. Terrorismi rahastamise kuritegu peaks laienema igale isikule, kes mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt ning tahtlikult eraldab või kogub rahalisi vahendeid ebaseadusliku kavatsusega, et neid vahendeid tuleks kasutada, või teadmiselega, et neid kasutatakse kas täielikult või osaliselt a) terrorikuriteo/terrorikuritegude toimepanekuks, b) terroristlike ühenduste poolt või c) üksikute terroristide poolt.
3. Terrorismi rahastamise eest kriminaalvastutuse sätestamine üksnes rahastamisele kaasaaitamise ja kihutamise, rahastamise katse või kuritegeliku kokkuleppe kujul ei ole piisav, saavutamaks vastavus käesoleva soovitusega.
4. Terrorismi rahastamise kuritegu peaks laienema mis tahes rahalistele vahenditele olenemata sellest, kas need pärinevad seaduslikust või ebaseaduslikust allikast.
5. Terrorismi rahastamise kuriteo puhul ei peaks olema eelduseks, et neid rahalisi vahendeid a) on tegelikult kasutatud terrorikuriteo/terrorikuritegude toimepanekuks või toimepaneku katses või b) saab seostada terrorikuriteo/konkreetsete terrorikuritegudega.
6. Riigid peaksid tagama, et terrorismi rahastamise kuriteo tõendamiseks nõutavat tahtlust või teadmist oleks võimalik järeltada objektiivsetest faktilistest asjaoludest.
7. Terrorismi rahastamises süüdi mõistetud füüsiliste isikute suhtes tuleks kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.
8. Juriidilistele isikute suhtes tuleks rakendada kriminaalvastutust ja -karistusi või juhul, kui see ei ole võimalik (siseriikliku õiguse aluspõhimõtetest tulenevalt), tsiviil- või haldusvastutust ja -karistusi. See ei tohiks välistada samal ajal toimuvaid kriminaal-, tsiviil- või haldusmenetlusi juriidiliste isikute suhtes riikides, kus kehtib mitu sellise vastutuse vormi. Selliste meetmete võtmine ei tohiks piirata kriminaalvastutuse rakendamist füüsiliste isikute suhtes. Kõik karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

9. Kuriteoks tuleks lugeda ka terrorismi rahastamise kuriteo toimepaneku katse.
10. Kuriteoks tuleks lugeda ka iga järgmine tegevus:
- a) osalemine käesoleva tõlgendava märkuse lõigetes 2 või 9 nimetatud õigusrikkumise toimepanekus;
  - b) käesoleva tõlgendava märkuse lõigetes 2 või 9 nimetatud õigusrikkumise toimepaneku korraldamine või teistele vastavasisuliste korralduste andmine;
  - c) kaasaaitamine ühele või mitmele ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma poolt toimepandud õigusrikkumisele, mis on sätestatud käesoleva tõlgendava märkuse lõigetes 2 või 9.
- Selline kaasaaitamine peab olema tahtlik ja sooritatud kas i) eesmärgiga soodustada asjaomase rühma kriminaalset tegevust või eesmärki, kui sellise tegevuse või eesmärgiga kaasneb terrorismi rahastamise kuriteo toimepanek, või ii) olles teadlik rühma kavatsusest panna toime terrorismi rahastamise kuritegu.
11. Terrorismi rahastamise kuritegu tuleks kohaldada sõltumata sellest, kas isik on väidetavalt pannud toime õigusrikkumise(d) samas riigis, kus asub terrorist / terroristlik ühendus või pandi toime / pannakse toime terroristkuritegu, või mõnes teises riigis.

SOOVITUSE 6 TÕLGENDAV MÄRKUS (TERRORISMI JA TERRORISMI RAHASTAMISEGA SEOTUD SANKTSIOONID)

A. EESMÄRK

1. Soovituse 6 kohaselt on iga riik kohustatud rakendama sihtotstarbelisi finantskaristusi, et järgida ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone, mille kohaselt peavad riigid viivitamatult blokeerima rahalised vahendid või muu vara, mis kuulub i) mõnele isikule² või üksusele, kelle on määranud ÜRO Julgeolekunõukogu (edaspidi „Julgeolekunõukogu”) vastavalt ÜRO põhikirja VII peatükile, sh vastavalt Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1267 (1999) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele³ või ii) mõnele isikule või üksusele, kelle on määranud asjaomane riik vastavalt Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1373 (2001), ning tagama, et rahalisi vahendeid ega muud vara ei tehta otseselt või kaudselt kättesaadavaks ühelegi sellisele isikule või üksusele või ühegi sellise isiku või üksuse kasuks.
2. Tuleb rõhutada, et ühegi soovitus 6 sätestatud kohustuse eesmärk ei ole asendada teisi meetmeid või kohustusi, mis võivad juba olla kehtestatud rahaliste vahendite või muu vara kohtlemiseks seoses kriminaal-, tsiviil- või haldusuurimise või -menetlusega vastavalt soovitusele 4 (konfiskeerimine ja ajutised meetmed)⁴. Soovitus 6 sätestatud meetmed võivad täiendada kriminaalmenetlust määratud isiku või üksuse vastu ning pädev asutus või kohus võib neid rakendada, ent sellise menetluse olemasolu ei ole nende rakendamise eeltingimuseks. Soovitus 6 keskendutakse seevastu ennetusmeetmetele, mis on vajalikud ja ainulaadsed seoses rahaliste vahendite või muu vara terroristlikele ühendustele ülemineku või nende eesmärkidel kasutamise peatamisega. Terrorismi rahastamise tõkestamise tulemuslike meetmete piiride määratlemisel või nende laiaulatusliku toetuse soodustamisel peavad riigid

---

² Füüsiline või juriidiline isik.

³ Soovitus 6 on kohaldatav kõikidele resolutsiooni 1267 (1999) praegustele ja tulevastele järgnevatele resolutsioonidele ning ÜRO Julgeolekunõukogu mis tahes tulevastele resolutsioonidele, millega kehtestatakse terrorismi rahastamise kontekstis sihtotstarbelised finantskaristused. Käesoleva tõlgendava märkuse väljaandmise ajal (veebuar 2012) on resolutsioonile 1267 (1999) järgnevad resolutsioonid: 1333 (2000), 1363 (2001), 1390 (2002), 1452 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) ja 1989 (2011).

⁴ Nt vastavalt nõuetele narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastases ÜRO konventsioonis (1988) (Viini konventsioon) ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsioonis (2000) (Palermo konventsioon), mis sisaldavad blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise kohustusi seoses rahvusvahelise kuritegevuse vastu võitlemisega. Lisaks sisaldab terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise kohustusi rahvusvaheline konventsioon terrorismi rahastamise tõkestamiseks (1999) (edaspidi „terrorismi rahastamise tõkestamise konventsioon”). Need kohustused on olemas iseseisvalt ja eraldi soovitus 6 ja ÜRO Julgeolekunõukogu terrorismi rahastamist käsitlevates resolutsioonides sätestatud kohustustest.

austama ka inimõigusi, õigusriigi põhimõtteid ja süütute kolmandate isikute õigusi.

B. TERRORISTLIKU TEGEVUST RAHASTAVATE VÕI TOETAVATE ISIKUTE JA ÜKSUSTE TUVASTAMINE JA MÄÄRAMINE

3. Resolutsiooni 1267 (1999) ja sellele järgnevate resolutsioonide kohaselt teostab Al-Qaidaga seotud määramised 1267 komitee ning Talibani ja sellega Afganistanis kaasnevate ohtudega seotud määramised 1988 komitee, kusjuures mõlemad komiteed tegutsevad vastavalt ÜRO põhikirja VII peatükile. Resolutsiooni 1373 (2001) kohaselt on siseriiklikul või rahvusvahelisel tasandil määrajaks riik või riigid nende enda ettepaneku alusel või teise riigi taotluse põhjal, kui taotluse saanud riik on vastavalt kohaldatavatele õiguspõhimõtetele kindel, et taotletavat määramist toetab põhjendatud kahtlus või usk, et määratav isik või üksus vastab punktis E kirjeldatud ja resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud kriteeriumitele.
4. Riikidel peavad olema volitused ja tõhusad menetlused või mehhanismid resolutsioonis 1267 (1999) ja sellele järgnevates resolutsioonides käsitletud isikute ja üksuste tuvastamiseks ning nende määramise ettepaneku algatamiseks kooskõlas nende Julgeolekunõukogu resolutsioonides sätestatud kohustustega⁵. Sellised volitused ja menetlused või mehhanismid on ülimalt olulised Julgeolekunõukogule isikute ja üksuste määramise ettepanekute tegemiseks Julgeolekunõukogu lootelul põhinevate programmide alusel vastavalt kõnealustele Julgeolekunõukogu resolutsioonidele. Samuti peavad riikidel olema volitused ja tõhusad menetlused või mehhanismid resolutsioonis S/RES/1373 (2001) käsitletud isikute ja üksuste tuvastamiseks ning määramise algatamiseks kooskõlas kõnealuses Julgeolekunõukogu resolutsioonis sätestatud kohustustega. Sellised volitused ja menetlused või mehhanismid on ülimalt olulised punktis E kirjeldatud ja resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud kriteeriumitele vastavate isikute ja üksuste tuvastamiseks. Riigis kehtestatud kord resolutsiooni 1267 (1999) ja sellele järgnevate resolutsioonide ning resolutsiooni 1373 (2001) rakendamiseks peaks hõlmama järgmisi vajalikke elemente:
  - a) Riigid peaksid määrama pädeva asutuse või kohtu, mis vastutab järgmise eest:
    - i) 1267 komiteele ettepanekute esitamine selliste isikute või üksuste asjakohaseks määramiseks, kes vastavad Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1989 (2011) (Al-Qaida kohta) ja sellega seotud resolutsioonides sätestatud konkreetsetele

⁵ Need Julgeolekukomitee resolutsioonid ei kohusta riike tuvastama isikuid või üksusi ja esitama neid asjaomastele ÜRO komiteedele, vaid kehtestama volitused ning tõhusad menetlused ja mehhanismid selle tegemiseks.

määramiskriteeriumitele, kui see asutus otsustab seda teha ja usub, et tal on olemas piisavad tõendid määramiskriteeriumitele vastavuse kinnitamiseks;

- ii) 1988 komiteele ettepanekute tegemine nende isikute või üksuste asjakohaseks määramiseks, kes vastavad Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1988 (2011) (Talibani ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste kohta, kes ohustavad Afganistani rahu, stabiilsust ja julgeolekut) ja sellega seotud resolutsioonides sätestatud konkreetsetele määramiskriteeriumitele, kui see asutus otsustab seda teha ja usub, et tal on olemas piisavad tõendid määramiskriteeriumitele vastavuse kinnitamiseks; ja
  - iii) resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud konkreetsetele määramiskriteeriumitele vastavate isikute või üksuste määramine kas riigi enda tehtud ettepaneku alusel või pärast teise riigi taotluse läbivaatamist ja vajaduse korral täitmist, kui taotluse saanud riik on vastavalt kohaldatavatele õiguspõhimõtetele kindel, et taotletavat määramist toetab riigi põhjendatud kahtlus või usk, et määratav isik või üksus vastab punktis E kirjeldatud ja resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud määramiskriteeriumitele.
- b) Riikidel peaksid olema mehhanism(id) määratavate isikute või üksuste tuvastamiseks vastavalt resolutsioonis 1988 (2011), resolutsioonis 1989 (2011) ja nendega seotud resolutsioonides ning resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud määramiskriteeriumitele (Julgeolekukomitee asjaomaste resolutsioonide konkreetset määramiskriteeriumid on esitatud punktis E). See hõlmab volitusi ja tõhusaid menetlusi või mehhanisme teiste riikide blokeerimiskorra kohaselt vastavalt resolutsioonile 1373 (2001) algatatud meetmete läbivaatamiseks ja vajaduse korral jõustamiseks. Riikidevahelise tõhusa koostöö kindlustamiseks peaksid riigid tagama, et taotluse saamisel selgitatakse kohe välja, kas riik on vastavalt rakendatavatele rahvusvahelistele ja siseriiklikele põhimõtetele kindel, et taotlust toetab riigi põhjendatud kahtlus või usk, et määratav isik või üksus vastab punktis E kirjeldatud ja resolutsioonis 1373 (2011) sätestatud määramiskriteeriumitele.
- c) Pädeval asutusel/pädevatel asutustel peaksid olema asjakohased seaduslikud volitused ja menetlused või mehhanismid, et koguda ja küsida kõikidest asjakohastest allikatest võimalikult põhjalikku teavet selliste isikute ja üksuste tuvastamiseks, kelle puhul eksisteerib põhjendatud kahtlus või usk, et nad vastavad asjaomastes Julgeolekunõukogu resolutsioonides sätestatud määramiskriteeriumitele.

- d) Isikute või üksuste määramise või määramisettepaneku tegemise otsustamisel peaksid riigid rakendama „põhjendatud kahtluse” või „põhjendatud usu” tõendusmäära. Resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud määramiste puhul kohaldab iga riigi pädev asutus oma õigussüsteemi õigusnormi nende tõendite liigi ja koguse kohta, mis on vajalikud otsustamiseks, kas eksisteerib „põhjendatud kahtlus” või „põhjendatud usk” isiku või üksuse määramiseks ning blokeerimiskorra jõustamiseks. See ei olene sellest, kas määramisettepaneku on teinud asjaomane riik ise või seda taotleb mõni teine riik. Määramise (ettepaneku) eeltingimuseks ei tohiks olla käimasolev kriminaalmenetlus.
- e) 1267 komiteele nimede esitamisel Al-Qaida sanktsioonide loetellu kandmiseks vastavalt resolutsioonile 1267 (1999) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele peaksid riigid
- i) järgima 1267 komitee kehtestatud loetellu kandmise menetlusi ja standardvorme;
  - ii) esitama väljapakutud nime kohta võimalikult palju teavet, eelkõige piisavalt teavet isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste täpseks ja edukaks tuvastamiseks ning võimalikult suures ulatuses Interpoli nõutavat teavet eriteate väljastamiseks;
  - iii) esitama seisukoha, mis sisaldab võimalikult üksikasjalikku teavet loetellu kandmise aluste kohta, sh: konkreetset teavet, mis toetab isiku või üksuse vastavust asjaomastele määramiskriteeriumitele (Julgeolekukomitee asjaomaste resolutsioonide konkreetset määramiskriteeriumid on esitatud punktis E); teabe iseloomu kirjeldust; sellise toetava teabe või selliste dokumentide kirjeldust, mida on võimalik esitada; ja teavet väljapakutud määratava isiku või üksuse ja mõne juba määratud isiku või üksuse vahelise seose kohta. See seisukohta peaks saama taotluse alusel kättesaadavaks teha, välja arvatud osad, mille liikmesriik on määratlenud 1267 komiteele konfidentsiaalsetena; ja
  - iv) märkima, kas riigi staatust määrava riigina on lubatud avaldada.
- f) 1988 komiteele nimede esitamisel Talibani sanktsioonide loetellu kandmiseks vastavalt resolutsioonile 1988 (2011) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele peaksid riigid tegema järgmist:
- i) järgima 1988 komitee kehtestatud loetellu kandmise menetlusi;
  - ii) esitama väljapakutud nime kohta võimalikult palju teavet, eelkõige piisavalt teavet isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste täpseks ja edukaks tuvastamiseks ning võimalikult suures ulatuses Interpoli nõutavat teavet eriteate väljastamiseks; ja

iii) esitama seisukoha, mis sisaldab võimalikult üksikasjalikku teavet loetellu kandmise aluste kohta, sh: konkreetset teavet, mis toetab isiku või üksuse vastavust asjaomastele määramiskriteeriumitele (Julgeolekukomitee asjaomaste resolutsioonide konkreetset määramiskriteeriumid on esitatud punktis E); teabe iseloomu kirjeldust; sellise toetava teabe või selliste dokumentide kirjeldust, mida on võimalik esitada; ja teavet väljapakutud määratava isiku või üksuse ja mõne juba määratud isiku või üksuse vahelise seose kohta. See seisukohta peaks saama taotluse alusel kättesaadavaks teha, välja arvatud osad, mille liikmesriik on määratlenud 1988 komiteele konfidentsiaalsetena.

g) Teiselt riigilt vastavalt resolutsioonile 1373 (2001) rakendatud blokeerimiskorra alusel algatatud meetmete jõustamist taotledes peaks meetme algatanud riik esitama võimalikult üksikasjalikku teavet väljapakutud nime kohta, eelkõige piisavat teavet isikute või üksuste täpseks ja edukaks tuvastamiseks ning konkreetset teavet, mis toetab isiku või üksuse vastavust asjaomastele määramiskriteeriumitele (Julgeolekukomitee asjaomaste resolutsioonide konkreetset määramiskriteeriumid on esitatud punktis E).

h) Riigid peaksid kehtestama menetlused, mis võimaldavad ühepoolset abinõude rakendamist isiku või üksuse vastu, kes on tuvastatud ja kelle määramist (määramisettepanekut) kaalutakse.

C. MÄÄRATUD ISIKUTE JA ÜKSUSTE RAHALISTE VAHENDITE VÕI MUU VARA BLOKEERIMINE JA SELLEGA KAUPLEMISE KEELAMINE

5. Riikidel on kohustus rakendada 1267 komitee ja 1988 komitee (resolutsiooni 1267 (1999) ja sellele järgnevate resolutsioonide puhul) määratud isikute ja üksuste suhtes viivitamatult sihtotstarbelisi finantskaristusi, kui need komiteed tegutsevad ÜRO põhikirja VIII peatüki alusel. Resolutsiooni 1373 (2001) puhul tuleneb riikide kohustus, mille kohaselt tuleb rakendada määratud isikute ja üksuste rahaliste vahendite või muu vara suhtes blokeerimismeetmeid või keelata sellise varaga kauplemine, rahvusvahelisel või siseriiklikul tasandil määramisest kas riigi enda ettepanekul või teiste riigi taotlusel, kui taotluse saanud riik on vastavalt kohaldatavatele õiguspõhimõtetele kindel, et taotletavat määramist toetab põhjendatud kahtlus või usk, et määratav isik või üksus vastab punktis E kirjeldatud ja resolutsioonis 1373 (2001) sätestatud määramiskriteeriumitele.

6. Riigid peaksid kehtestama vajalikud seaduslikud volitused ja määrama siseriikliku pädeva asutuse, mis vastutab sihtotstarbeliste finantskaristuste kehtestamise ja rakendamise eest, kooskõlas järgmiste standardite ja menetlustega:

- a) Riigid⁶ peaksid kohustama kõiki riigis asuvaid füüsilisi ja juriidilisi isikuid määratud isikute ja üksuste rahalised vahendid ning muu vara viivitamatult ja ilma ette teatamata blokeerima. See kohustus peaks hõlmama: kõiki rahalisi vahendeid või muud vara, mis on määratud isiku või üksuse omandis või kontrolli all, ning mitte ainult selliseid vahendeid ja vara, mida on võimalik seostada konkreetse terrorikuriteo, vandenõu või ohuga; otseselt või kaudselt määratud isikute või üksuste omandis või kaasomandis või kontrolli all olevaid rahalisi vahendeid või muid varasid; ning otseselt või kaudselt määratud isikute või üksuste omandis või kontrolli all olevatest rahalistest vahenditest või muust varast tulenenud või saadud rahalisi vahendeid või muud vara ning ka selliste määratud isikute või üksuste nimel või juhtimisel tegutsevate isikute või üksuste rahalisi vahendeid või muud vara.
- b) Riigid peaksid keelama oma kodanikel või riigi jurisdiktsioonis asuvatel isikutel ja üksustel teha mis tahes rahalisi vahendeid või muud vara, majanduslikke ressursse või finants- või muid seotud teenuseid kas otseselt või kaudselt täielikult või ühiselt kättesaadavaks määratud isikutele või üksustele, otseselt või kaudselt määratud isikute või üksuste omandis või kontrolli all olevatele üksustele ning määratud isikute või üksuste nimel või juhtimisel tegutsevatele isikutele ja üksustele, kui selleks ei ole vastavalt asjaomastele Julgeolekunõukogu resolutsioonidele (vt allpool punkt E) antud luba, volitust või muud teadet.
- c) Riigid peaksid kehtestama mehhanismid finantssektori ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate teavitamiseks määramistest viivitamatult pärast selliste meetmete rakendamist ning blokeerimiskorra raames meetmete rakendamise kohustuste kohta selgete juhtnõõride andmiseks eelkõige finantsasutustele ja teistele isikutele või üksustele, sh mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtjatele ja kutsetöötajatele, kelle valduses asjaomased rahalised vahendid või muu vara võib olla.
- d) Riigid peaksid kohustama finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid⁷ teatama pädevatele asutustele asjaomaste Julgeolekunõukogu resolutsioonide keelamisnõuetega kooskõlas blokeeritud varadest või rakendatud

---

⁶ Euroopa Liidus (EL), mis on soovitus 6 kohaselt rahvusvaheline jurisdiktsioon, kehtivad ELi õigusaktid järgmiselt. Määratud isikute ja üksuste vara blokeeritakse vastavalt ELi määrustele ja nende muudatustele. ELi liikmesriikidel võib olla vajalik rakendada täiendavaid meetmeid blokeerimise teostamiseks ning kõik ELis asuvad füüsilised ja juriidilised isikud peavad blokeeringust kinni pidama ja ei tohi vahendeid määratud isikutele ja üksustele kättesaadavaks teha.

⁷ Julgeolekunõukogu resolutsioonid kehtivad kõikide riigis asuvate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes.

meetmetest, sh tehingute teostamise katsetest, ning tagama, et pädevad asutused kasutavad sellist teavet tulemuslikult.

- e) Soovituses 6 sätestatud kohustuste täitmisel peaksid riigid rakendama tõhusaid meetmeid heas usus tegutsevate heausksete kolmandate isikute õiguste kaitsmiseks.

D. LOETELUST KUSTUTAMINE, RAHALISTE VAHENDITE VÕI MUU VARA VABASTAMINE JA BLOKEERITUD RAHALISTELE VAHENDITELE VÕI MUULE VARALE JUURDEPÄÄSU TAGAMINE

- 7. Riigid peaksid välja töötama ja rakendama avalikkusele teadaolevad menetlused määratud isikute loetelust kustutamise taotluste Julgeolekunõukogule esitamiseks seoses resolutsiooni 1267 (1999) ja sellele järgnevate resolutsioonide alusel määratud isikute ja üksustega, kes riigi hinnangul ei vasta või enam ei vasta määramiskriteeriumitele. Kui 1267 komitee või 1988 komitee on isiku või üksuse loetelust kustutanud, siis blokeerimise kohustust enam ei eksisteeri. Loetelust kustutamise taotluste korral, mis on seotud Al-Qaidaga, peaksid need menetlused ja kriteeriumid olema kooskõlas 1267 komitee poolt vastavalt Julgeolekunõukogu resolutsioonidele 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1989 (2011) ja neile järgnevatele resolutsioonidele kehtestatud menetlustega. Loetelust kustutamise taotluste korral, mis on seotud Talibani ja sellega seotud ohtudega rahule, stabiilsusele ja julgeolekule Afganistanis, peaksid need menetlused ja kriteeriumid olema kooskõlas 1988 komitee poolt vastavalt Julgeolekunõukogu resolutsioonidele 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) ja neile järgnevatele resolutsioonidele kehtestatud menetlustega.
- 8. Resolutsiooni 1373 (2001) kohaselt määratud isikute ja üksuste puhul peaksid riigid kehtestama asjakohased seaduslikud volitused ja menetlused või mehhanismid nende isikute ja üksuste loetelust kustutamiseks ja nende rahaliste vahendite või muu vara vabastamiseks, kes enam ei vasta määramiskriteeriumitele. Riigid peaksid kehtestama menetlused vastavasisulise taotluse korral määramisotsuse läbivaatamiseks kohtu või muu sõltumatu pädeva asutuse poolt.
- 9. Seoses selliste isikute või üksustega, kellel on määratud isikute või üksustega sama või sarnane nimi ja keda on blokeerimiskorda kohaldades tahtmatult kahjustatud (valepositiivsed), peaksid riigid välja töötama ja rakendama avalikkusele teadaolevad menetlused selliste isikute või üksuste rahaliste vahendite või muu vara õigeaegselt vabastamiseks, kui on tõendatud, et asjaomane isik või üksus ei ole määratud isik või üksus.
- 10. Kui riigid on otsustanud, et Julgeolekunõukogu või ühe tema sanktsioonide komitee määratud isikute ja üksuste rahalised vahendid või muu vara on vajalik põhikulude katmiseks, teatavat liiki lõivude, kulude ja teenustasude maksmiseks

või erakorraliste kulude katmiseks, peaksid riigid võimaldama juurdepääsu sellistele rahalistele vahenditele või muule varale vastavalt resolutsioonis 1452 (2002) ja sellele järgnevas resolutsioonides sätestatud menetlustele. Riigid peaksid samadel alustel võimaldama juurdepääsu sellistele rahalistele vahenditele ja muule varale, kui blokeerimismeetmeid rakendatakse vastavalt resolutsioonidele 1373 (2001) ja 1963 (2010) rahvusvaheliselt või siseriiklikult määratud isikute ja üksuste suhtes.

11. Riigid peaksid tagama sellise mehhanismi olemasolu, mille kaudu määratud isik või üksus saab oma määramist vaidlustada ja esitada selle läbivaatamiseks pädevale asutusele või kohtule. Seoses Al-Qaida sanktsioonide loetelu kohaselt tehtud määramisega peaksid riigid teavitama määratud isikuid ja üksusi võimalusest pöörduda loetelust kustutamise taotluse aktsepteerimiseks ÜRO ombudsmanni büroosse.
12. Riigid peaksid kehtestama mehhanismid finantssektori ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate või kutsetöötajate teavitamiseks loetelust kustutamisest ja vahendite vabastamisest viivitamatult pärast selliste meetmete rakendamist ning andma loetelust kustutamise või vahendite vabastamise meetme rakendamise kohustuse kohta piisavaid juhtnööre eelkõige finantsasutustele ja teistele isikutele ja üksustele, sh mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele, kelle valduses asjaomased rahalised vahendid või muu vara võib olla.

E. ÜHENDATUD RAHVASTE ORGANISATSIOONI MÄÄRAMISKRITEERIUMID

13. ÜRO asjaomastes resolutsioonides määratletud määramiskriteeriumid on järgmised.
  - a) **Julgeolekunõukogu resolutsioonid 1267 (1999), 1989 (2011) ja neile järgnevad resolutsioonid⁸:**
    - i) iga isik või üksus, kes osaleb Al-Qaida või selle mis tahes rühmituse, kõrvalrühmituse, nendest eraldunud või nendest tekkinud rühmituse tegude või tegevuse rahastamises, kavandamises, hõlbustamises, ettevalmistamises või elluviimises koos nendega, nende nime all, nende huvides või nende toetuseks, või tarnib, müüb või edastab relvi ja nendega seotud varustust või värbab liikmeid eespool nimetatutele või teostab muid neid toetavaid tegusid või tegevust⁹; või

⁸ Soovitus 6 kehtib resolutsiooni 1267(1999) kõikide praeguste ja tulevaste järgnevate resolutsioonide suhtes. Käesoleva tõlgendava märkuse väljaandmise ajal (veebruar 2012) on resolutsioonile 1267(1999) järgnevad resolutsioonid: 1333 (2000), 1367 (2001), 1390 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) ja 1989 (2011).

⁹ Resolutsiooni 1617 (2005) rakenduslõikes 2 on täpsemalt määratletud Al-Qaida või Osama bin Ladeniga seotuse kriteeriumid.

- ii) iga ettevõtja, kes on lõike 13 punkti a alapunktis i määratletud isiku või üksuse või nende nimel või juhtimisel tegutseva isiku otseses või kaudses omandis või kontrolli all.
- b) **Julgeolekunõukogu resolutsioonid 1267 (1999), 1988 (2011) ja neile järgnevad resolutsioonid:**
- i) iga isik või üksus, kes osaleb Afganistanis rahu, stabiilsust ja julgeolekut ohustavate määratud ja muude Talibaniga seotud isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste tegude või tegevuse rahastamises, kavandamises, hõlbustamises, ettevalmistamises või elluviimises koos nendega, nende nime all, nende huvides või nende toetuseks, või tarnib, müüb või edastab relvi ja nendega seotud varustust või värbab liikmeid eespool nimetatutele või teostab muid neid toetavaid tegusid või tegevust; või
  - ii) iga ettevõtja, kes on lõike 13 punkti b alapunktis i määratletud isiku või üksuse või nende nimel või juhtimisel tegutseva isiku otseses või kaudses omandis või kontrolli all.
- c) **Julgeolekunõukogu resolutsioon 1373 (2001):**
- i) iga isik või üksus, kes paneb toime või üritab toime panna terrorikuritegusid või kes aitab kaasa terrorikuritegude toimepanekule või osaleb nende toimepanekus;
  - ii) iga üksus, mis on lõike 13 punkti c alapunktis i määratletud isiku või üksuse otseses või kaudses omandis või kontrolli all; või
  - iii) iga isik või üksus, kes tegutseb lõike 13 punkti c alapunktis i määratletud isiku või üksuse nimel või juhtimisel.

SOOVITUSE 7 TÕLGENDAV MÄRKUS (MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKUGA SEOTUD SANKTSIOONID)

A. EESMÄRK

1. Soovituse 7 kohaselt on riigid kohustatud rakendama sihtotstarbelisi finantskaristusi¹⁰ et järgida ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone, mille kohaselt peavad riigid viivitamatul blokeerima rahalised vahendid või muu vara, mis kuulub mõnele isikule¹¹ või üksusele, kelle on määranud ÜRO Julgeolekunõukogu vastavalt ÜRO põhikirja VII peatükile kooskõlas Julgeolekunõukogu resolutsioonidega, milles käsitletakse massihävitusrelvade leviku rahastamise ennetamist ja tõkestamist¹², ning tagama, et rahalisi vahendeid ega muud vara ei tehta otseselt või kaudselt kättesaadavaks ühelegi sellisele isikule või üksusele või ühegi sellise isiku või üksuse kasuks.
2. Tuleb rõhutada, et ühegi soovitus 7 sätestatud kohustuse eesmärk ei ole asendada teisi meetmeid või kohustusi, mis võivad juba olla kehtestatud rahaliste vahendite või muu varaga ümberkäimise suhtes seoses kriminaal-, tsiviil- või haldusuurimise või -menetlusega vastavalt rahvusvahelistele lepingutele või Julgeolekunõukogu resolutsioonidele, milles käsitletakse massihävitusrelvade leviku tõkestamist¹³. Soovitus 7 keskendutakse ennetusmeetmetele, mis on vajalikud ja ainulaadsed seoses rahaliste vahendite või muu vara massihävitusrelvade levitajatele või massihävitusrelvade levitamiseks ülemineku või nendel eesmärkidel kasutamise peatamisega vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu (edaspidi „Julgeolekunõukogu“) kehtestatud nõuetele.

---

¹⁰ Soovitus 7 keskendutakse sihtotstarbelistele finantskaristustele. Samas aga tuleb märkida, et ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomased resolutsioonid on palju laiemad ning nendega nähakse ette ka muud liiki karistusi (nt reisikeeld) ja muud liiki finantskohustusi (nt tegevuspõhised finantskeelud ja valvuskohustused). Seoses muud liiki finantskohustustega on FATF välja andnud mittesiduvad suunised, mida jurisdiktsioonidel soovitatakse kaaluda ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonide rakendamisel. Seoses massihävitusrelvade leviku rahastamisega seotud sihtotstarbeliste finantskaristustega on FATF samuti välja andnud mittesiduvaid suuniseid, mida jurisdiktsioonidel soovitatakse kaaluda ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonide rakendamisel.

¹¹ Füüsiline või juriidiline isik.

¹² Soovitus 7 kehtib kõikide praeguste julgeolekunõukogu resolutsioonide ja neile järgnevate resolutsioonide ning mis tahes tulevaste Julgeolekunõukogu resolutsioonide suhtes, millega kohaldatakse sihtotstarbelisi finantskaristusi seoses massihävitusrelvade rahastamisega. Käesoleva soovitus 7 väljaandmise ajal (veebuar 2012) olid resolutsioonid, millega kohaldatakse sihtotstarbelisi finantskaristusi seoses massihävitusrelvade rahastamisega, järgmised: 1718 (2006), 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008), 1874 (2009) ja 1929 (2010).

¹³ Näiteks tuumarelvade leviku tõkestamise lepingus, bioloogiliste ja toksiinrelvade konventsioonis, keemiarelvade keelustamise konventsioonis ja Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1540 (2004) kehtestatud nõuete alusel. Need kohustused on olemas iseseisvalt ja eraldi soovitus 7 ja selle tõlgendavas märkuses sätestatud kohustustest.

B MÄÄRAMINE

3. Määramise kehtestab Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonide lisades või otsustavad selle üle nende resolutsioonide kohaselt moodustatud Julgeolekunõukogu komiteed. ÜRO liikmesriikidel ei ole konkreetset kohustust Julgeolekunõukogu asjaomastele komiteedele määramisettepanekuid esitada. Praktikas aga tuginevad komiteed eeskätt liikmesriikide määramistaotlustele. Julgeolekunõukogu resolutsioonidega 1718 (2006) ja 1737(2006) nähakse ette, et asjaomased komiteed avaldavad vastavalt vajadusele suunised nende resolutsioonidega kehtestatud meetmete rakendamise hõlbustamiseks.
4. Riigid võiksid kaaluda volituste ja tõhusate menetluste või mehhanismide kehtestamist Julgeolekunõukogule isikute ja üksuste määramise ettepanekute esitamiseks kooskõlas Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonidega, millega rakendatakse sihtotstarbelisi finantskaristusi seoses massihävitusrelvade leviku rahastamisega. Sellega seoses võiksid riigid kaaluda järgmist:
  - a) kas täitev- või kohtuvõimu pädeva asutuse / pädevate asutuste määramist, mis vastutab/vastutavad:
    - i) 1718 sanktsioonide komiteele ettepanekute esitamise eest nende isikute või üksuste asjakohaseks määramiseks, kes vastavad resolutsioonis 1718 (2006) ja sellele järgnevas resolutsioonides¹⁴ sätestatud konkreetsetele määramiskriteeriumitele, kui see asutus otsustab seda teha ja usub, et tal on olemas piisavad tõendid määramiskriteeriumitele vastavuse kinnitamiseks (Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonidega seotud konkreetset määramiskriteeriumid on esitatud punktis E); ja
    - ii) 1737 sanktsioonide komiteele ettepanekute esitamise eest nende isikute või üksuste asjakohaseks määramiseks, kes vastavad resolutsioonis 1737 (2006) ja sellele järgnevas resolutsioonides¹⁵ sätestatud määramiskriteeriumitele, kui see asutus otsustab seda teha ja usub, et tal on olemas piisavad tõendid määramiskriteeriumitele vastavuse kinnitamiseks (Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonidega seotud konkreetset määramiskriteeriumid on esitatud punktis E);

¹⁴ Soovitus 7 kehtib resolutsiooni 1718 (2006) kõikide praeguste ja tulevaste järgnevate resolutsioonide suhtes. Käesoleva tõlgendava märkuse väljaandmise ajal (veebuar 2012) olid resolutsioonile 1718 (2006) järgnevad resolutsioonid järgmised: 1874 (2009).

¹⁵ Soovitus 7 kehtib resolutsiooni S/RES/1737(2006) kõikide praeguste ja tulevaste järgnevate resolutsioonide suhtes. Käesoleva tõlgendava märkuse väljaandmise ajal (veebuar 2012) olid resolutsioonile 1737 (2006) järgnevad resolutsioonid järgmised: 1747 (2007), 1803 (2008) ja 1929 (2010).

- b) mehhanismi(de) kehtestamist määratavate isikute või üksuste tuvastamiseks vastavalt resolutsioonides 1718 (2006), 1737 (2006) ja neile järgnevates resolutsioonides sätestatud määramiskriteeriumitele (Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonide konkreetsed määramiskriteeriumid on esitatud punktis E). Nende menetlustega tuleks tagada määramisettepaneku tegemiseks põhjendatud kahtluse või usu olemasolu kindlakstegemine kooskõlas rahvusvaheliste või siseriiklike põhimõtetega;
- c) asjakohaste seaduslike volituste ja menetluste või mehhanismide kehtestamist, et koguda ja küsida kõikidest asjakohastest allikatest võimalikult põhjalikku teavet selliste üksuste ja isikute tuvastamiseks, kelle puhul eksisteerib põhjendatud kahtlus või usk, et nad vastavad asjaomastes Julgeolekunõukogu resolutsioonides sätestatud määramiskriteeriumitele.
- d) käesoleva tõlgendava märkuse punktis E kirjeldatud kriteeriumite arvessevõtmist isikute või üksuste määramise ettepaneku tegemise otsustamisel. Määramisettepanekute suhtes kohaldab iga riigi pädev asutus oma õigussüsteemi õigusnormi, võttes arvesse inimõigusi, austust õigusriigi põhimõtete vastu ja tunnustades süüta kolmandate isikute õigusi;
- e) resolutsiooni 1718 (2006) ja sellele järgnevate resolutsioonide alusel 1718 sanktsioonide komiteele või resolutsiooni 1737 (2006) ja sellele järgnevate resolutsioonide alusel 1737 sanktsioonide komiteele nimede esitamisel edastama võimalikult üksikasjalikku
  - i) teavet väljapakutud nime kohta, eelkõige piisavalt teavet isikute ja üksuste täpseks ja edukaks tuvastamiseks; ja
  - ii) konkreetset teavet, mis toetab isiku või üksuse vastavust asjaomastele määramiskriteeriumitele (Julgeolekunõukogu asjaomaste resolutsioonide konkreetsed määramiskriteeriumid on esitatud punktis E);
- f) menetluste kehtestamist, mis võimaldavad vajaduse korral ühepoolset abinõude rakendamist isiku või üksuse vastu, kes on tuvastatud ja kelle määramise ettepanekut kaalutakse.

C. MÄÄRATUD ISIKUTE JA ÜKSUSTE RAHALISTE VAHENDITE VÕI MUU VARA BLOKEERIMINE JA SELLEGA KAUPLEMISE KEELAMINE

5. Riikidel on kohustus rakendada viivitamatult sihtotstarbelisi finantskaristusi isikute ja üksuste suhtes, kes on määratud

- a) resolutsiooni 1718 (2006) ja sellele järgnevate resolutsioonide puhul Julgeolekunõukogu poolt asjaomaste resolutsioonide lisades või Julgeolekunõukogu 1718 sanktsioonide komitee poolt; ja
  - b) resolutsiooni 1737 (2006) ja sellele järgnevate resolutsioonide puhul Julgeolekunõukogu poolt asjaomaste resolutsioonide lisades või Julgeolekunõukogu 1737 sanktsioonide komitee poolt, kui need komiteed tegutsevad ÜRO põhikirja VII peatüki alusel.
6. Riigid peaksid kehtestama vajalikud seaduslikud volitused ja määrama siseriikliku pädeva asutuse, mis vastutab sihtotstarbeliste finantskaristuste rakendamise ja jõustamise eest, kooskõlas järgmiste standardite ja menetlustega.
- a) Riigid¹⁶ peaksid kohustama kõiki riigis asuvaid füüsilisi ja juriidilisi isikuid määratud isikute ja üksuste rahalised vahendid ja muu vara viivitamatult ja ilma ette teatamata blokeerima. See kohustus peaks hõlmama: kõiki rahalisi vahendeid või muud vara, mis on määratud isiku või üksuse omandis või kontrolli all, ning mitte ainult selliseid vahendeid ja vara, mida on võimalik seostada konkreetse teo, vandenõu või massihävitusrelvade leviku ohuga; otseselt või kaudselt määratud isikute või üksuste omandis või kaasomandis või kontrolli all olevaid rahalisi vahendeid või muid varasid; ja otseselt või kaudselt määratud isikute või üksuste omandis või kontrolli all olevatest rahalistest vahenditest või muust varast tulenenud või saadud rahalisi vahendeid või muud vara ning ka selliste määratud isikute või üksuste nimel või juhtimisel tegutsevate isikute või üksuste rahalisi vahendeid või muud vara.
  - b) Riigid peaksid tagama, et nende kodanikel või nende territooriumil asuvatel mis tahes isikutel või üksustel ei ole võimalik teha rahalisi vahendeid või muid varasid kättesaadavaks määratud isikutele või üksustele või nende kasuks, kui selleks ei ole vastavalt asjaomastele Julgeolekunõukogu resolutsioonidele (vt allpool punkt E) antud luba, volitust või muud teadet.
  - c) Riigid peaksid kehtestama mehhanismid finantssektori ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate teavitamiseks määramistest viivitamatult pärast selliste meetmete rakendamist ning blokeerimiskorra raames meetmete rakendamise kohustuste kohta selgete juhtnööride andmiseks eelkõige finantsasutustele ja teistele isikutele või üksustele, sh

---

¹⁶ Euroopa Liidus (EL), mis on FATFi soovitus 7 kohaselt rahvusvaheline jurisdiktsioon, blokeeritakse määratud isikute ja üksuste vara vastavalt ELi määrustele ja nende muudatustele. ELi liikmesriikidel võib olla vajalik rakendada täiendavaid meetmeid blokeerimise teostamiseks ning kõik ELis asuvad füüsilised ja juriidilised isikud peavad blokeeringust kinni pidama ja ei tohi vahendeid määratud isikutele ja üksustele kättesaadavaks teha.

mittefinantsteenuseid pakkuvatele ettevõtjatele ja kutsetöötajatele, kelle valduses asjaomased rahalised vahendid või muu vara võib olla.

- d) Riigid peaksid kohustama finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid¹⁷ teatama pädevatele asutustele asjaomaste Julgeolekunõukogu resolutsioonide keelamisnõuetega kooskõlas blokeeritud varadest või rakendatud meetmetest, sh tehingute teostamise katsetest, ning tagama, et pädevad asutused kasutavad sellist teavet tulemuslikult.
- e) Soovitus 7 sätestatud kohustuste täitmisel peaksid riigid rakendama tõhusaid meetmeid heas usus tegutsevate heausksete kolmandate isikute õiguste kaitsmiseks.
- f) Riigid peaksid rakendama asjakohaseid meetmeid, et kontrollida ja tagada soovitus 7 sätestatud kohustusi reguleerivate seaduste või muude haldusaktide täitmine finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate poolt. Selliste seaduste eiramise korral tuleks rakendada tsiviil-, haldus- või kriminaalkaristusi.

D LOETELUST KUSTUTAMINE, RAHALISTE VAHENDITE VÕI MUU VARA VABASTAMINE JA BLOKEERITUD RAHALISTELE VAHENDITELE VÕI MUULE VARALE JUURDEPÄÄSU TAGAMINE

- 7. Riigid peaksid välja töötama ja rakendama avalikkusele teadaolevad menetlused selliste määratud isikute loetelust kustutamise taotluste Julgeolekunõukogule esitamiseks, kes riigi hinnangul ei vasta või enam ei vasta määramiskriteeriumitele. Kui asjaomane sanktsioonide komitee on isiku või üksuse loetelust kustutanud, siis blokeerimise kohustust enam ei eksisteeri. Need menetlused ja kriteeriumid peaksid olema kooskõlas Julgeolekunõukogu vastavalt resolutsioonile 1730 (2006) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele kehtestatud suuniste või menetlustega, sh selle resolutsiooni alusel moodustatud keskusega seotud suuniste või menetlustega. Riigid peaksid võimaldama loetellu kantud isikutel ja üksustel esitada loetelust kustutamise taotlusi resolutsiooni 1730 (2006) alusel moodustatud kustutamiskeskuses või teavitama määratud isikuid või üksusi võimalusest esitada taotlus otse keskusele.
- 8. Seoses selliste isikute või üksustega, kellel on määratud isikute või üksustega sama või sarnane nimi ja keda on blokeerimiskorda kohaldades tahtmatult kahjustatud (valepositiivsed), peaksid riigid välja töötama ja rakendama avalikkusele teadaolevad menetlused selliste isikute või üksuste rahaliste vahendite või muu vara õigeaegselt vabastamiseks, kui on tõestatud, et asjaomane isik või üksus ei ole määratud isik või üksus.

¹⁷ Julgeolekunõukogu resolutsioonid kehtivad kõikide riigis asuvate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes.

9. Kui riigid on kindlaks teinud, et resolutsioonides 1718 (2006) ja 1737 (2006) sätestatud tingimused erandi tegemiseks on täidetud, peaksid riigid võimaldama juurdepääsu rahalistele vahenditele või muule varale kooskõlas nendes sätestatud menetlustega.
10. Riigid peaksid lubama resolutsioonide 1718 (2006) või 1737 (2006) kohaselt blokeeritud kontodelt tasumisele kuuluvate intresside või muude tulude või nende kontode suhtes enne kõnealuse resolutsiooni sätete kohaldamise kuupäeva tekkinud lepingutest, kokkulepetest või kohustustest tulenevate maksete kandmist nendele kontodele, tingimusel et selliste intresside, muude tulude ja maksete suhtes kohaldatakse jätkuvalt eespool viidatud sätteid ja need blokeeritakse.
11. Resolutsiooni 1737 (2006) kohaselt rakendatud blokeerimismeetmed ei tohi takistada määratud isikut või üksust teostamast enne selle isiku või üksuse loetellu kandmist sõlmitud lepingust tulenevaid mis tahes makseid, tingimusel et
  - a) asjaomased riigid on kindlaks teinud, et see leping ei ole seotud Julgeolekunõukogu asjaomasel resolutsioonis viidatud ühegi keelatud eseme, materjali, seadme, kauba, tehnoloogia, abi, koolituse, finantsabi, investeeringu, vahenduse või teenusega;
  - b) asjaomased riigid on kindlaks teinud, et see makse ei ole otseselt või kaudselt kättesaadav resolutsiooni 1737 (2006) kohaselt määratud isikule või üksusele; ja
  - c) asjaomased riigid on teatanud 1737 sanktsioonide komiteele kümme päeva ette kavatsusest teha või vastu võtta selliseid makseid või vajaduse korral vabastada sel eesmärgil rahalisi vahendeid, muid finantsvarasid või majanduslikke ressursse¹⁸.
12. Riigid peaksid kehtestama mehhanismid finantssektori ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate või kutsetöötajate teavitamiseks loetelust kustutamisest ja vahendite vabastamisest viivitamatult pärast selliste meetmete rakendamist ning andma loetelust kustutamise või vahendite vabastamise meetme rakendamise kohustuse kohta piisavaid juhtnööre eelkõige finantsasutustele ja teistele isikutele või üksustele, sh mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele, kelle valduses asjaomased rahalised vahendid või muu vara võib olla.

E. ÜHENDATUD RAHVASTE ORGANISATSIiooni MÄÄRAMISKRITEERIUMID

13. ÜRO asjaomastes resolutsioonides määratletud määrämiskriteeriumid on järgmised:

---

¹⁸ Olukordades, kus määratud isik või üksus on finantsasutus, peaksid jurisdiktsioonid arvesse võtma FATFi suuniseid, mis on välja antud 2007. aasta septembris vastu võetud massihävitusrelvade tõkestamist käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide finantssäetete rakendamise juhendi lisana.

- a) **Resolutsioon 1718 (2006):**
- i) iga isik või üksus, kes osaleb Korea Rahvademokraatliku Vabariigi (KRDV) tuumarelva-, ballistiliste kanderakettide või muude massihävitusrelvade alastes programmides;
  - ii) iga isik või üksus, kes toetab KRDV tuumarelva-, ballistiliste kanderakettide või muude massihävitusrelvade alaseid programme, sh ebaseaduslike vahendite abil;
  - iii) iga isik või üksus, kes tegutseb lõike 13 punkti a alapunktis i või ii määratletud isiku või üksuse nimel või juhtimisel¹⁹; või
  - iv) iga isik või üksus, kes on otseselt või kaudselt lõike 13 punkti a alapunktis i või ii määratletud isiku või üksuse omandis või kontrolli all²⁰.
- b) **Resolutsioonid 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008) ja 1929 (2010):**
- i) iga isik või üksus, kes osaleb tuumarelva leviku tõkestamise seisukohast tundlikus tuumaenergiaalases tegevuses või tuumarelva kandevahendite väljatöötamises Iraanis;
  - ii) iga isik või üksus, kes on otseselt seotud tuumarelva leviku tõkestamise seisukohast tundliku tuumaenergiaalase tegevuse või tuumarelva kandevahendite väljatöötamisega Iraanis või toetab neid tegevusi;
  - iii) iga isik või üksus, kes tegutseb lõike 13 punkti b alapunktis i ja/või ii määratletud isiku või üksuse või nende omandis või kontrolli all olevate üksuste nimel või juhtimisel;
  - iv) iga isik või üksus, kes tegutseb resolutsiooni S/RES/1929 (2010) kohaselt määratud islami revolutsioonilise kaardiväe isikute või üksuste nimel või juhtimisel;
  - v) iga isik või üksus, kes on resolutsiooni S/RES/1929 (2010) kohaselt määratud islami revolutsioonilise kaardiväe isikute või üksuste omandis või kontrolli all, sh ebaseaduslike vahendite abil²¹;
  - vi) iga isik või üksus, kes tegutseb resolutsiooni S/RES/1929 (2010) kohaselt määratud Iraani Islamivabariigi laevandusettevõtja (*Islamic Republic of Iran Shipping Lines*, edaspidi „IRISL”) üksuste nimel või juhtimisel;

---

¹⁹ Nende isikute või üksuste vara blokeeritakse sõltumata sellest, kas komitee on nad eraldi tuvastanud.

²⁰ Samas.

²¹ Samas.

- vii) üksused, mis on resolutsiooni S/RES/1929 (2010) kohaselt määratud Iraani Islamivabariigi laevandusettevõtja IRISL üksuste omandis või kontrolli all, sh ebaseaduslike vahendite abil; või
- viii) iga isik või üksus, kelle puhul ÜRO Julgeolekunõukogu või komitee on kindlaks teinud, et ta on abistanud määratud isikuid või üksusi resolutsioonide S/RES/1737 (2006), S/RES/1747 (2007), S/RES/1803 (2008) või S/RES/1929 (2010) sanktsioonidest kõrvalehoidmisel või sätete rikkumisel.

SOOVITUSE 8 TÖLGENDAV MÄRKUS (MITTETULUNDUSÜHINGUD)

A. SISSEJUHATUS

1. Mittetulundusühingutel on oluline osa maailmamajanduses ning paljude riikide majandus- ja sotsiaalsüsteemides. Nende panus täiendab valitsuse ja äriktorite tegevust oluliste teenuste, lohutuse ja lootuse pakkumisel neid vajavatele inimestele kogu maailmas. Pidev rahvusvaheline kampaania terrorismi rahastamise vastu on kahjuks siiski näidanud, et terroristid ja terroristlikud ühendused kasutavad mittetulundusühinguid rahaliste vahendite kogumiseks ja liigutamiseks, logistika tagamiseks, terroristide värbamise toetamiseks või muul moel terroristlike ühenduste ja terrorismi toetamiseks. Selline kuritarvitamine mitte ainult ei soodusta terrorismi, vaid ka vähendab annetajate usaldust ja kahjustab mittetulundusühingute usaldusväarsust. Mittetulundusühingute kaitsmine terroristide poolse kuritarvitamise eest on seetõttu nii ülemaailmse terrorismivastase võitluse väga oluline komponent kui ka vajalik samm mittetulundusühingute usaldusväarsuse säilitamisel.
2. Mittetulundusühingud võivad olla vastuvõtlikud terroristide poolt kuritarvitamisele mitmel põhjusel. Üldsus usaldab mittetulundusühingud ning mittetulundusühingutel on juurdepääs märkimisväärsetele rahaallikatele ja nad võtavad sageli vastu suuri sularahasummasid. Mõned mittetulundusühingud on lisaks ülemaailmse haardega, mis tagab raamistiku riigisiseseks ja rahvusvaheliseks tegevuseks ning finantstehinguteks sageli sellistes piirkondades või selliste piirkondade lähedal, kus terrorismi esineb kõige rohkem. Olenevalt mittetulundusühingu juriidilisest vormist ja riigist, võib juhtuda, et valitsuse kontroll (nt registreerimine, arvestuse pidamine, aruandlus ja järelevalve) mittetulundusühingu üle on väga väike või üldse puudub või eeldab nende asutamine väga minimaalsete vorminõuete täitmist (nt võivad puududa nõuded oskuste või algkapitali kohta, töötajate tausta kontroll). Terroristlikud ühendused on mittetulundusühingute neid omadusi ära kasutanud, et sektorisse sisse imbuda ja kuritarvitada mittetulundusühingute rahalisi vahendeid ja tegevust terrorismi varjamiseks või toetamiseks.

B. EESMÄRGID JA ÜLDPÕHIMÕTTED

3. Soovituse 8 eesmärk on tagada, et terroristlikud ühendused ei kuritarvitaks mittetulundusorganisatsioone: i) esinedes õiguspäraste (legaalsete) ja seadusekuulekate üksustena; ii) kasutades õiguslikke üksusi terrorismi rahastamise kanalina, kaasa arvatud vara blokeerimise meetmetest kõrvalhoidmise eesmärgil; või iii) varjates selliste rahaliste vahendite salajast kõrvaesuunamist, mis on kavandatud kasutamiseks seaduslikel eesmärkidel,

kuid mis suunatakse terrorismi rahastamiseks. Käesolevas tõlgendavas märkuses põhineb selle eesmärgi saavutamiseks võetud lähenemisviis järgmistel üldpõhimõtetel:

- a) Mittetulundusühingute varasem ja jätkuv kuritarvitamine terroristide ja terroristlike ühenduste poolt eeldab, et riigid võtavad meetmeid nii: i) sektori kaitsmiseks sellise kuritarvitamise eest kui ii) tõhusate meetmete kindlaksmääramiseks ja nende rakendamiseks selliste mittetulundusühingute suhtes, mida terroristid või terroristlikud ühendused kasutavad või mis terroriste või terroristlike ühendusi toetavad.
- b) Meetmed, mida riigid võtavad mittetulundusühingute kaitsmiseks terroristide kuritarvitamise eest, ei tohiks katkestada või takistada seaduslikku heategevust. Sellised meetmed peaksid pigem suurendama läbipaistvust ja usaldust asjaomase sektori vastu ja süvendama nii annetajate kui üldsuse usku, et heategevuslikud rahalised vahendid ja teenused jõuavad kavandatud seaduslike maksesaajateni. Mittetulundusühingute juhtimise ja tegutsemise läbipaistvuse, usaldusväarsuse ja sellele suunatud üldsuse usalduse suurendamist soodustavad reeglid aitavad tagada, et sektorit ei saaks kuritarvitada terrorismi rahastamiseks.
- c) Terroristide või terroristlike ühenduste poolt kasutatavate, samuti neid toetavate mittetulundusühingute suhtes tõhusate meetmete rakendamise eesmärk peaks olema terrorismi rahastamise ja muul kujul terrorismi toetamise takistamine ja selle eest kohtu alla andmine. Kui on kindlaks tehtud sellised mittetulundusühingud, keda kahtlustatakse terrorismi rahastamises või muul viisil terrorismi toetamises või kes on sellega seotud, peavad riigid esmajoonel uurima sellist terrorismi rahastamist või toetamist ja selle peatama. Sel eesmärgil võetud meetmed peaksid võimaluse piires vältima kahjulikku mõju süütutele ja heategevuse kaudu heausksetele maksesaajatele. See eesmärk ei tohi siiski vabastada vajadusest võtta viivitamatuid ja tõhusaid meetmeid mittetulundusühingute poolt terrorismi rahastamise ja muul viisil terrorismi toetamise viivitamatuks peatamiseks.
- d) Koostöö arendamine avaliku, era- ja mittetulundusühingute sektori vahel on oluline, et suurendada sektori teadlikkust ja pädevust terroristide poolse kuritarvitamise vastu võitlemisel. Riigid peaksid soodustama teadustööd ja teabe jagamist mittetulundusühingute sektoris terrorismi rahastamisega seotud teemadel.
- e) Sihipärane lähenemine terrorismiohu käsitlemisele mittetulundusühingute sektoris on oluline, arvestades siseriiklike sektorite sisemist mitmekesisust, iga sektori erinevat haavatavust

terroristide poolt kuritarvitamise suhtes, vajadust tagada seadusliku heategevuse edasine õitseng ning riikide piiratud ressursse ja volitusi võitlemiseks terrorismi rahastamise vastu.

- f) Samuti on oluline tagada paindlike meetmete väljatöötamine, et reageerida terrorismi rahastamise tõkestamisele mittetulundusühingute sektoris, ning tagada vastavate meetmete areng vastavalt terrorismi rahastamise ohu muutumisele.

C. MEETMED

- 4. Riigid peaksid sisemiselt analüüsima oma mittetulundusühingute sektorit või olema suutelised saama õigeaegset teavet selle tegevuse, suuruse ja muude oluliste iseärasuste kohta. Riigid peaksid sellise hindamise teostamisel kasutama kõiki olemasolevaid teabeallikaid, et teha kindlaks selliste mittetulundusühingute iseärasused ja tüübid, mida nende tegevuse või omaduste tõttu võidakse kuritarvitada terrorismi rahastamiseks.²² Riigid peaksid ka regulaarselt asjaomase sektori olukorda ümber hindama, analüüsides uut teavet sektori võimaliku haavatavuse kohta terrorismi suhtes.
- 5. Mittetulundusühingute terrorismi eesmärgil kuritarvitamise kindlakstegemiseks, ennetamiseks ja takistamiseks on mitmesuguseid erinevaid lähenemisviise. Tõhusaks lähenemisviisiks on siiski selline, mis hõlmab järgmist nelja elementi: a) sektori teavitamine, b) järelevalve või kontroll, c) tõhus uurimistegevus ja teabe kogumine ja d) tõhusad mehhanismid rahvusvaheliseks koostööks. Järgmised meetmed kujutavad endast konkreetseid samme, mida riigid peaksid iga elemendiga seoses astuma, et kaitsta oma mittetulundusühinguid terrorismi rahastamise eesmärgil kuritarvitamise eest.

- a) Mittetulundusühingute teavitamine terrorismi rahastamise probleemidest
  - i) Riigid peaksid kehtestama selged reeglid kõikide mittetulundusühingute haldamise ja juhtimise läbipaistvuse, usaldusvääruse ja sellega seotud üldsuse usalduse suurendamiseks.
  - ii) Riigid peaksid soodustama või ellu viima teavitusprogramme, et suurendada mittetulundusühingute teadlikkust mittetulundusühingute vastuvõtlikkusest terroristide poolt kuritarvitamise ja terrorismi rahastamise ohtude suhtes ning meetmetest, mida mittetulundusühingud saavad võtta enda kaitsmiseks sellise kuritarvituse eest.

²² Sellist teavet võivad anda nt seadusandjad, maksuametid, Rahapesu andmebürood, muud asjaomased organisatsioonid või õiguskaitse- ja luureorganid.

- iii) Riigid peaksid tegema mittetulundusühingutega koostööd, et välja töötada ja täiustada parimaid tavaid terrorismi rahastamise ohtude ja vastuvõtlikkuse likvideerimiseks ning seega sektori kaitsmiseks terroristide poolt kuritarvitamise eest.
- iv) Riigid peaksid soovitama mittetulundusühingutel teostada võimaluse korral tehinguid reguleeritud rahanduskanalite kaudu, pidades silmas rahandussektorite erinevat suutlikkust eri riikides ja erinevates pakiliste heategevuslike ja humanitaarprobleemide valdkondades.

b) Mittetulundusühingute järelevalve või kontroll

Riigid peaksid rakendama meetmeid oma mittetulundusühingute tõhusa järelevalve või kontrolli edendamiseks. Riigid peaksid olema praktikas suutelised tõendama järgmiste standardite kohaldamist sellistele mittetulundusühingutele, mis moodustavad 1) olulise osa sektori kontrolli all olevatest rahalistest vahenditest ja 2) olulise osa sektori rahvusvahelisest tegevusest.

- i) Mittetulundusühingud peaksid säilitama andmeid: 1) oma deklareeritud tegevuse eesmärkide ja 2) nende tegevust omava(te), kontrolliva(te) või juhtiva(te) isiku(te), kaasa arvatud vanemametnike, juhatuse liikmete ja volinike kohta. See teave peaks olema avalikkusele kättesaadav kas mittetulundusühingu enda või asjakohaste ametiasutuste kaudu.
- ii) Mittetulundusühingud peaksid avaldama iga-aastaseid raamatupidamisaruandeid, milles on esitatud tulude ja kulude üksikasjalik liigendus.
- iii) Mittetulundusühingud peaksid olema litsentseeritud või registreeritud. See teave peaks olema kättesaadav pädevatele asutustele.²³
- iv) Mittetulundusühingud peaksid rakendama piisavaid kontrollimeetmeid, et tagada kõigi rahaliste vahendite täielik arvestus ja kulutamine viisil, mis on kooskõlas mittetulundusühingu deklareeritud tegevuse eesmärkidega.
- v) Mittetulundusühingud peaksid järgima nn „tunne maksesaajaid ja mittetulunduslikke partnerorganisatsioone” reeglit, see tähendab, et mittetulundusühingud peaksid tegema jõupingutusi, et tuvastada maksesaajate ja mittetulunduslike

---

²³ Litsentseerimise või registreerimise erinõudeid terrorismi rahastamise tõkestamise eesmärgil ei ole vajalik kehtestada. Mõnes riigis on mittetulundusühingud nt juba registreeritud maksuametis ja neid kontrollitakse seoses maksusoodustuste (maksu ümberarvutus või maksuvabastus) saamise õigusega.

partnerorganisatsioonide isikusamasust ning kontrollida nende tausta. Mittetulundusühingud peaksid tegema ka jõupingutusi oma oluliste annetajate isikusamasuse dokumenteerimiseks ja annetajate konfidentsiaalsuse tagamiseks.

- vi) Mittetulundusühingud peaksid säilitama vähemalt viie aasta jooksul ja tegema pädevatele asutustele asjakohaste volituste korral kättesaadavaks riigiseste ja rahvusvaheliste tehingute andmed, mis on piisavalt üksikasjalikud, et kinnitada rahaliste vahendite kulutamist vastavalt ühingu eesmärkidele. See kehtib ka eespool alapunktides i ja ii nimetatud teabe kohta.
- vii) Asjakohased ametiasutused peaksid kontrollima, kas mittetulundusühingud järgivad käesoleva soovitusel nõudeid²⁴. Asjakohased ametiasutused peaksid olema suutelised rakendama tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi mittetulundusühingute endi või nende mittetulundusühingute nimel tegutsevate isikute asjaomaste rikkumiste eest²⁵.

c) Teabe kogumine ja uurimistegevus

- i) Riigid peaksid tagama võimalikult ulatusliku tõhusa koostöö, kooskõlastamise ja teabevahetuse kõigi tasandite asjakohaste asutuste või mittetulundusühingute kohta olulist teavet omavate organisatsioonide vahel.
- ii) Riikidel peaksid olema uurimiselased eriteadmised ja pädevus uurida selliseid mittetulundusühinguid, keda kahtlustatakse selles, et neid kasutatakse terrorismiks või terroristlike ühenduste poolt, või selles, et nad toetavad aktiivselt terrorismi või terroristlike ühendusi.
- iii) Riigid peaksid tagama, et uurimise käigus saadakse täielik juurdepääs konkreetse mittetulundusühingu haldust ja juhtimist puudutavatele andmetele (kaasa arvatud finants- ja programmilise teave).
- iv) Riigid peaksid kehtestama asjakohased mehhanismid tagamaks, et kui kahtlustatakse või on põhjendatud alus kahtlustada, et: 1) konkreetset mittetulundusühingut kasutatakse fassaadina terroristliku ühenduse poolt rahaliste vahendite kogumiseks, 2)

---

²⁴ Siinses kontekstis võivad reeglid hõlmata ka isereguleeruvate organisatsioonide või akrediteerimisasutuste poolt kehtestatud reegleid ja standardeid.

²⁵ Selliste karistuste hulka võivad kuuluda kontode blokeerimine, volinike ametist kõrvaldamine, trahvid, sertifikaadi, tegevusloa või registreerimise tühistamine. See ei tohiks välistada paralleelse tsiviil-, haldus- või kriminaalmenetluse algatamist mittetulundusühingute endi või vajaduse korral nende nimel tegutsevate isikute suhtes.

terrorismi rahastamise kanalina, kaasa arvatud vara blokeerimise meetmetest kõrvalehoidmise eesmärgil, või et 3) konkreetne mittetulundusühing varjab selliste rahaliste vahendite salajast kõrvalesuunamist, mis on kavandatud kasutamiseks seaduslikel eesmärkidel, kuid mida suunatakse kõrvale terroristide või terroristlike ühenduste heaks, tuleb see teave koheselt edastada asjaomastele pädevatele asutustele, et nad saaksid võtta ennetusmeetmeid või alata uurimise.

- d) Suutlikkus vastata rahvusvahelisele teabenõudele probleemse mittetulundusühingu kohta

Riigid peaksid kooskõlas rahvusvahelist koostööd käsitlevate soovitustega määrama kindlaks asjakohased kontaktpunktid ja protseduurireeglid, et vastata rahvusvahelistele teabenõuetele seoses konkreetsete mittetulundusühingutega, keda kahtlustatakse terrorismi rahastamises või muul viisil terrorismi toetamises.

D. JÄRELEVALVE, KONTROLL JA UURIMISTEGEVUS

6. Riigid peaksid tagama oma asjakohastele riigi mittetulundusühingute järelevalve, kontrolli ja uurimise eest vastutavatele asutustele piisavate rahaliste, inim- ja tehniliste ressursside olemasolu.

Käesolevas soovituses kasutatakse järgmisi mõisteid:

Asjakohased asutused	pädevad asutused, sh akrediteerimisasutused ja isereguleeruvad organisatsioonid.
Maksesaajad	füüsilised isikud või füüsiliste isikute rühmad, kes saavad mittetulundusühingu teenuste kaudu heategevuslikku, humanitaar- või muud liiki abi.
Mittetulunduslikud partnerorganisatsioonid	rahvusvaheliste mittetulundusühingute välismaised haruorganisatsioonid.
Mittetulundusühing	juriidiline isik või lepinguline õiguslik üksus või organisatsioon, mis tegeleb peamiselt rahaliste vahendite kogumise või jaotamisega heategevuslikel, religioossetel, kultuurilistel, hariduslikel või sotsiaalsetel eesmärkidel või muud liiki „hea töö” tegemiseks.

SOOVITUSE 10 TÕLGENDAV MÄRKUS (HOOLSUSMEETMED)

A. HOOLSUSMEETMED JA KLIENDILE TEABE ANDMINE

1. Kui finantsasutus kahtlustab kliendisuhete loomisel või jooksul või juhuti tehingute sooritamisel, et tehing on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega, peaks finantsasutus:
  - a) tavaliselt üritama tuvastada ja kontrollida kliendi ning tema alalise või ajutise tegeliku kasusaaja isik²⁶, olenemata ühestki muul juhul kohaldatavast vabastusest või piirmäärast; ja
  - b) teatama kahtlastest tehingutest Rahapesu andmebüroole vastavalt soovitusel 20.
2. Soovitusel 21 keelatakse finantsasutustel, nende juhtidel, ametiisikutel ja töötajatel avalikustada asjaolu, et Rahapesu andmebüroole on teatatud kahtlasest tehingust või esitatud sellega seotud teavet. On olemas oht, et kliendile antakse tahtmatult vihje, kui finantsasutus püüab nendel asjaoludel täita hoolsusmeetmete rakendamise kohustust. Kui klient saab teada kahtlasest tehingust teatamisest või uurimisest, võib see kahjustada võimaliku rahapesu või terrorismi rahastamise juhtumi edasist uurimist.
3. Kui finantsasutusel tekib kahtlus, et tehing on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega, peaks ta seega arvestama ohtu, et klient saab hoolsusmeetmete rakendamisel sellekohase vihje. Kui finantsasutusel on põhjust eeldada, et klient või potentsiaalne klient saab hoolsusmeetmete rakendamisel vihje, võib ta otsustada jätta vastav kontroll tegemata ja teatada kahtlastest tehingutest. Asutused peaksid tagama, et nende töötajad on hoolsusmeetmete rakendamisel teadlikud nendest asjaoludest ja arvestavad nendega.

B. HOOLSUSMEETMED – KLIENDI NIMEL TEGUTSEVAD ISIKUD

4. Soovitusel 10 kirjeldatud hoolsusmeetmete a ja b rakendamisel peaksid finantsasutused olema kohustatud kontrollima kliendi nimel tegutseva isiku volitusi ja tuvastama tema isikusamasuse.

C. HOOLSUSMEETMETE RAKENDAMINE JURIIDILISTE ISIKUTE JA ÜKSUSTE SUHTES

5. Hoolsusmeetmete rakendamisel juriidiliste isikute või lepingulise õigusliku üksuste²⁷ suhtes peaksid finantsasutused olema kohustatud tuvastama kliendi ja

---

²⁶ Usaldusväärseid, sõltumatuid algdokumente, -andmeid ja -teavet nimetatakse käesolevas dokumendis edaspidi „isikut tõendavateks andmeteks”.

²⁷ Käesolevates soovitustes tähendavad viited lepingulistele õiguslikele üksustele nagu näiteks usaldusühingutele (või muudele sarnastele üksustele) kui finantsasutuste või mittefinantsteenuseid pakkuvate

Käesolev dokument on mitteametlik tõlge inglise keelest. Dokumendi kohaldamisel ilmnevate erinevate tõlgenduste puhul tuleb lähtuda FATFi ametlikust tekstist, mis on avaldatud alljärgneval veebilehel:

http://www.fi.ee/public/aml/FATF_Recommendations_approved_February_2012_reprint_May_2012_web_version.pdf

kontrollima tema isikusamasust ning jõudma arusaamisele kliendi äritegevuse olemusest ning omandi- ja juhtimisstruktuurist. Allpool punktides a ja b kliendi ja tegeliku kasusaaja isiku tuvastamise ja kontrollimise kohta sätestatud nõuetel on kaks eesmärki: takistada juriidiliste isikute ja lepinguliste õiguslike üksuste kasutamist ebaseaduslikel eesmärkidel, hankides kliendi kohta piisavalt informatsiooni, et ärisuhtega seotud võimalikke rahapesu ja terrorismi rahastamise riske nõuetekohaselt hinnata, ning rakendada asjakohaseid meetmeid riskide maandamiseks. Ühe ja sama protsessi kahe aspektina mõjutavad ja täiendavad need teineteist tõenäoliselt loomulikult viisil. Selles kontekstis peaksid finantsasutused olema kohustatud

- a) tuvastama kliendi ja kontrollima tema isikusamasust. Selle ülesande täitmiseks on tavaliselt vajalik järgmist liiki teave:
  - i) nimi, õiguslik vorm ja tõend olemasolu kohta – kontrollimise aluseks võib olla näiteks asutamistõend, registrisse kandmist kinnitav tõend, ühinguleping, usaldusleping või muu usaldusväärsest sõltumatust allikast pärit dokument, mis tõendab kliendi nime, õiguslikku vormi ja jätkuvat eksisteerimist;
  - ii) teave juriidilise isikut või üksust reguleerivate ja siduvate õigusnormide kohta (nt ettevõtte asutamisleping ja põhikiri) ning juriidilise isiku või üksuse juhtkonna liikmete nimed (nt ettevõtte kõrgema tasandi tegevjuhid, usaldusühingu volinikud);
  - iii) registreeritud asukoha aadress ja peamine tegevuskoht, kui need on erinevad;
- b) tuvastama tegelikud kasusaajad ja rakendama mõistlikke meetmeid²⁸ selliste isikute isikusamasuse kontrollimiseks järgmise teabe põhjal:
  - i) juriidiliste isikute puhul²⁹:
    - i.i) juriidilises isikus lõplikku kontrollivat osalust³⁰ omavate füüsiliste isikute (kui neid on – osalused võivad olla niivõrd hajutatud, et ükski füüsiline isik (kas üksinda või koos

---

kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate klientidele või tehingu teostajatele viiteid olukordadele, kus füüsilisest või juriidilisest isikust volinik sõlmib ärisuhte või teostab tehingu maksesaajate nimel või vastavalt usaldusühingu tingimustele. Neile kehtivad endiselt füüsilisest või juriidilisest isikust klientide suhtes kohaldatavad hooldusmeetmed, sh soovitus 10 tõlgendava märkuse punkt 4, ent ka usaldusühingutele ja usaldusühingute tegelikele kasusaajatele (nagu määratletud) kehtestatud täiendavad nõuded.

²⁸ Isikusamasuse kontrollimise meetmete põhjendatuse üle otsustamisel tuleks arvesse võtta kliendist ja ärisuhtest tulenevaid rahapesu ja terrorismi rahastamise riske.

²⁹ Meetmed i.i, i.ii ja i.iii ei ole alternatiivsed võimalused, vaid järjestikused meetmed, millest igapähe rakendatakse siis, kui eelmise meetme rakendamisega ei suudetud tegelikku kasusaajat välja selgitada.

³⁰ Kontrolliv osalus sõltub ettevõtte omandistruktuurist. Selle aluseks võib olla teatav piirmäär, näiteks kui isikule kuulub teatav protsent ettevõttest (nt 25%).

tegutsedes) ei oma juriidilise isiku või üksuse üle osaluse kaudu kontrolli) isikusamasus; ja

i.ii) kui punkti i.i puhul on kahtlusi, kas kontrolliva osalusega isikud on tegelikud kasusaajad või kui ükski füüsiline isik ei oma osaluse kaudu kontrolli, nende füüsiliste isikute isikusamasus, kes omavad juriidilise isiku või üksuse üle muul moel kontrolli (kui neid on);

i.iii) kui punktide i.i ja i.ii puhul ei tuvastata ühtegi füüsilist isikut, peaksid finantsasutused tuvastama kõrgema tasandi tegevjuhi ametikohal töötava isiku isikusamasuse ja rakendama mõistlikke meetmeid selle isikusamasuse kontrollimiseks;

ii) lepinguliste õiguslike üksuste puhul:

ii.i) usaldusühingud – usaldusvara haldaja, volinike, eestkostja (kui on), kasusaajate või kasusaajate liigi³¹ või usaldusühingu üle (sh kontrolli- või omandiahela kaudu) lõplikku tegelikku kontrolli omava muu füüsilise isiku isikusamasus;

ii.ii) muud lepinguliste õiguslike üksuste liigid – võrdväärsetel või sarnasel positsioonil olevate isikute isikusamasus.

Kui klient või kontrolliva osaluse omanik on börsil noteeritud, mille suhtes kehtivad avalikustamismäärused (kas börsieeskirjade või õigusaktide või muude haldusvahendite alusel), millega tagatakse tegelike kasusaajate piisav läbipaistvus või kui klient või kontrolliva osaluse omanik on sellise ettevõtte enamusosalusega tütarettevõtte, ei ole sellise äriühingu osanike või kasusaajate tuvastamine ja nende isikusamasuse kontrollimine vajalik.

Asjakohaseid andmeid ja teavet võib hankida avalikust registrist, kliendilt või muudest usaldusväärsetest allikatest.

D. HOOLSUSMEETMETE RAKENDAMINE ELUKINDLUSTUSPOLIISIDE SOODUSTATUD ISIKUTE SUHTES

6. Elukindlustuse või muu investeerimisega seonduva kindlustuse puhul peaksid finantsasutused lisaks kliendi ja tegeliku kasusaaja suhtes rakendatavatele hoolsusmeetmetele, rakendama alljärgnevat hoolsusmeetmeid elukindlustus- ja muu investeerimisega seonduva kindlustuse poliiside soodustatud isikute suhtes niipea, kui need soodustatud isikud on tuvastatud/määratud:

---

³¹ Omaduste või liigi põhjal määratletud usaldusühingute maksesaajate kohta peaksid finantsasutused hankima piisavalt teavet, et olla kindel, et finantsasutus suudab maksesaaja tuvastada väljamakse tegemise ajal või kui maksesaaja kavatseb oma õigusi teostada.

- a) nimeliselt määratletud füüsilisest või juriidilisest isikust või lepingulisest õiguslikust üksusest soodustatud isik(ud) – isiku nime küsimine;
- b) omaduste või liigi (nt abikaasa või lapsed kindlustusjuhtumi toimumise ajal) põhjal või muudel alustel (nt testamendiga) määratletud soodustatud isik(ud) – soodustatud isiku kohta piisava teabe hankimine, mille põhjal finantsasutus on kindel, et suudab soodustatud isiku väljamakse tegemise ajal tuvastada.

Hoolsusmeetmete a ja b raames kogutav teave tuleks salvestada ja seda tuleks säilitada kooskõlas soovitusel 11 sätestatuga.

7. Mõlemal lõike 6 punktides a ja b viidatud juhul tuleks väljamakse tegemise ajal kontrollida soodustatud isiku(te) isikusamasust.
8. Tugevdatud hoolsusmeetmete rakendamise vajalikkuse üle otsustamisel peaksid finantsasutused arvestama elukindlustuspoliisi soodustatud isikut kui asjassepuutuvat riskitegurit. Kui finantsasutus teeb kindlaks, et juriidilisest isikust või lepingulisest õiguslikust üksusest soodustatud isik kujutab endast suuremat riski, peaksid tugevdatud hoolsusmeetmed hõlmama abinõusid soodustatud isiku tegeliku kasusaaja tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks väljamakse tegemise ajal.
9. Kui finantsasutus ei suuda täita eespool punktides 6–8 sätestatud nõudeid, peaks ta kaaluma kahtlastest tehingutest teatamist.

E. TUGINEMINE VARASEMALE TUVASTAMISELE JA KONTROLLILE

10. Soovitusel 10 sätestatud hoolsusmeetmed ei tähenda, et finantsasutused peaksid iga kliendi iga tehingu puhul uuesti tuvastama ja isikusamasust kontrollima. Asutusel on õigus tugineda varasemale tuvastamisele ja kontrollile, kui ta ei kahtle selle teabe tõesuses. Asutusel võib tekkida selline kahtlus näiteks olukorras, kus tal on asjaomase kliendiga seoses rahapesukahtlus või kui kliendi konto kasutamises on toimunud oluline muutus, mis ei ole kooskõlas kliendi äriprofiiliga.

F. KONTROLLI AJASTAMINE

11. Näited olukordadest (lisaks eespool seoses elukindlustuspoliiside soodustatud isikutega viidatud olukordadele), kus kontrolli on lubatud teha pärast ärisuhte loomist, sest on oluline mitte katkestada äritegevuse tavapärasest käiku:
  - vahetu kontaktita äritegevus;
  - väärtpaberitehingud. Väärtpaberitega kauplevad äriühingud ja vahendajad peavad tegema tehinguid väga kiiresti ja vastavalt turutingimustele, mis kehtivad ajal, kui klient nendega ühendust

võtab, ning selles olukorras võib olla vajalik teha tehing enne isikusamasuse kontrolli lõpetamist.

12. Finantsasutused peavad nägema oma riskijuhtimise protseduurireeglites ette tingimused, mille kohaselt võib klient teostada ärisuhtest tulenevaid toiminguid enne kontrolli toimumist. Asjaomased protseduurireeglid peaksid sisaldama mitmesuguseid meetmeid, nt lubatud tehingute arv, liigid ja/või summa ning seda liiki suhte korral normaalsetest suuremaks või keerukamateks peetavate tehingute kontroll.

G. OLEMASOLEVAD KLIENDID

13. Finantsasutused peaksid olema kohustatud rakendama olulisuse ja riskide põhjal hoolsusmeetmeid olemasolevate klientide³² suhtes ning teostama selliste olemasolevate suhete osas hoolsuskontrolli vastavalt vajadusele, võttes arvesse seda, kas ja millal hoolsusmeetmeid on varem rakendatud ja kas saadud teave on piisav.

H. RISKIPÕHINE LÄHENEMINE³³

14. Allpool kirjeldatud näited ei ole FATFi standardite kohustuslik osa, vaid esitatud üksnes suunisena. Samuti ei ole need näited kõikehõlmavad ja kuigi neid käsitletakse kasulike viidetena, ei pruugi need olla kõikides tingimustes asjakohased.

Kõrgem riskiaste

15. Teatavatel tingimustel on rahapesu või terrorismi rahastamise riskiaste kõrgem ning rakendada tuleb tugevdatud hoolsusmeetmeid. Näited potentsiaalselt kõrgema riskiastmega olukordadest rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide hindamisel seoses eri liiki klientide, riikide või geograafiliste piirkondade ning konkreetsete toodete, teenuste, tehingute või tarnekanalitega hõlmavad järgmist (lisaks soovitusetes 12 ja 16 kirjeldatutele):

a) kliendiga seotud riskitegurid:

- ärisuhe sõlmitakse mittetavapärasel asjaoludel (nt märkimisväärne seletamatu geograafiline vahemaa finantsasutuse ja kliendi vahel);
- mitteresidentidest kliendid;
- juriidilised isikud või üksused, mis on isikliku vara haldamise vahendid;
- ettevõtted, millel on aktsionäride esindajad või esitajaaktsiad;
- sularahamahukad ärivaldkonnad;

³² Siseriiklike nõuete jõustamise kuupäeva seisuga olemasolevad kliendid.

³³ Riskipõhist lähenemist ei kohaldata olukorras, kus hoolsusmeetmed on nõutavad, aga seda võidakse kasutada nende meetmete ulatuse kindlaksmääramiseks.

- ettevõtte omandistruktuur näib ettevõtte tegevusvaldkonda arvestades ebatavaline või liiga keerukas.
- b) Riigi või geograafilise piirkonnaga seotud riskitegurid:³⁴
- riigid, mille puhul on usaldusväärsete allikate, nt vastastikuste hindamiste või üksikasjalike hindamisaruannete või avaldatud järelkontrolliaruannete põhjal kindlaks tehtud, et nad ei rakenda piisavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid;
  - riigid, mille suhtes näiteks ÜRO rakendab piiranguid, embargosid või muid sarnaseid meetmeid;
  - riigid, mille puhul on usaldusväärsete allikate põhjal kindlaks tehtud, et nende korrupsiooni- või muu kuritegevuse tase on märkimisväärselt kõrge;
  - riigid või geograafilised piirkonnad, mille puhul on usaldusväärsete allikate põhjal kindlaks tehtud, et nad rahastavad terroristide tegevust või nende territooriumil tegutsevad osundatud terroristlikud ühendused.
- c) Toodete, teenuste, tehingute või tarnekanalitega seotud riskitegurid:
- privaatpangandus;
  - anonüümsed tehingud (mis võivad hõlmata sularaha);
  - vahetu kontaktita loodud ärisuhted või tehingud;
  - tundmatult või mitteseotud kolmandatelt isikutelt saadud maksed.

Madal riskiaste

16. Teatavatel tingimustel võib rahapesu või terrorismi rahastamise riskiaste olla madal. Sellises olukorras ja tingimusel, et riik või finantsasutus on riski piisavalt analüüsinud, võib riigil olla mõistlik lubada oma finantsasutustel rakendada lihtsustatud hooldusmeetmeid.
17. Näited potentsiaalselt madalama riskiaste olukordadest rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide hindamisel seoses eri liiki klientide, riikide või geograafiliste piirkondade ning konkreetsete toodete, teenuste, tehingute või tarnekanalitega hõlmavad järgmist:
- a) kliendiga seotud riskitegurid:
- finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad – kui nende suhtes kehtivad nõuded võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu kooskõlas FATFi soovitustega, kui nad on need nõuded tulemuslikult

³⁴ Soovituse 19 kohaselt on riigid kohustatud nõudma finantsasutustelt tugevdatud hooldusmeetmete rakendamist siis, kui FATF seda nõuab.

täitnud ja kui nende üle teostatakse nende nõuete täitmise tagamiseks vastavalt soovitudele tõhusat järelevalvet või kontrolli;

- ettevõtted, mis on noteeritud börsil ja mille suhtes kehtivad avaldamisnõuded (kas börsieeskirjade või õigusaktide või muude haldusvahendite alusel), millega on kehtestatud kohustus tagada tegelike kasusaajate piisav läbipaistvus;
- riiklikud haldusasutused või ettevõtted.

b) Toodete, teenuste, tehingute või tarnekanalitega seotud riskitegurid:

- väikese kindlustusmaksega elukindlustuspoliisid (nt aastane kindlustusmakse ei ületa 1000 USD/eurot või ühekordne kindlustusmakse ei ületa 2500 USD/eurot);
- pensioniskeemide kindlustuspoliisid, kui puudub ennetähtaegse tagasiostu võimalus ja poliisi ei saa kasutada tagatisena;
- töötajatele väljateenitud aastate pensioni või muid sarnaseid pensionihüvitisi võimaldav skeem, mille puhul kindlustusmaksed arvatakse palgast maha ning pensioniskeemi tingimused ei võimalda skeemis osaleja huvide loovutamist;
- finantstooted või -teenused, mille raames teatud liiki klientidele osutatakse asjakohaselt määratletud ja piiritletud teenuseid eesmärgiga suurendada juurdepääsu finantsteenustele.

c) Riigiga seotud riskitegurid:

- riigid, mille puhul on usaldusväärsete allikate, nt vastastikuste hindamiste või üksikasjalike hindamisaruannete põhjal kindlaks tehtud, et nad rakendavad tõhusaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid;
- riigid, mille puhul on usaldusväärsete allikate põhjal kindlaks tehtud, et nende korrupsiooni- või muu kuritegevuse tase on madal.

Riskihindamiste teostamisel võiksid riigid või finantsasutused vastavalt vajadusele arvesse võtta rahapesu ja terrorismi rahastamise riski võimalikke erinevusi riigi eri regioonide või piirkondade vahel.

18. Tuvastamise ja kontrolli puhul ei tähenda madalam rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiaste automaatselt seda, et sama kliendi riskiaste on madalam seoses kõikide hooldusmeetmetega, eelkõige seoses tehingute jooksva kontrolliga.

Riskimuutujad

19. Rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide hindamisel seoses eri liiki klientide, riikide või geograafiliste piirkondade ning konkreetsete toodete, teenuste, tehingute või tarnekanalitega peaks finantsasutus arvesse võtma nende

riskikategooriatega seotud riskimuutujaid. Need muutujad võivad võimalikku riski kas eraldi või koos suurendada või maandada, mõjutades seega hoolsusmeetmete asjakohast ulatust. Näiteid sellistest muutujatest:

- konto avamise või ärisuhte loomise eesmärk;
- kliendi hoiustatavate varade määr või teostatavate tehingute suurus;
- ärisuhte regulaarsus või kestus.

Tugevdatud hoolsusmeetmed

20. Finantsasutused peaksid mõistlikult võimalikus ulatuses uurima kõikide keerukate, ebatavaliste ja suuremahuliste tehingute tausta ja eesmärki ning kõiki ebatavalisi tehinguskeeme, millel pole selget majanduslikku või ilmset seaduspärast eesmärki. Kui rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid on suuremad, peaksid finantsasutused olema kohustatud rakendama tugevdatud hoolsusmeetmeid ulatuses, mis vastavad kindlaks tehtud riskidele. Eelkõige peaksid asutused tugevdama ärisuhte kontrollimise ulatust ja olemust, et kindlaks teha, kas asjaomased tehingud või tegevused näivad ebatavalised või kahtlased. Näiteid tugevdatud hoolsusmeetmetest, mida võiks rakendada kõrgema riskiastmega ärisuhetele:

- kliendilt lisateabe hankimine (nt amet, varade maht, avalike andmebaaside, interneti jne kaudu kättesaadav teave) ning kliendi ja tegeliku kasusaaja isikut tõendavate andmete korrapärasem uuendamine;
- lisateabe hankimine ärisuhte eesmärgi kohta;
- teabe hankimine kliendi rahaliste vahendite või vara päritolu kohta;
- teabe hankimine kavandatavate või teostatud tehingute põhjuste kohta;
- juhtkonnalt heakskiidu saamine ärisuhte loomiseks või jätkamiseks;
- suurendades kontrollide arvu ja sagedust ning määratledes täiendavat uurimist vajavad tehinguskeemid;
- nõue, et esimene makse kliendi kontole tehakse sama kliendi nimel olevalt kontolt sarnaseid hoolsusmeetmeid rakendavas pangas.

Lihtsustatud hoolsusmeetmed

21. Kui rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid on väiksemad, võiks finantsasutustel olla lubatud rakendada lihtsustatud hoolsusmeetmeid, mille puhul võetakse arvesse madala riskiastme olemust. Lihtsustatud meetmed peaksid olema väiksemate riskiteguritega samaulatuslikud (nt lihtsustatud meetmeid võidakse rakendada üksnes kliendi aktsepteerimise või jooksva järelevalve monitooringu käigus). Näiteid võimalikest meetmetest:

- kliendi ja tegeliku kasusaaja isik kontrollitakse pärast ärisuhte sõlmimist (nt kui kontrol tehtavad tehingud ületavad eelnevalt määratletud rahalise piirmäära);
- kliendi isikut tõendavaid andmeid uuendatakse harvemini;
- jooksva tehingute kontrollimise ulatuse vähendamine vastavalt mõistlikule rahalisele piirmäärale;
- ärisuhte eesmärgi ja kavandatava olemuse mõistmiseks ei koguta konkreetset teavet ega rakendada konkreetseid meetmeid, vaid asjaomased järeldused tehakse tehingute või sõlmitud ärisuhte tüübi põhjal.

Lihtsustatud hoolsusmeetmed ei ole aktsepteeritavad, kui eksisteerib rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus või kui on tegemist kõrgema riskiastmega stsenaariumitega.

Piirmäärad

22. Soovituse 10 kohaselt on juhuti teostatavate tehingute ettenähtud piirmäär 15 000 USD/eurot. Seda piirmäära ületavad finantstehingud hõlmavad olukordi, mil tehing teostatakse ühe maksena või omavahelist seost omavate tehingute summana.

Jooksvad hoolsusmeetmed

23. Finantsasutused peaksid olema kohustatud tagama hoolsusmeetmete rakendamise käigus kogutavate dokumentide, andmete ja teabe jooksva aja- ja asjakohasuse, kontrollides olemasolevaid andmeid eelkõige kõrgema riskiastmega klientide osas.

SOOVITUSE 12 TÖLGENDAV MÄRKUS (RIIKLIKU TAUSTAGA ISIKUD)

Finantsasutused peaksid võtma mõistlikke meetmeid, et teha kindlaks, kas elukindlustuspoliisi soodustatud isik ja/või soodustatud isiku tegelik kasusaaja on riikliku taustaga isik. See peaks toimuma hiljemalt väljamakse tegemise ajal. Kui on kindlaks tehtud kõrgem riskiaste, peaksid finantsasutused lisaks tavapärase hooldusmeetmete rakendamisele olema kohustatud

- a) teavitama juhtkonda enne poliisi alusel väljamakse teostamist; ja
- b) rakendama tugevdatud kontrolli kogu ärisuhtele kindlustusvõtjaga ja kaaluma kahtlastest tehingutest teatamist.

SOOVITUSE 13 TÕLGENDAV MÄRKUS (KORRESPONDENTPANGANDUS)

Sarnased suhted, millele finantsasutused peaksid kohaldama kriteeriume a–e, hõlmavad näiteks neid, mis on loodud kas piiriülese finantsasutuse enda või tema klientide väärtpaberitehinguteks või rahaliste vahendite ülekandmiseks.

„Laiendatud kasutusõigusega konto” tähendab korrespondentkontot, mida kolmandad isikud kasutavad otseselt enda nimel tehingute teostamiseks (*FI märkus – Siinkohal mõeldakse korrespondentkontot, mida saavad kasutada ka respondentinstitutsiooni kliendid*).

SOOVITUSE 14 TÕLGENDAV MÄRKUS (RAHA VÕI ALTERNATIIVSE MAKSEVAHENDI ÜLEKANDETEENUSED)

Riigid ei pea kehtestama eraldi litsentseerimis- või registreerimissüsteemi füüsilistele või juriidilistele isikutele, kes on asjaomases riigis juba litsentseeritud või registreeritud finantsasutustena (vastavalt FATFi soovituste määratlusele), millel on sellise litsentsi või registreerimise kohaselt lubatud osutada raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenust ja mille suhtes kohaldatakse juba täiel määral FATFi soovitustes sätestatud kohustusi.

SOOVITUSE 16 TÖLGENDAV MÄRKUS (ELEKTROONILISED ÜLEKANDED)

A. EESMÄRK

1. Soovitus 16 töötati välja eesmärgiga takistada terroristide ja teiste kurjategijate piiramatut juurdepääsu elektroonilistele ülekannetele oma rahaliste vahendite liigutamiseks ning avastada väärkasutusi. Eelkõige on erisoovituse eesmärk tagada, et elektrooniliste ülekannete algatajate ja maksesaajate kohta oleks põhilised andmed viivitamatult kättesaadavad
  - a) asjakohastele õiguskaitseorganitele ja/või prokuratuurile, et aidata neil avastada, uurida ja kohtu alla anda terroriste või muid kurjategijaid ning jälitada terroristide või muude kurjategijate vara;
  - b) Rahapesu andmebüroodele kahtlaste või ebatavaliste tehingute analüüsimiseks ja vajaduse korral nende andmete levitamiseks, ning
  - c) ülekannet teostavatele, vahendavatele või maksesaajatest finantsasutustele, et lihtsustada kahtlaste tehingute kindlakstegemist ja nendest teatamist, kohaldada nõudeid blokeerimismeetmete rakendamiseks ning järgida määratud isikute ja üksustega tehingute teostamise keeldu vastavalt asjaomastele ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidele, nagu näiteks resolutsioon 1267 (1999) ja sellele järgnevad resolutsioonid ning resolutsioon 1373 (2001), milles käsitletakse terrorismi ja terrorismi rahastamise ennetamist ja tõkestamist.
2. Nende eesmärkide täitmiseks peaksid riigid olema suutelised kõiki elektroonilisi ülekandeid jälgima. Väikestest ülekannetest tuleneva võimaliku terrorismi rahastamise ohu tõttu peaksid riigid viima piirmäära miinimumini, võttes arvesse nende tehingutega seotud muutumise riski (*FI märkus - Tehinguid teostavad selleks õiguseid mitteomavad isikud ning täitmiseks kasutatakse mittetraditsioonilisi vahendeid.*). FATFi eesmärk ei ole kehtestada rangeid standardeid või lubada ühtainust tööprotsessi, mis mõjutaks negatiivselt maksesüsteemi.

B. REGULEERIMISALA

3. Soovitus 16 kohaldatakse rahvusvahelistele ja riigisisestele elektroonilistele ülekannetele, sh omavahelist seost omavate maksetele ja kattemaksetele (Ingl. k. Cover payment).
4. Soovitus 16 ei hõlma järgmisi makseliike:
  - a) ülekandeid, mis tulenevad krediit-, deebet- või ettemaksekaardiga kaupade või teenuste ostmiseks tehtavatest tehingutest, kui kõikidel tehingust tulenevatel ülekannetel on olemas krediit-, deebet- või

ettemaksekaardi number. Kui krediit-, deebet- või ettemaksekaarte kasutatakse maksesüsteemina isikutevaheliste rahaülekannete teostamisel, kuuluvad tehingud soovitusel 16 alla ja vajalik teave tuleks esitada maksejuhises;

- b) ülekandeid ühelt finantsasutuselt teisele ja arveldused, kus nii ülekande algataja kui ka makse saaja on iseenda nimel tegutsevad finantsasutused.
5. Riigid võivad rakendada rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele *de minimis* piirmäära (maksimaalselt 1000 USD/eurot), millest allpool peaksid kehtima järgmised nõuded:
- a) riigid peaksid tagama, et finantsasutused lisavad sellistele ülekannetele:
    - i) ülekande algataja nime; ii) makse saaja nime ja iii) kummagi osalise konto numbri või kordumatu tehingutunnuse. Sellise teabe kontrollimine ei ole vajalik, kui ei ole rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlust. Kahtluse olemasolu korral peaks finantsasutus oma kliendiga seotud teavet kontrollima;
  - b) riigid võivad aga nõuda, et sissetulevatele rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele, mis jäävad allapoole piirmäära, oleks lisatud täielik ja täpne teave ülekande algataja kohta.

C. RAHVUSVAHELISED ELEKTROONILISED ÜLEKANDED

6. Kõikidele elektroonilistele ülekannetele lisatav teave peaks alati sisaldama järgmist:
- a) ülekande algataja nimi;
  - b) ülekande algataja konto number, kui sellist kontot kasutatakse tehingu töötlemiseks;
  - c) ülekande algataja aadress või riiklik isikukood või kliendi identifitseerimisnumber³⁵ või sünnikuupäev ja -koht;
  - d) makse saaja nimi ja
  - e) makse saaja konto number, kui sellist kontot kasutatakse tehingu töötlemiseks.
7. Konto puudumise korral tuleks lisada kordumatu tehingutunnus, mis võimaldab tehingu jälgimist.
8. Ülekande algataja maksejuhiste kogumi (*batch file*) alusel tehtavatele rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele ei ole kohustuslik lisada lõike 6

---

³⁵ Kliendi identifitseerimisnumber on number, millega ülekande algataja finantsasutus ülekande algataja kordumatult tuvastab, ning see number erineb lõikes 7 viidatud kordumatust tehingutunnusest. Kliendi identifitseerimisnumber peab olema seotud ülekande algataja finantsasutuse säilitatavate andmetega, mis sisaldavad vähemalt ühte järgmistest: kliendi aadress, riiklik isikukood või sünnikuupäev ja -koht.

kohaselt nõutavat teavet ülekande algataja kohta, kui ülekandele on lisatud ülekande algataja kontonumber või kordumatu tehingutunnus (nagu kirjeldatud eespool punktis 7) ning maksejuhiste kogumile on lisatud täielik ja täpne teave ülekande algataja kohta ning täielik teave makse saaja kohta ning see teave on makse saaja riigis täielikult kättesaadav.

D. RIIGISESED ELEKTRONILISED ÜLEKANDED

9. Riigisestele elektroonilistele ülekannetele lisatav teave peab sisaldama ka andmeid ülekande algataja kohta sarnaselt rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele, kui maksesaajatele finantsasutusele või asjakohastele ametiasutustele ei saa neid andmeid muul viisil kättesaadavateks teha. Viimasel juhul peavad ülekannet teostavad finantsasutused lisama ülekandele ainult konto numbri või kordumatu tehingutunnuse, kui see konto või tunnus võimaldab seostada tehingut ülekande algataja või makse saajaga.
10. Ülekannet sooritav finantsasutus peaks tegema selle teabe kättesaadavaks kolme tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist kas maksesaajalt finantsasutuselt või asjakohastelt ametiasutustelt. Õiguskaitseorganitel peaks olema õigus nõuda sellise teabe viivitamatut esitamist.

E. ÜLEKANNET TEOSTAVATE, VAHENDAVATE JA MAKSESAAJATE FINANTSASUTUSTE KOHUSTUSED

11. Ülekannet teostav finantsasutus peaks tagama, et nõuetele vastavatele elektroonilistele ülekannetele lisatakse nõutavad ja täpsed andmed ülekande algataja kohta ning nõutavad andmed makse saaja kohta.
12. Ülekannet teostav finantsasutus peaks tagama, et allapoole kehtivat piirmäära jäävatele rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele on lisatud ülekande algataja nimi ja makse saaja nimi ning mõlema kontonumber või kordumatu tehingutunnus.
13. Ülekannet teostav finantsasutus peaks säilitama kõiki ülekande algataja ja makse saaja kohta kogutud andmeid vastavalt soovitusel 11.
14. Kui ülekannet teostav finantsasutus eespool sätestatud nõudeid ei täida, ei tohiks tal olla lubatud elektroonilist ülekannet teostada.

Vahendav finantsasutus

15. Rahvusvaheliste elektrooniliste ülekannete korral peaksid finantsasutused, kellel on sellistes elektrooniliste ülekannete ahelates vahendaja osa, tagama, et kõik elektroonilisele ülekandele lisatud andmed ülekande algataja ja makse saaja kohta jääksid sellele ülekandele lisatuiks.

16. Kui tehnilistel põhjustel ei jää rahvusvahelisele elektroonilisele ülekandele lisatud ülekande algataja või makse saaja nõutavad andmed lisatuiks sellega seotud riigisisesele elektroonilisele ülekandele, peaks ülekannet vahendav finantsasutus säilitama vähemalt viie aasta jooksul kõik ülekannet teostavalt finantsasutuselt või teiselt vahendavalt finantsasutuselt saadud andmed.
17. Vahendav finantsasutus peaks rakendama mõistlikke meetmeid selliste rahvusvaheliste elektrooniliste ülekannete tuvastamiseks, millel puuduvad nõutavad ülekande algataja andmed või nõutavad makse saaja andmed. Sellised meetmed peaksid olema kooskõlas täisautomaatse töötlusega.
18. Vahendav finantsasutus peaks kehtestama tõhusad riskipõhised tegevusjuhised ja protseduurireeglid, et otsustada: i) millal puudlike ülekande algataja või makse saaja andmetega elektroonilisi ülekandeid teostada, nende teostamisest keelduda või need peatada ja ii) millised on asjakohased järelkontrollimeetmed.

Maksesaaja finantsasutus

19. Maksesaaja finantsasutus peaks rakendama mõistlikke meetmeid puudulike ülekande algataja või makse saaja andmetega rahvusvaheliste elektrooniliste ülekannete tuvastamiseks. Sellised meetmed võivad hõlmata tehingujärgset jälgimist või reaajas jälgimist, kui see on teostatav.
20. Nõuetele vastavate elektrooniliste ülekannete korral peaks maksesaaja finantsasutus kontrollima makse saaja isikusamasust, kui seda ei ole eelnevalt kontrollitud, ning säilitama neid andmeid kooskõlas soovitusena 11.
21. Maksesaaja finantsasutus peaks kehtestama tõhusad riskipõhised tegevusjuhised ja protseduurireeglid, et otsustada: i) millal puudlike ülekande algataja või makse saaja andmetega elektroonilisi ülekandeid teostada, nende teostamisest keelduda või need peatada ja ii) millised on asjakohased järelkontrollimeetmed.

F. RAHA VÕI ALTERNATIIVSE MAKSEVAHENDI ÜLEKANDETEENUSE PAKKIJAD

22. Raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenused pakkujad peaksid olema kohustatud täitma soovitusena 16 kõiki asjakohaseid nõudeid riikides, kus nad otseselt või agentide kaudu tegutsevad. Raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuse sellise pakkuja puhul, kes omab kontrolli nii elektroonilise ülekande teostamise kui ka maksesaaja poole üle, peaks raha ja väärtuse ülekandeteenuse pakkuja:
  - a) võtma kahtlastest tehingutest teatamise vajalikkuse kindlakstegemisel arvesse kõiki andmeid nii ülekande teostamise kui ka maksesaaja poole kohta ja
  - b) teatama kahtlastest tehingutest igas selle kahtlase elektroonilise ülekandega seotud riigis ning tegema asjaomased tehingu andmed Rahapesu andmebüroole kättesaadavateks.

Käesolevas soovitus kasutatakse järgmisi mõisteid:

Kattemakse (Ingl. k. Cover payment)	on elektrooniline ülekanne, kus otse ülekannet teostavalt finantsasutuselt maksasaaja finantsasutusele saadetavad maksejuhised on kombineeritud rahastamisjuhise („cover”) suunamisega ülekannet teostavalt finantsasutuselt maksesaaja finantsasutusele ühe või enama vahendava finantsasutuse kaudu.
Elektrooniline ülekanne	on finantsasutuse poolt ülekande algataja nimel elektrooniliste vahenditega teostatav tehing, mille eesmärk on teha teatav rahasumma kättesaadavaks makse saajale maksesaaja finantsasutuses, olenemata sellest kas ülekande algataja ja makse saaja on üks ja seesama isik ³⁶ .
Kordumatu tehingutunnus	on makseteenuse osutaja poolt vastavalt elektroonilise ülekande teostamiseks kasutatava makse- ja arveldussüsteemi või maksejuhiste edastamise süsteemi protokollile määratav tähtede, numbrite või sümbolite kombinatsioon.
Makse saaja	on füüsiline või juriidiline isik või lepinguline õiguslik üksus, kelle ülekande algataja on märkinud taotletava elektroonilise ülekande saajaks.
Maksesaaja finantsasutus	on finantsasutus, mis võtab elektroonilise ülekande vastu otse ülekannet teostavalt finantsasutuselt või vahendava finantsasutuse kaudu ning teeb rahalised vahendid makse saajale kättesaadavateks.
Nõuetele vastav elektrooniline ülekanne	on rahvusvaheline elektrooniline ülekanne, mis jääb soovitus 15 tõlgendava märkuse lõikes 5 kirjeldatud piirmäärast ülespoole.
Rahvusvaheline elektrooniline ülekanne	on elektrooniline ülekanne, mille puhul ülekannet teostav finantsasutus ja maksesaaja finantsasutus asuvad eri riikides. See hõlmab ka elektrooniliste ülekannete ahelat, milles vähemalt üks osalev finantsasutus asub teises riigis.
Riigisisene elektrooniline ülekanne	on elektrooniline ülekanne, mille puhul ülekannet teostav finantsasutus ja maksesaaja finantsasutus asuvad samas riigis. Seega hõlmab see mis tahes elektrooniliste ülekannete ahelat, mis teostatakse täielikult ühe riigi piires, kuigi maksejuhiste edastamiseks kasutatav süsteem võib asuda teises riigis. See hõlmab ka elektrooniliste ülekannete ahelat, mis teostatakse

³⁶ Siinkohal teadvustatakse, et elektrooniliste ülekannete arveldamine võib toimuda netoarvelduse korras. Käesolevas tõlgendavad märkuses viidatakse teabele, mis peab olema sisalduma juhtnöörides, mille ülekannet teostav finantsasutus saadab maksasaaja finantsasutusele, k.a vahendava finantsasutuse kaudu, et võimaldada rahaliste vahendite väljamaksmist makse saajale. Finantsasutuste vahelised netoarveldused võivad lõike 4 punkti b kohaselt olla erandid.

Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:

	täielikult Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) piires ³⁷ .
Seeriamakse	on otsene järjestikune maksete ahel, kus elektrooniline ülekanne ja sellele lisatud maksejuhised liiguvad koos ülekannet teostavalt finantsasutuselt maksesaaja finantsasutusele kas otse või ühe või enama vahendava finantsasutuse (nt korrespondentspanga) kaudu.
Täielik	tähendab olukorda, kus kõik nõutava teabe osad on olemas. Täielikud andmed ülekande algataja kohta on sätestatud lõike 6 punktides a, b ja c ning täielikud andmed makse saaja kohta on sätestatud lõike 6 punktides d ja e.
Täisautomaatne töötlus	on maksetehingute teostamine elektrooniliselt ilma manuaalse sekkumise vajaduseta.
Täpne	tähendab teavet, mille täpsust on kontrollitud.
Vahendav finantsasutus	on seeriamaksete või kattemaksete ahelas osalev finantsasutus, mis võtab vastu ja edastab elektroonilise ülekande ülekannet teostava finantsasutuse ja maksesaaja finantsasutuse või teise vahendava finantsasutuse nimel.
Ülekande algataja	on konto omanik, kes annab loa ülekande tegemiseks sellelt kontolt, või konto puudumise korral see füüsiline või juriidiline isik, kes annab ülekannet teostavale finantsasutusele elektroonilise ülekande tegemise korralduse.
Ülekannet teostav finantsasutus	on finantsasutus, mis pärast elektroonilise ülekande taotluse saamist algatab elektroonilise ülekande ja kannab rahalised vahendid üle ülekande algataja nimel.
Ülekannete kogum	on ülekanne, mis koosneb mitmest eraldiseisvast elektroonilisest ülekandest, mis saadetakse samasse finantsasutusse ja mis võivad, aga ei pruugi olla mõeldud samale isikule.

---

³⁷ Üksus võib esitada FATFile taotluse enda määratlemiseks rahvusvahelise jurisdiktsioonina ainult soovitusel 16 järgimise hindamise eesmärgil.

SOOVITUSE 17 TÕLGENDAV MÄRKUS

(KOLMANDALE ISIKULE TUGINEMINE HOOLSUSMEETMETE KOHALDAMISEL)

1. Käesolevat soovitust ei kohaldata tegevuse edasiandmise (*outsourcing*) ega esindussuhete puhul. Kolmandale isikutele tuginemise korral peaks kolmas isik rakendama hoolsusmeetmeid ja täitma andmete säilitamise nõudeid kooskõlas soovitustega 10 ja 11, olema reguleeritud ning allutatud järelevalvele või kontrollile. Kolmandal isikul on tavaliselt kliendiga juba sõlmitud ärisuhe, mis on kliendi ja tugineva asutuse vahel sõlmitavast suhtest eraldiseisev, ning ta rakendab hoolsusmeetmete rakendamisel omaenda protseduurireegleid. Sellele vastupidine on tegevuse edasiandmine/esindussuhe, mille puhul delegeeritud üksus rakendab hoolsusmeetmeid delegeeriva finantsasutuse nimel ja kooskõlas viimase protseduurireeglitega ning delegeeriv finantsasutus kontrollib nende protseduurireeglite tõhusat täitmist delegeeritud üksuse poolt.
2. Soovituse 17 tähenduses loetakse asjakohasteks pädevateks asutusteks i) asukohariigi pädevat asutust, mis peaks olema kaasatud kontserni tegevusjuhistest ja kontrollmehhanismidest arusaamise eesmärgil kontserniülese tasandil, ja ii) asukohariigi pädevaid asutusi, mis peaksid olema kaasatud seoses filiaalide/tütarettevõtetega.
3. „Kolmas isik” tähendab finantsasutust või mittefinantsteenuseid pakkuvat ettevõtjat või kutsetöötajat, kelle suhtes teostatakse järelevalvet või kontrolli ning kes vastab soovituses 17 sätestatud nõuetele.

SOOVITUSE 18 TÖLGENDAV MÄRKUS (SISEKONTROLLIMEHCHANISMID JA VÄLISMAISED FILIAALID JA TÜTARETTEVÕTTED)

1. Finantsasutuste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmed peaksid hõlmama järgmist:
  - a) asutusesiseste eeskirjade, menetluste ja kontrollimehhanismide, sh asjakohase nõuetele vastavuse tagamise korra ning personalivalikul kõrgete standardite tagamiseks asjakohaste sõelumisprotseduuride väljatöötamine;
  - b) töötajate pideva koolitamise programm; ja
  - c) sõltumatu auditeerimisfunktsioon süsteemi kontrollimiseks.
2. Rakendatavate meetmete liik ja ulatus peab olema sobiv, arvestades rahapesu ja terrorismi rahastamise riski ja äritegevuse suurust ning mahtu.
3. Nõuetele vastavuse korraldamine peaks hõlmama ka nõuete järgimise eest vastutava isiku määramist juhatuse tasandil.
4. Finantskontsernide rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmed peaksid kehtima ka kõikide finantskontserni filiaalide ja enamusosalusega tütaretevõtete suhtes. Need meetmed peaksid sisaldama eespool punktides a–c sätestatud meetmeid ning olema filiaalide ja enamusosalusega tütaretevõtete tegevust arvestades asjakohased. Neid meetmeid tuleks rakendada tulemuslikult filiaalide ja enamusosalusega tütaretevõtete tasandil. Meetmed peaksid sisaldama tegevusjuhiseid ja protseduurireegleid sellise teabe jagamiseks, mis on vajalik hoolsusmeetme rakendamiseks ning rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimiseks. Juhul, kui see on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks vajalik, peaksid filiaalid ja tütaretevõtted esitama kontserni tasandil vastavus-, auditi- ja/või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise üksustele teavet klientide, kontode ja tehingute kohta. Kehtestada tuleks piisavad mehhanismid edastatava teabe kasutamiseks ja konfidentsiaalsuse kaitsmiseks.
5. Kui välismaiste üksuste puhul ei ole asukohariigi minimaalsed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuded nii ranged kui päritoluriigis, peaksid finantsasutused olema kohustatud tagama, et nende asukohariigis asuvad filiaalid ja enamusosalusega tütaretevõtted rakendavad asukohariigi seaduste ja määrustega lubatud ulatuses päritoluriigi nõudeid. Kui eespool kirjeldatud meetmete nõuetekohane rakendamine ei ole asukohariigis lubatud, peaksid finantsasutused rakendama asjakohaseid lisameetmeid rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimiseks ning teavitama sellest oma päritoluriigi järelevalveasutusi.

Kui need lisameetmed ei ole piisavad, peaksid päritoluriigi pädevad asutused kaaluma täiendavate järelevalveabinõude kohaldamist, sh finantskontserni lisakontrollide teostamist ja vajaduse korral nõudmist, et finantskontsern lõpetaks oma tegevuse asukohariigis.

SOOVITUSE 19 TÖLGENDAV MÄRKUS (KÕRGEMA RISKIASTMEGA RIIGID)

1. Tugevdatud hoolsusmeetmed, mida finantsasutused võiksid rakendada, hõlmavad soovitusel 10 tõlgendava märkuse lõikes 20 sätestatud meetmeid ja mis tahes muid meetmeid, millel on riskide maandamisele sarnane mõju.
2. Näited vastumeetmetest, mida riigid võiksid rakendada, hõlmavad alljärgnevat meetmeid, aga ka mis tahes muid meetmeid, millel on riskide maandamisele sarnane mõju:
  - a) finantsasutustelt konkreetsete tugevdatud hoolsusmeetmete rakendamise nõudmine;
  - b) asjakohaste tugevdatud teatamismehhanismide või süstemaatilise aruandluse juurutamine finantsasutustes;
  - c) asjaomasest riigist pärit finantsasutuste tütarettevõtete või filiaalide või esinduste asutamisest keeldumine või muul moel selle asjaolu arvessevõtmine, et asjaomane finantsasutus on pärit riigist, mis ei rakenda piisavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid;
  - d) finantsasutustel asjaomasel riigis filiaalide või esinduste asutamise keelamine või muul moel selle asjaolu arvessevõtmine, et asjaomane filiaal või esindus asuks riigis, mis ei rakenda piisavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid;
  - e) tuvastatud riigi või selles riigis asuvate isikutega ärisuhetele või finantstehingutele piirangute kehtestamine;
  - f) finantsasutustel hoolsusmeetmete rakendamise puhul asjaomasel riigis asuvatele kolmandatele isikutele tuginemise keelamine;
  - g) finantsasutustelt asjaomasel riigis asuvate finantsasutustega sõlmitud korrespondentsuhete läbivaatamise ja muutmise või vajaduse korral lõpetamise nõudmine;
  - h) finantsasutuste kohustamine kohaldama asjaomasel riigis asuvatele filiaalidele ja tütarettevõtetele tugevdatud järelevalve- ja/või välisauditi nõudeid;
  - i) finantskontsernide kohustamine kohaldama tugevdatud välisauditi nõudeid nende asjaomasel riigis asuvate filiaalide ja tütarettevõtete suhtes.

Kehtestatud peaksid olema tõhusad meetmed tagamaks, et finantsasutusi teavitatakse probleemidest seoses puudustega teistes riikides rakendatavate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmetes.

SOOVITUSE 20 TÕLGENDAV MÄRKUS (KAHTLASTEST TEHINGUTEST TEATAMINE)

1. „Kuritegeliku tegevuse” all mõeldakse soovituses 20 kõiki kuritegusid, mis kujutavad endast rahapesu eelkuritegu või vähemalt neid õigusrikkumisi, mis soovituse 3 kohaselt kujutavad endast eelkuritegu.

Riikidel soovitatakse tungivalt rakendada neist kahest lähenemisest esimest.

2. „Terrorismi rahastamise” all mõeldakse soovituses 20 terrorikuritegude rahastamist, aga ka terroristlike ühenduste või terroristide rahastamist, isegi kui puudub seos konkreetse terrorikuriteo või konkreetsete terrorikuritegudega.
3. Teatada tuleks kõikidest kahtlastest tehingutest, sh tehingute teostamise katsetest, olenemata tehingu summast.
4. Teatamise nõue peaks olema otsene kohustus ning igasugused kaudsed või ebaselgelt kehtestatud kohustused teatada kahtlastest tehingutest kas rahapesu või terrorismi rahastamise kuriteo eest võimalikule kohtulikule vastutusele võtmise või muul eesmärgil (nn „kaudne teatamine”) ei ole aktsepteeritavad.

SOOVITUSTE 22 JA 23 TÕLGENDAV MÄRKUS (MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVAD KOHUSTATUD ETTEVÕTJAD JA KUTSETÖÖTAJAD)

1. Tehingutele kehtestatud piirmäärad on järgmised:
  - kasiinod (soovitus 22) – 3000 USD/eurot;
  - väärismetallide ja vääriskividega kauplejad sularahatehingute korral (soovitused 22 ja 23) – 15 000 USD/eurot.

Kehtestatud piirmäärast suuremad finantstehingud on ka sellised, kus tehing sooritatakse ühe maksena või mitme maksena, mis näivad olevat seotud.

2. Finantsasutuste suhtes kohaldatavad tõlgendavad märkused kehtivad asjakohasel juhul ka mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate suhtes. Soovituste 22 ja 23 täitmiseks ei pea riigid vastu võtma seadusi ega täitmisele pööratavaid vahendeid, mis reguleerivad üksnes juriste, notareid, raamatupidajaid ja teisi mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid, kui loetletud tegevusi reguleerivad seadused või muud haldusaktid hõlmavad ka asjaomaseid ettevõtjaid või kutsetöötajaid.

SOOVITUSE 22 TÕLGENDAV MÄRKUS (MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVAD KOHUSTATUD ETTEVÕTJAD JA KUTSETÖÖTAJAD – HOOLSUSMEETMED)

1. Kinnisvaravahendajad peaksid täitma soovitus 10 nõudeid nii kinnisvara ostjate kui ka müüjatega seoses.
2. Kasiinod peaksid rakendama soovitus 10, k.a klientide tuvastamine ja isikusamasuse kontrollimine, kui nende kliendid teostavad finantstehinguid, mille väärtus on 3000 USD/eurot või rohkem. Kliendi tuvastamine kasiinosse sisenemisel võib, aga ei pruugi olla piisav. Riigid peavad kehtestama kasiinodele kohustuse tagada, et nad suudavad seostada hoolsusmeetmetega konkreetse kliendi kohta kogutud teavet selle kliendi poolt kasiinos teostatud tehingutega.

SOOVITUSE 23 TÖLGENDAV MÄRKUS (MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVAD KOHUSTATUD ETTEVÕTJAD JA KUTSETÖÖTAJAD – MUUD MEETMED)

1. Juristid, notarid ja muud õigusteenuse osutajad ning õigusteenust osutavad raamatupidajad ei pea oma kahtlustest teatama, kui asjakohane teave saadi asjaoludel, millele laieneb ametisaladuse või teabevahetust advokaatidega kaitsva kutsesaladuse nõue.
2. Igas riigis tuleb kindlaks määrata valdkonnad, mille kohta kehtib ametisaladuse nõue või millele kohaldatakse kutsesaladust. Tavaliselt hõlmab see teavet, mida juristid, notarid ja muud õigusteenuse osutajad saavad oma klientidelt või klientide kaudu: a) kliendi õigusliku staatuse tuvastamisel või b) täites oma ülesandeid kliendi kaitsmisel või esindamisel kohtu-, haldus-, arbitraaži- või vahendusmenetluses.
3. Riigid võivad lubada juristidel, notaritel, muudel õigusteenuse osutajatel ja raamatupidajatel teatada kahtlastest tehingutest asjaomastele isereguleerivatele organisatsioonidele, kui need organisatsioonid ja Rahapesu andmebüroo teevad omavahel sobivas vormis koostööd.
4. Kui juristid, notarid, muud õigusteenuse osutajad ja õigusteenust osutavad raamatupidajad soovivad kliendil hoiduda ebaseaduslikust tegevusest, ei loeta seda teabe andmiseks.

SOOVITUSE 24 TÕLGENDAV MÄRKUS (JURIIDILISTE ISIKUTE LÄBIPAISTVUS JA TEGELIKUD KASUSAAJAD)

1. Pädevad asutused peaksid olema suutelised hankima piisavat, täpset ja ajakohast teavet selles riigis asutatud³⁸ ettevõtete ja muude juriidiliste isikute tegelike kasusaajate ja kontrolliva osaluse kohta (tegelike kasusaajate andmed³⁹) või omama õigeaegset juurdepääsu sellisele teabele. Riigid võivad valida, milliseid mehhanisme nad selle eesmärgi saavutamiseks kasutavad, ent samas peaksid nad järgima ka allpool sätestatud miinimumnõudeid. On väga tõenäoline, et riikidel tuleb selle eesmärgi saavutamiseks rakendada eri meetmete kombinatsiooni.
2. Osana juriidiliste isikute piisava läbipaistvuse tagamise protsessist peaksid riigid kehtestama mehhanismid, millega
  - a) tuvastatakse ja määratletakse riigis asuvate juriidiliste isikute eri liigid, vormid ja põhitunnused;
  - b) tehakse kindlaks ja määratletakse järgmised protsessid: i) nende juriidiliste isikute asutamine ja ii) põhilise teabe ja tegelike kasusaajate andmete saamine ja salvestamine;
  - c) eespool viidatud teave tehakse avalikult kättesaadavaks ja
  - d) hinnatakse riigis asutatud eri liiki juriidiliste isikutega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riske.

A. PÕHIANDMED

3. Ettevõtte tegelike kasusaajate kindlakstegemiseks vajavad pädevad asutused ettevõtte kohta teatavaid põhiandmeid, mis peaksid sisaldama teavet vähemalt ettevõtte seadusliku omandi- ja kontrollstruktuuri kohta. See hõlmab teavet ettevõtte staatuse ja volituste ning aktsionäride ja juhtide kohta.
4. Kõik riigis asutatud ettevõtted peaksid olema registreeritud ettevõtete registris⁴⁰. Olenemata sellest, millist mehhanismide kombinatsiooni tegelike kasusaajate andmete saamiseks ja salvestamiseks kasutatakse (vt punkti B), on teatavad põhiandmed, mida ettevõtted⁴¹ peaksid vajaliku eeltingimusena enda

³⁸ Juriidiliste isikute asutamine hõlmab ettevõtete asutamist ja muid kasutatavaid juriidiliste isikute moodustamise mehhanisme.

³⁹ Juriidiliste isikute tegelike kasusaajate andmed hõlmavad soovitus 10 tõlgendava märkuse lõike 5 punkti b alapunktis i kirjeldatud teavet. Soovitus 10 tõlgendava märkuse lõike 5 punkti b alapunktis i nimetatud kontrolliv osalus võib põhineda teataval piirmääral, nt ettevõttes teatud protsendist suurema osaluse omamine (nt 25%).

⁴⁰ „Ettevõtete register” on register, mille riik on loonud selles riigis asutatud või litsentseeritud ettevõtete kohta ning mille pidajaks on tavaliselt ettevõtete asutamisega tegelev ametiasutus või tema nimel tegutsev organ. See ei hõlma ettevõtte valduses olevat või ettevõtte jaoks säilitatavat teavet.

⁴¹ Seda teavet võib säilitada ettevõtte ise või kolmas isik ettevõtte volitusel.

kohta koguma ja säilitama. Ettevõtted peaksid koguma ja säilitama vähemalt järgmisi põhiandmeid:

- a) ettevõtte nimi, asutamise tõend, õiguslik vorm ja staatus, registreeritud asukoha aadress, peamised reguleerivad õigusnormid (nt asutamisleping ja põhikiri), juhtkonna liikmete nimed; ja
  - b) osanike või liikmete nimekiri, mis sisaldab osanike ja liikmete nimesid ning igale osanikule⁴² kuuluvat osalust ja osaluse liiki (sh sellega seotud hääleõiguse olemuse kirjeldust).
5. Ettevõtete registris tuleks säilitada kõiki lõike 4 punktis a sätestatud põhiandmeid.
6. Ettevõtted peaksid säilitama lõike 4 punktis b sätestatud põhiandmeid asjaomases riigis, kas oma registreeritud asukohas või ettevõtete registri teatatud muus asukohas. Ent kui ettevõtte või ettevõtete register säilitab tegelike kasusaajate andmeid asjaomases riigis, ei pea osanike nimekiri asuma samas riigis, tingimusel et ettevõtte suudab neid andmeid nõudmise korral kiiresti esitada.

B. TEGELIKE KASUSAAJATE ANDMED

7. Riigid peaksid tagama, et a) ettevõtted koguvad andmeid oma tegelike kasusaajate kohta ja need on selles riigis ettenähtud kohas kättesaadavad või b) on kehtestatud mehhanismid, mille abil pädev asutus saab ettevõtte tegelikud kasusaajad õigel ajal kindlaks teha.
8. Lõikes 7 sätestatud nõuete täitmiseks peaksid riigid kasutama üht või mitut alljärgnevatest mehhanismidest:
- a) nõudma ettevõtetelt või ettevõtete registritelt ettevõtete tegelike kasusaajate kohta ajakohaste andmete kogumist ja säilitamist;
  - b) nõudma ettevõtetelt mõistlike meetmete⁴³ võtmist ettevõtete tegelike kasusaajate kohta ajakohaste andmete kogumiseks ja säilitamiseks;
  - c) kasutama olemasolevat teavet, sh: i) finantsasutuste ja/või mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtjate ja kutsetöötajate poolt kooskõlas soovitustega 10 ja 22⁴⁴ kogutavat teavet; ii) muude pädevate asutuste poolt säilitavat teavet ettevõtete seadusliku omandivormi ja tegelike kasusaajate kohta (nt ettevõtete registrid, maksuametid, finantsorganid või muud seadusandjad); iii) ettevõtete poolt punkti A

⁴² See kehtib kõikide registreeritud aktsiate põhikirjajärgse omaniku suhtes.

⁴³ Võetavad meetmed peaksid olema proportsionaalsed riskiastmega või ettevõtte omandistruktuurist tuleneva keerukusega või kontrollivate osanike olemusega.

⁴⁴ Riigid peaksid olema suutelised õigel ajal kindlaks tegema, kas ettevõttel on riigis asuvates finantsasutustel kontosid.

nõuete kohaselt säilitatavat teavet ja iv) olemasolevat teavet selliste ettevõtete kohta, mis on noteeritud börsil, kus kehtivad avalikustamismõisted (kas börsieeskirjade või õigusaktide või muud haldusaktid), millega tagatakse tegelike kasusaajate piisav läbipaistvus.

9. Olenemata sellest, millist eespool kirjeldatud lahendusi kasutatakse, peaksid riigid tagama, et ettevõtted teevad tegelike kasusaajate väljaselgitamisel pädevate asutustega nii suures ulatuses kui võimalik koostööd. See peaks hõlmama järgmist:
  - a) nõue, et ettevõtted⁴⁵ volitavad ühe või mitu riigis alaliselt elavat isikut, kes vastutavad pädevate asutuste ees kõikide põhiandmete ja tegelike kasusaajate kohta olemasoleva teabe esitamise ning pädevatele asutustele täiendava abi osutamise eest; ja/või
  - b) nõue, et ettevõtted volitavad riigis asuva mittefinantsteenuseid pakkuva kohustatud ettevõtja või kutsetöötaja, kes vastutab pädevate asutuste ees kõikide põhiandmete ja tegelike kasusaajate kohta olemasoleva teabe esitamise ning pädevatele asutustele täiendava abi osutamise eest; ja/või
  - c) muud riigi poolt määratletud võrdväärseid meetmeid, mis võimaldavad tõhusalt tagada koostöö.
10. Kõik eespool viidatud isikud, ametiasutused ja üksused ning ka ettevõtted ise (või ettevõtete haldurid, likvideerijad või muud ettevõtte tegevuse lõpetamisega seotud isikud) peaksid säilitama eespool kirjeldatud teavet ja andmeid vähemalt viis aastat pärast ettevõtte tegevuse lõpetamise või muul moel eksisteerimise lõppemise kuupäeva või viis aastat pärast kuupäeva, mil ettevõtte lakkab olemast kutselise vahendaja või finantsasutuse klient.

C. ÕIGEAEGNE JUURDEPÄÄS AJAKOHASELE JA TÄPSELE TEABELE

11. Riigid peaksid kehtestama mehhanismid, millega tagatakse põhiandmete, sh ettevõtete registri esitatava teabe täpsus ja õigeaegne ajakohastamine. Riigid peaksid nõudma, et lõikes 7 kirjeldatud olemasolev teave on täpne ja võimalikult ajakohane ning et seda uuendatakse mõistliku perioodi jooksul pärast mis tahes muudatuste tegemist.
12. Pädevatel asutustel ja eelkõige õiguskaitseorganitel peaksid olema kõik vajalikud volitused õigeaegse juurdepääsu saamiseks asjaomaste poolte säilitatavatele põhiandmetele ja tegelike kasusaajate andmetele.
13. Riigid peaksid kohustama oma ettevõtete registrit võimaldama finantsasutustele, mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele ning teiste riikide pädevatele asutustele õigeaegset juurdepääsu registris

---

⁴⁵ Ettevõtete juhatuse või juhtkonna liikmed ei pruugi vajada selleks ettevõttelt eraldi volitust.

säilitatavale avalikule teabele või vähemalt lõike 4 punktis a kirjeldatud teabele. Riigid peaksid kaaluma ka finantsasutustele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele õigeaegse juurdepääsu võimaldamist lõike 4 punktis b kirjeldatud teabele.

D. LÄBIPAISTVUST TAKISTAVAD ASJAOLUD

14. Riigid peaksid võtma meetmeid esitajaaktsiate ja esitajaaktsiate ostutähtede kuritarvitamise ennetamiseks, kasutades näiteks üht või enamat järgmistest meetoditest: a) need keelustades; b) konverteerides need nimelisteks aktsiateks või aktsiate ostutähtedeks (näiteks elektrooniliste väärtpaberite kasutuselevõtu teel); c) need käibelt kõrvaldades, nõudes nende hoidmist reguleeritud finantsasutuses või kutselise vahendaja juures või d) kohustades kontrolliva osalusega omanikke ettevõtteid teavitama ja ettevõtteid nende isikut puudutavaid andmeid säilitama.
15. Riigid peaksid rakendama meetmeid aktsionäride esindajate ja juhatajate esindajate kuritarvitamise ennetamiseks, kasutades näiteks üht või enamat järgmistest meetoditest: a) kohustades aktsionäride ja juhatajate esindajaid avaldama neid ametisse määranud isikute andmed ettevõttele ja asjaomastele registritele ning nõudes nende andmete kandmist asjaomasesse registrisse; või b) nõudes aktsionäride ja juhatajate esindajate litsentseerimist ja nende esindajastaatuse kandmist ettevõtete registritesse ning kohustades neid säilitama neid ametisse määranud isikute andmeid ja esitama need nõudmise korral pädevatele asutustele.

E. MUUD JURIIDILISED ISIKUD

16. Riigid peaksid kehtestama sihtasutustele, asutustele (*anstalt*) ja usaldusühingutele ettevõtete suhtes rakendatavatega sarnased meetmed ja nõuded, võttes arvesse nende erinevat vormi ja struktuuri.
17. Muud liiki juriidiliste isikute puhul peaksid riigid asjakohase läbipaistvuse tagamiseks arvesse võtma nende juriidiliste isikute erinevat vormi ja struktuuri ning igat liiki juriidiliste isikutega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide astet. Riigid peaksid vähemalt tagama, et selliseid juriidilised isikud säilitavad sarnaseid põhilandmeid ning hoiavad need täpsete ja ajakohastena ning et pädevad asutused omavad sellistele andmetele õigel ajal juurdepääsu. Riigid peaksid hindama selliste muude juriidiliste isikutega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riske ning otsustama riskiastme põhjal, milliseid meetmeid tuleb rakendada tagamaks, et pädevad asutused omavad õigel ajal juurdepääsu piisavale, täpsele ja ajakohasele teabele selliste juriidiliste isikute tegelike kasusaajate kohta.

F. VASTUTUS JA KARISTUSED

18. Riigid peaksid selgelt kehtestama käesolevas tõlgendavas märkuses sätestatud nõuete täitmise kohustuse ja vastutuse ning asjakohased tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused kõikidele juriidilistele ja füüsilistele isikutele, kes neid nõudeid korrektselt ei täida.

G. RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

19. Riigid peaksid seoses põhiandmete ja tegelike kasusaajate andmetega tegema kiiret, konstruktiivset ja tõhusat rahvusvahelist koostööd vastavalt soovitudele 37 ja 40. See peaks hõlmama a) teiste riikide pädevatele asutustele juurdepääsu võimaldamist ettevõtete registrites säilitatavatele põhiandmetele; b) aktsionäride ja osanike kohta teabe vahetamist ja c) vastavalt siseriiklikule õigusele oma volituste kasutamist teiste riikide asjaomaste asutuste nimel tegelike kasusaajate kohta teabe hankimiseks. Riigid peaksid teostama seiret selle õigusabi kvaliteedi üle, mida teised riigid põhiandmete ja tegelike kasusaajate andmete päringutele ja välismaal elavate tegelike kasusaajate asukoha kindlaksmääramise taotlustele vastates neile osutavad.

SOOVITUSE 25 TÖLGENDAV MÄRKUS (LEPINGULISTE ÕIGUSLIKE ÜKSUSTE LÄBIPAISTVUS JA TEGELIKUD KASUSAAJAD)

1. Riigid peaksid kohustama usalduslepingu alusel tegutsevate fondide (*express trust*) volinikke koguma ja säilitama piisavat, täpset ja ajakohast teavet fondi tegelike kasusaajate kohta. See peaks hõlmama teavet usaldusvara haldaja, volinike, eestkostjate (kui on), tegelike kasusaajate või kasusaajate liigi või mis tahes muu füüsilise isiku kohta, kes omab fondi üle lõplikku tegelikku kontrolli. Samuti peaksid riigid kohustama nende siseriikliku õigusega reguleeritud mis tahes fondide volinikke säilitama fondi teiste esindajate või fondile teenuseid osutavate üksuste, sh investeerimisnõustajate või juhatajate, raamatupidajate ja maksunõustajate põhilandmeid.
2. Kõik riigid peaksid rakendama meetmeid tagamaks, et ärisuhete sõlmimisel või piirmäära ületavate tehingute teostamisel teavitavad volinikud finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid oma staatusest. Volinikel ei tohiks olla seadusega või täitmisele pööratavate vahenditega keelatud esitada pädevatele asutustele⁴⁶ fondi kohta mis tahes teavet või esitada finantsasutustele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele teavet tegelike kasusaajate ja ärisuhte raames hoiustatavate või hallatavate fondi varade kohta.
3. Riikidel soovitatakse tagada, et teised asjakohased asutused, isikud ja üksused säilitavad teavet kõikide fondide kohta, kellega neil on suhted. Võimalikud allikad fondide, volinike ja fondivarade kohta teabe saamiseks on järgmised:
  - a) registrid (nt fondide või fondivarade keskregister) või maa-, kinnisvara-, sõiduki-, aktsia- või muud registrid;
  - b) teised pädevad asutused, mis säilitavad teavet fondide ja volinike kohta (nt maksuametid, mis koguvad teavet fondidega seotud varade ja tulude kohta);
  - c) muud fondide esindajad ja teenuseosutajad, sh investeerimisnõustajad või juhatajad ja juristid või fondi- ja ettevõtte teenuste osutajad.
4. Pädevatel asutustel ja eelkõige õiguskaitseorganitel peaksid olema kõik vajalikud volitused õigeaegse juurdepääsu saamiseks volinike ja teiste osaliste säilitatavale teabele, eelkõige finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate säilitatavale teabele: a) tegelike kasusaajate kohta; b) volinike elukoha kohta ja c) varade kohta, mida finantsasutused või mittefinantsteenuseid pakuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad

⁴⁶ Siseriiklikud pädevad asutused või teise riigi asjaomased pädevad asutused rahvusvahelise koostöö taotluse alusel.

hoiustavad või haldavad seoses mis tahes volinikuga, kellega nad on sõlminud ärisuhte või kelle jaoks nad teostavad aeg-ajalt tehinguid.

5. Kutselised volinikud peaksid olema kohustatud säilitama lõikes 1 kirjeldatud teavet vähemalt viis aastat pärast seda, kui nende seotus fondiga on lõppenud. Riikidel soovitatakse kohustada mittekutselisi volinikke ja eespool lõikes 3 viidatud teisi asutusi, isikuid ja üksusi säilitama teavet vähemalt viis aastat.
6. Riigid peaksid nõudma, et lõike 1 kohaselt säilitatav teave oleks täpne ja võimalikult ajakohane ning et seda teavet uuendatakse mõistliku perioodi jooksul pärast mis tahes muudatuste tegemist.
7. Riigid peaksid kaaluma meetmete rakendamist, et lihtsustada soovitusel 10 ja 22 sätestatud nõudeid täitvate finantsasutuste ning mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate juurdepääsu lõikes 3 viidatud teiste asutuste, isikute ja üksuste säilitatavale teabele fondid kohta.
8. Riigid ei ole käesoleva soovitusel kontekstis kohustatud fonde seaduslikult tunnustama. Riigid ei pea lõigetes 1, 2 ja 6 esitatud nõudeid oma õigusaktidesse sisse viima, tingimusel et volinike suhtes kehtivad sarnase mõjuga asjaomased kohustused (nt tava- või pretsedendiõiguse alusel).

Muud lepingulised õiguslikud üksused

9. Sarnase struktuuri või funktsiooniga muud liiki lepinguliste õiguslike üksuste suhtes peaksid riigid rakendama fondidele kehtestatud nõuetega sarnaseid meetmeid, et saavutada sarnane läbipaistvuse tase. Riigid peaksid vähemalt tagama, et fondide kohta säilitatakse eespool kirjeldatutega sarnaseid täpseid ja ajakohaseid andmeid ning et need andmed on pädevatele asutustele õigel ajal kättesaadavad.

Rahvusvaheline koostöö

10. Riigid peaksid seoses fonde ja muid lepingulisi õiguslikke üksusi käsitleva teabega, sh tegelike kasusaajate andmetega, tegema kiiret, konstruktiivset ja tõhusat rahvusvahelist koostööd vastavalt soovitusel 37 ja 40. See peaks hõlmama a) teiste riikide pädevate asutuste juurdepääsu lihtsustamist registrite ja teiste siseriiklike asutuste säilitatavale teabele; b) riigisisest olemasoleva teabe vahetamine fondide või muude lepinguliste õiguslike üksuste kohta ja c) siseriikliku õiguse kohaselt pädevate asutust kasutamist teiste riikide asjaomaste asutuste nimel tegelike kasusaajate kohta teabe hankimiseks.

Vastutus ja karistused

11. Riigid peaksid selgelt kehtestama käesolevas tõlgendavas märkuses sätestatud nõuete täitmise kohustuse ning tagama kas selle, et volinikel on seaduslik vastutus lõigetes 1, 2, 6 ja (kus asjakohane) 5 sätestatud kohustuste mittetäitmise eest, või et mittetäitmise eest on kehtestatud tõhusad,

proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaal-, tsiviil- või halduskaristused⁴⁷. Riigid peaksid tagama, et selle eest, kui pädevatele asutustele ei võimaldata lõigetes 1 ja 5 kirjeldatud teabele fondide kohta õigeaegse juurdepääsu, on ette nähtud tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaal-, tsiviil- või halduskaristused.

---

⁴⁷ See ei mõjuta soovitusel sätestatud muude nõuete mittetäitmise eest tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste kehtestamise kohustust.

SOOVITUSE 26 TÖLGENDAV MÄRKUS (FINANTSASUTUSTE REGULEERIMINE JA JÄRELEVALVE)

Riskipõhine lähenemine järelevalvele

1. Riskipõhine lähenemine järelevalvele tähendab a) üldist protsessi, mille käigus järelevalveasutus eraldab vastavalt oma arusaamisele riskidest vahendid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve teostamiseks ja b) konkreetset protsessi, mille käigus teostatakse järelevalvet riskipõhist rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise lähenemist rakendavate asutuste üle.
2. Riskipõhise lähenemise rakendamine finantsasutuste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemide ja kontrollmehhanismide järelevalvele võimaldab järelevalveasutustel suunata ressursse nendesse valdkondadesse, kus riskiaste on hinnanguliselt kõrgem. Selle tulemusel saavad järelevalveasutused oma ressursse tõhusamalt kasutada. See tähendab, et järelevalveasutused peaksid omama a) selget arusaamist riigis eksisteerivatest rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidest ning b) kohapealset ja kaugjuurdepääsu kogu asjakohasele teabele järelevalvatavate asutuste klientide, toodete ja teenustega seotud konkreetsete riigisiseste ja rahvusvaheliste riskide kohta ning ka finantsasutuse või finantskontserni (või kontsernide, kui tegemist on põhiprintsiipide (*Core Principles*) kohaldamisega) vastavusüksuse kvaliteedi kohta. Finantsasutuste või finantskontsernide rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete kohapealse ja kaugjärelevalve sageduse ja intensiivsuse aluseks tuleks võtta finantsasutuse või finantskontserni rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid ning tegevusjuhised, sisekontrollimehhanismid ja protseduurireeglid, mille järelevalveasutus on finantsasutuse või finantskontserni riskiprofiili hinnates kindlaks teinud, ning riigis eksisteerivad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid.
3. Finantsasutuse või finantskontserni rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide, k.a mittejärgimise riskide hinnangut tuleks kooskõlas riigis kehtestatud pideva järelevalve tavadega uuendada nii regulaarselt kui ka siis, kui finantsasutuse või finantskontserni juhtimises ja tegevuses toimub olulisi sündmusi või muutusi. Hindamine ei tohiks olla alati samasugune, vaid peaks muutuma vastavalt asjaoludele ja ohtude arengule.
4. Riskipõhist lähenemist rakendavate finantsasutuste või finantskontsernide rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvel tuleks arvesse võtta riskipõhise lähenemise raames finantsasutusele või finantskontsernile antud otsustusvabadust. Samuti peaks see hõlmama selle otsustusvabaduse aluseks olevate riskihinnangute asjakohast läbivaatamist ja finantsasutuse või finantskontserni tegevusjuhiste, sisekontrollimehhanismide ja protseduurireeglite piisavuse ja rakendamise hindamist.

5. Need põhimõtted peaksid kehtima kõikide finantsasutuste või finantskontsernide suhtes. Tõhusa rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve tagamiseks peaksid järelevalveasutused arvesse võtma finantsasutuste või finantskontsernide eripärasid, eelkõige finantsasutuste mitmekesisust ja arvu ning neile riskipõhise lähenemise raames antud otsustusvabadust.

Järelevalveasutuste ressursid

6. Riigid peaksid tagama, et finantsjärelevalveasutustel on olemas piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid. Need järelevalveasutused peaksid olema oma tegevuses ka piisavalt sõltumatud ja autonoomsed, et vältida huvitatud osapoolte sekkumist ja tagada otsuste erapooletus. Riigid peaksid kehtestama protsessid tagamaks, et nende asutuste töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid standardeid, sh konfidentsiaalsus- ja aususstandardeid, ning on asjakohase kvalifikatsiooniga.

SOOVITUSE 28 TÖLGENDAV MÄRKUS (MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVATE KOHUSTATUD ETTEVÕTJATE JA KUTSETÖÖTAJATE REGULEERIMINE JA JÄRELEVALVE)

1. Riskipõhine lähenemine järelevalvele tähendab a) üldist protsessi, mille käigus järelevalveasutus või isereguleeriv organisatsioon eraldab vastavalt oma arusaamisele riskidest vahendid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve teostamiseks, ning b) konkreetset protsessi, mille käigus teostatakse järelevalvet või kontrolli riskipõhist rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise lähenemist rakendavate mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate üle.
2. Järelevalveasutused või isereguleeruvad organisatsioonid peaksid mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate suhtes rakendatavate järelevalve- või kontrollimeetmete sageduse ja intensiivsuse määramisel lähtuma oma arusaamisest rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidest, võttes arvesse mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate eripärasid, eelkõige nende mitmekesisust ja arvu, et tagada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve või kontrolli tõhusus. See nõuab selget arusaamist rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidest, mis a) eksisteerivad asjaomases riigis ja b) on seotud mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate liigi, klientide, toodete ja teenustega.
3. Mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise sisekontrollimehhanismide, tegevusjuhiste ja protseduurireeglite piisavust hindavad järelevalveasutused või isereguleeruvad organisatsioonid peaksid nõuetekohaselt arvesse võtma nende mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate rahapesu ning terrorismi rahastamisega seotud riskiprofiili ja neile riskipõhise lähenemise raames antud otsustusvabaduse taset.
4. Järelevalveasutustel või isereguleeruvatel organisatsioonidel peaksid olema piisavad volitused oma ülesannete täitmiseks (sh kontrollimise ja karistuste rakendamise volitused) ning piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid. Riigid peaksid kehtestama protsessid tagamaks, et nende asutuste töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid standardeid, sh konfidentsiaalsus- ja aususstandardeid, ning on asjakohase kvalifikatsiooniga.

SOOVITUSE 29 TÕLGENDAV MÄRKUS (RAHAPESU ANDMEBÜROO)

A. ÜLDIST

1. Käesolevas tõlgendavas märkuses kirjeldatakse Rahapesu andmebüroo põhilisi volitusi ja funktsioone ning selgitatakse lähemalt standardis sätestatud kohustusi. Rahapesu andmebüroo on osa riigi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise operatiivvõrgustikust ja mängib selles kesket rolli, toetades teiste pädevate asutuste tööd. Kuna Rahapesu andmebüroode eri mudelid on mitu, ei anta soovitus 29 riikide valitud mudelitele hinnangut, vaid see kehtib nende kõikide suhtes.

B. FUNKTSIOONID

a) Teabe vastuvõtmine

2. Rahapesu andmebüroo on keskne asutus, mis võtab vastu aruandvate üksuste esitatavaid andmeid. See peaks hõlmama vähemalt soovitude 20 ja 23 kohaselt nõutavaid teateid kahtlastest tehingutest, aga ka muud siseriiklike õigusaktide kohaselt nõutavat teavet (nt teateid sularahatehingutest, elektroonilistest ülekannetest ja muudest piirmäära ületavatest tehingutest).

b) Teabe analüüs

3. Rahapesu andmebüroo teostatav analüüs peaks andma Rahapesu andmebüroo vastu võetavale ja salvestatavale teabele lisaväärtust. Kuigi arvesse tuleks võtta kogu teavet, võib analüüs keskenduda kas igale saadud teatele või asjakohasele valikule teabest, olenevalt saadud teadete liigist ja mahust ning eeldatavast kasutamisest pärast teabe levitamist. Rahapesu andmebüroodel tuleks soovitada kasutada analüüsitarkvara, et töödelda teavet tõhusamalt ja aidata leida asjassepuutuvaid seoseid. Samas aga ei tohi need töövahendid täielikult asendada analüüsi inimelementi. Rahapesu andmebürood peaksid teostama järgmist liiki analüüse:

- operatiivanalüüsis kasutatakse olemasolevat ja kättesaadavat teavet konkreetsete sihtmärkide (nt isikute, varade, kuritegelike võrgustike või ühenduste) tuvastamiseks, konkreetsete tegevuste või tehingute jälgimiseks ning nende sihtmärkide ja võimaliku kuritegeliku tulu, rahapesu, eelkuritegude või terrorismi rahastamise vaheliste seoste kindlakstegemiseks;
- strateegilises analüüsis kasutatakse olemasolevat ja kättesaadavat teavet, sh teiste pädevate asutuste edastatud teavet rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud arengusuundade ja seoste kohta. Seda teavet kasutab seejärel ka Rahapesu andmebüroo või teised riiklikud üksused rahapesu ja

terrorismi rahastamisega seotud ohtude ja nõrkade kohtade kindlakstegemiseks. Strateegilisest analüüsist võib olla kasu ka Rahapesu andmebüroo või teiste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega tegelevate üksuste tegevusjuhiste ja eesmärkide kehtestamisel.

c) Teabe edastamine

4. Rahapesu andmebürool peaks olema võimalik edastada teavet ja oma analüüsi tulemusi nii spontaanselt kui ka taotluste alusel asjaomastele pädevatele asutustele. Edastamiseks tuleks kasutada selleks ette nähtud turvalisi ja kaitstud kanaleid.
  - **Spontaanne teabe edastamine:** Rahapesu andmebürool peaks olema võimalik levitada teavet ja oma analüüsi tulemusi pädevatele asutustele, kui on alust kahtlustada rahapesu, eelkuritegusid või terrorismi rahastamist. Vastavalt Rahapesu andmebüroo analüüsile peaks teabe edastamine olema valikuline ja võimaldama seda saavatel asutustel keskenduda asjaomastele juhtumitele/teabele.
  - **Taotluse alusel teabe edastamine:** Rahapesu andmebürool peaks olema võimalik vastata pädevatelt asutustelt soovitusel 31 kohaselt saadud teabetaotlustele. Kui Rahapesu andmebüroo saab pädevalt asutuselt sellise taotluse, peaks analüüsi teostamise ja/või taotluse esitanud asutusele teabe edastamise otsustama Rahapesu andmebüroo.

C. JUURDEPÄÄS TEABELE

a) Lisateabe saamine aruandvatelt asutustelt

5. Lisaks teabele, mida üksused Rahapesu andmebüroole esitavad (teabe vastuvõtmise funktsiooni raames) peaks Rahapesu andmebürool olema võimalik saada aruandvatelt üksustelt lisateavet ja kasutada seda põhjaliku analüüsi teostamiseks. Teave, mis Rahapesu andmebürool peaks olema lubatud saada, peaks hõlmama teavet, mida aruandvad üksused on kohustatud FATFi soovitusel kohaselt säilitama (soovitused 10, 11 ja 22).

b) Juurdepääs muudest allikatest pärit teabele

6. Põhjaliku analüüsi teostamiseks peaks Rahapesu andmebürool olema juurdepääs võimalikult suurele hulgale finants-, haldus- ja õiguskaitsealasele teabele. See peaks hõlmama nii avatud või avalikest allikatest pärit teavet kui ka teiste asutuste poolt või jaoks kogutavat ja/või säilitatavat teavet ning ka ärilistel eesmärkidel säilitatavaid andmeid.

D. TEABE TURVALISUS JA KONFIDENTSIAALSUS

7. Rahapesu andmebüroo saadav, töödeldav, säilitatav või edastatav teave peab olema turvaliselt kaitstud ning seda võib vahetada ja kasutada ainult kooskõlas kokkulepitud protseduureeglite ja tegevusjuhiste ning kehtivate seaduste ja määrustega. Rahapesu andmebüroo peab seega kehtestama sellise teabe turvalisust ja konfidentsiaalsust käsitlevad eeskirjad, sh sellise teabe käsitlemise, säilitamise, edastamise ja kaitse ning sellele teabele juurdepääsu korra. Rahapesu andmebüroo peaks tagama, et tema töötajad on läbinud vajaliku turvakontrollitaseme ja mõistavad oma vastutust tundliku ja konfidentsiaalse teabe käsitlemisel ja edastamisel. Rahapesu andmebüroo peaks tagama, et juurdepääs tema ruumidele ja teabele, sh infotehnoloogiasüsteemidele, on piiratud.

E. TEGEVUSALANE SÕLTUMATUS

8. Rahapesu andmebüroo peaks olema oma tegevuses sõltumatu ja autonoomne, mis tähendab, et Rahapesu andmebürool peaksid olema volitused ja võimekus takistamatult täita oma funktsioone, sh autonoomselt otsustada konkreetse teabe analüüsimise, nõudmise ja/või edastamise üle. Kõikidel juhtudel tähendab see, et Rahapesu andmebürool on sõltumatu õigus edastada või levitada teavet pädevatele asutustele.
9. Rahapesu andmebüroo võib moodustada mõne olemasoleva asutuse osana. Kui Rahapesu andmebüroo asub teise asutuse olemasoleva struktuuri sees, peaksid Rahapesu andmebüroo põhifunktsioonid olema selle teise asutuse omadest selgelt eraldatud.
10. Rahapesu andmebürool peaksid olema piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid, et oleks tagatud tema autonoomsus ja sõltumatus ning suutlikkus oma ülesandeid tõhusalt täita. Riigid peaksid kehtestama protsessid tagamaks, et Rahapesu andmebüroo töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid standardeid, sh konfidentsiaalsus- ja aususstandardeid, ning on asjakohase kvalifikatsiooniga.
11. Samuti peaks Rahapesu andmebürool seoses teabe vahetamisega olema võimalik sõltumatult sõlmida kokkuleppeid või teha koostööd teiste siseriiklike pädevate asutustega või teiste riikide asjaomaste asutustega.

F. LUBAMATU MÕJU VÕI SEKKUMINE

12. Rahapesu andmebürool peaks olema võimalik saada ja rakendada oma funktsioonide täitmiseks vajalikke ressursse konkreetsete juhtumite baasil või rutiinses korras ilma igasuguse lubamatatu poliitilise, valitsuse- või tööstusepoolse mõju või sekkumiseta, mis võiks tema tegevusalast sõltumatu piirata.

G. EGMONT GRUPP

13. Riigid peaksid tagama, et Rahapesu andmebüroo arvestab Egmont Grupi dokumente „Eesmärgi selgitus” (*Statement of Purpose*) ja „Rahapesu andmebüroode vahelise teabevahetuse põhimõtted rahapesu ja terrorismi rahastamise juhtumite korral” (*Principles for Information Exchange Between Financial Intelligence Units for Money Laundering and Terrorism Financing Cases*) (nendes dokumentides antakse olulisi juhtnööre Rahapesu andmebüroode rolli ja funktsioonide ning Rahapesu andmebüroode vahelise teabevahetuse mehhanismide kohta). Rahapesu andmebüroo peaks liituma Egmont Grupiga.

H. SUURTEST SULARAHATEHINGUTEST TEATAMINE

14. Riigid peaksid kaaluma sellise süsteemi teostatavust ja otstarbekust, mille raames finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud asutused teataksid kõikidest teatud kindlat summat ületavatest riigisisestest ja rahvusvahelistest sularahatehingutest.

SOOVITUSE 30 TÖLGENDAV MÄRKUS (ÕIGUSKAITSE- JA UURIMISASUTUSTE KOHUSTUSED)

1. Riikides peaksid olema määratud õiguskaitseasutused, mis peavad tagama rahapesu, eelkuritegude ja terrorismi rahastamise nõuetekohase finantsjuurdلuse. Samuti peaksid riigid määrama ühe või mitu pädevat asutust kindlaks tegema, jälgima ning algatama meetmed sellise vara blokeerimiseks ja arestimiseks, mis kuulub või võib kuuluda konfiskeerimisele.
2. „Finantsjuurdلus” tähendab kuritegeliku tegevusega seotud finantsasjaolude uurimist eesmärgiga
  - välja selgitada kuritegelike võrgustike ulatus ja/või kuritegelikkuse aste;
  - teha kindlaks ja jälgida kuritegelikku tulu, terroristide rahalisi vahendeid või muud vara, mis kuulub või võib kuuluda konfiskeerimisele; ja
  - koguda tõendeid, mida saab kasutada kriminaalmenetlustes.
3. „Paralleelne finantsjuurdلus” tähendab finantsjuurdلuse teostamist rahapesu, terrorismi rahastamise ja/või eelkuritegude (tavapärase) kriminaaljuurdلusega paralleelselt või selle raames. Eelkuritegusid uurivatel õiguskaitseasutuste uurijatel peaksid kas olema volitused paralleelse juurdلuse käigus mis tahes seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise kuritegude uurimiseks või võimalus edastada juhtum sellise juurdلuse teostamiseks teisele asutusele.
4. Riigid peaksid kaaluma riiklikul tasemel meetmete, sh seadusandlike meetmete rakendamist, mis võimaldaksid nende rahapesu ja terrorismi rahastamise juhtumeid uurivatel pädevatel asutustel sellises tegevuses osalevate isikute tuvastamiseks ja tõendusmaterjali kogumiseks lükata edasi kahtlusallaste isikute vahistamist või loobuda nende vahistamisest ja/või lükata edasi raha konfiskeerimist või loobuda raha konfiskeerimisest. Selliste meetmeteta on kontrollitava tarne meetodi ja varjatud operatsioonide kasutamine võimatu.
5. Soovitus 30 kehtib ka selliste pädevate asutuste suhtes, mis ei ole iseenesest õiguskaitseasutused, aga mis on kohustatud teostama eelkuritegude finantsjuurdلusi, kui need pädevad asutused täidavad soovitusega 30 hõlmatud funktsioone.
6. Soovitus 30 käsitletud korrupsioonikuritegudest tulenevaid või nendega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise kuritegusid võib uurima määrata täidesaatvate volitustega korrupsioonivastased õiguskaitseasutused ning nendel asutustel peaksid olema piisavad volitused varade kindlakstegemiseks ja jälgimiseks ning nende blokeerimise ja arestimise algatamiseks.

7. Riigid peaksid finantsjuurdluste raames multidistsiplinaarsete tööühmade moodustamisel arvesse võtma eespool viidatud õiguskaitse- ja muid pädevaid asutusi.
8. Õiguskaitseasutustel ja prokuratuuril peaksid olema piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid. Riigid peaksid kehtestama protsessid tagamaks, et Rahapesu andmebüroo töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid standardeid, sh konfidentsiaalsus- ja aususstandardeid, ning on asjakohase kvalifikatsiooniga.

SOOVITUSE 32 TÖLGENDAV MÄRKUS (SULARAHAKULLERID)

A. EESMÄRGID

1. Soovitus 32 töötati välja eesmärgiga tagada, et terroristid ja teised kurjategijad ei saaks rahastada oma tegevust või pesta oma kuritegudest saadud tulu valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite füüsilise piiriülese veo kaudu. Täpsemalt on selle eesmärk tagada, et riikides oleksid kasutusel meetmed a) tegemaks kindlaks valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite füüsilist piiriülest vedu, b) peatamaks või takistamaks valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu, kui kahtlustatakse nende seotust terrorismi rahastamise või rahapesuga, c) peatamaks või takistamaks valesti deklareeritud või moonutatud andmetega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu, d) rakendamaks asjakohaseid karistusi valesti deklareerimise või andmete moonutamise eest ja e) võimaldamaks terrorismi rahastamise või rahapesuga seotud valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite konfiskeerimist.

B. SÜSTEEMID, MIDA VÕIB RAKENDADA SULARAHAKULLERITE PROBLEEMI LAHENDAMISEKS

2. Riigid võivad täita oma soovitus 32 ja käesoleva tõlgendava märkuse kohaseid kohustusi järgnevatest süsteemidest ühe rakendamisega. Riigid ei ole siiski kohustatud kasutama sama liiki süsteemi valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite sissetuleva ja väljamineva piiriülese veo jaoks:

Deklareerimissüsteem

3. Kõik isikud, kes teostavad kindlaksmääratud maksimaalset ülempiiri 15 000 USD/eurot ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite füüsilist piiriülest vedu, peavad esitama määratud pädevatele asutustele tõese deklaratsiooni. Riigid võivad valida järgmise kolme deklareerimissüsteemi liigi hulgast: i) kirjalik deklareerimissüsteem kõikidele reisijatele; ii) kirjalik deklareerimissüsteem nendele reisijatele, kes teostavad ülempiiri ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu ja iii) suuline deklareerimissüsteem. Neid kolme süsteemi on nende puhtal kujul kirjeldatud allpool. Samas ei ole ebatavaline, et riigid valivad nende süsteemide kombinatsiooni.

- a) *kirjalik deklareerimissüsteem kõikidele reisijatele*: selle süsteemi kohaselt peavad kõik reisijad täitma enne riiki sisenemist kirjaliku deklaratsiooni. See hõlmab tavalistes või tollideklaratsioonivormides sisalduvaid küsimusi. Praktikas peavad reisijad esitama deklaratsiooni olenemata sellest, kas neil on kaasas valuutat või vabalt kaubeldavaid esitaja väärtpabereid (nt tehes linnukese „jah” või „ei” lahtrisse);

- b) *kirjalik deklareerimissüsteem nendele reisijatele, kes teostavad ülempiiri ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu*: selle süsteemi kohaselt peavad kõik reisijad, kes teostavad eelnevalt kehtestatud ülempiiri ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu, täitma kirjaliku deklaratsioonivormi. Praktikas ei pea reisija täitma ühtegi vormi, kui ta ei teosta kehtestatud ülempiiri ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu;
- c) *suuline deklareerimissüsteem kõikidele reisijatele*: selle süsteemi kohaselt peavad kõik reisijad suuliselt deklareerima, kas nad teostavad ülempiiri ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite vedu. Tavaliselt toimub see riiki sisenemisel tollipunktides, kus reisijatel palutakse valida „punase kanali” (deklareerimisele kuuluvad kaubad) ja „rohelise kanali” (ei ole midagi deklareerida) vahel. Reisija tehtav kanali valik loetaksegi suuliseks deklareerimiseks. Praktikas reisijad ei esita kirjalikku deklaratsiooni, vaid peavad ise teavitama tolliametnikku.

Andmete esitamise süsteem:

- 4. Riigid võivad valida süsteemi, mille kohaselt reisijad peavad esitama ametiasutustele asjakohast teavet nõudmise korral. Selline süsteem ei sisalda nõuet, et reisijad esitaksid eelnevalt kirjaliku või suulise deklaratsiooni. Praktikas peavad reisijad olema kohustatud andma nõudmise korral pädevatele asutustele tõese vastuse.

C. MÕLEMALE SÜSTEEMILE KOHALDATAVAD LISAELEMENID

- 5. Riigid peaksid rakendatud süsteemist olenemata tagama, et nende süsteem sisaldab järgmisi elemente:
  - a) andmete esitamise/deklareerimissüsteemi tuleks kohaldada nii valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite sissetulevale kui ka väljaminevale veole;
  - b) valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite valesti deklareerimise või moonutatud andmete esitamise avastamise korral või deklaratsiooni/andmete esitamata jätmise korral peaksid pädevatel asutustel olema volitused nõuda ja saada vedajalt lisateavet valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite päritolu ja nende kavandatud kasutuse kohta;
  - c) andmete esitamise/deklareerimisprotsessi kaudu saadud teave peaks olema kättesaadav Rahapesu andmebüroole kas sellise süsteemi kaudu, kus Rahapesu andmebürood teavitatakse kahtlastest piiriülese veo juhtudest, või tehes deklaratsiooni/esitatud andmed mingil muul viisil Rahapesu andmebüroole otseselt kättesaadavaks;

- d) riigid peaksid riigi tasandil tagama piisava kooskõlastamise tolli-, immigratsiooni- ja muude seotud asutuste vahel soovitusel 32 rakendamise seotud teemadel;
- e) järgmisel kahel juhul peaksid pädevad asutused olema suutelised peatama sularaha või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite veo või takistama seda mõistliku tähtajani, et teha kindlaks, kas on tõendeid rahapesu või terrorismi rahastamise kohta: i) kui on tegemist rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega või ii) kui on tegemist valesti deklareerimise või andmete moonutamisega;
- f) andmete esitamise/deklareerimissüsteem peaks võimaldama võimalikult ulatuslikku rahvusvahelist koostööd ja abi vastavalt soovitudele 36–40. Koostöö soodustamiseks juhul, kui i) on esitatud deklaratsioon või andmed, mis ületavad maksimaalset ülempiiri 15 000 USD/eurot, või ii) kui on tegemist valesti deklareerimise või andmete moonutamisega või iii) kui on tegemist rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega, tuleb sellist teavet säilitada asjakohaste ametiasutuste jaoks. Selline teave peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid: i) deklareeritud/esitatud või muul viisil avastatud valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite summa ja ii) esitaja(te) isikut tõendavad andmed;
- g) riigid peaksid soovitusel 32 rakendades võtma rangeid meetmeid, et tagada teabe nõuetekohane kasutus ja piiramata mingil viisil i) riikidevahelisi makseid kaupade ja teenuste eest või ii) kapitali liikumisvabadust.

D. KARISTUSED

6. Nende isikute suhtes, kes deklareerivad valesti või moonutavad andmeid, tuleks rakendada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaal-, tsiviil- või halduskaristusi. Selliste isikute suhtes, kes tegelevad terrorismi rahastamise, rahapesu või eelkuritegudega seotud valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite füüsilise piiriülese veoga, tuleks samuti rakendada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaal-, tsiviil- või halduskaristusi ning selliseid meetmeid, kaasa arvatud soovitusel 4 kooskõlas olevaid meetmeid, mis võimaldavad konfiskeerida sellist valuutat või vabalt kaubeldavaid esitaja väärtpabereid.
7. Soovitusel 32 rakendamise eest vastutavatel asutustel peaksid olema piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid. Riigid peaksid kehtestama protsessid tagamaks, et nende asutuste töötajad järgivad kõrgeid kutsealaseid standardeid, sh konfidentsiaalsus- ja aususstandardeid, ning on asjakohase kvalifikatsiooniga.

E. KULD, VÄÄRISMETALLID JA VÄÄRISKIVID

8. Soovitust 32 ei kohaldata kullale, väärismetallidele ega vääriskividele, vaatamata nende suurele likviidsusele ja kasutamisele teatavates olukordades väärtuse vahetamise või edastamise vahendina. Neid artikleid võib muul viisil reguleerida tolliseaduste ja -määrustega. Kui riik avastab kulla, väärismetallide või vääriskivide ebatavalise piiriülese liikumise, peaks ta kaaluma vajaduse korral sellest teatamist nende artiklite päritolu- või sihtriigi tolliametile või muudele pädevatele asutustele ning peaks tegema koostööd, et teha kindlaks selliste artiklite allikas, sihtkoht ja liikumise eesmärk ja rakendada asjakohaseid meetmeid.

Käesolevas soovituses kasutatakse järgmisi mõisteid:

Andmete moonutamine	transporditava valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite väärtuse kohta valede andmete esitamine või muude ametiasutuste nõudel esitatavate andmete moonutamine. See hõlmab nõutud andmete esitamata jätmist.
Füüsiline piiriülene vedu	mis tahes valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite sissetulev või väljaminev füüsiline vedu ühest riigist teise. See mõiste hõlmab järgmisi transpordiliike: 1) füüsilise isiku teostatud või selle isikuga kaasasolevas pagasis või sõidukis toimunud füüsiline vedu, 2) valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite konteinervedu või 3) valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite saatmine posti teel füüsilise või juriidilise isiku poolt.
Seotud terrorismi rahastamise või rahapesuga	kui seda väljendit kasutatakse valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite kirjeldamiseks, viidatakse sellega valuutale või vabalt kaubeldavatele esitaja väärtpaberitele, i) mis on saadud terrorismi, terrorikuritegude või terroristlike ühenduste rahastamisest või mida on kasutatud või mis on eraldatud kasutamiseks terrorismi, terrorikuritegude või terroristlike ühenduste rahastamiseks või ii) mida on pestud või mis on rahapesust või eelkuritegudest saadud tulu või mis on kavandatud selliste kuritegude toimepanekuks.
Valesti deklareerimine	transporditava valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite väärtuse kohta deklaratsioonis valede andmete esitamine või muude ametiasutuste nõudel

deklareeritavate andmete moonutamine. See hõlmab nõutud deklaratsiooni esitamata jätmist.

SOOVITUSE 38 TÕLGENDAV MÄRKUS

(VASTASTIKUNE ÕIGUSABI: BLOKEERIMINE JA KONFISKEERIMINE)

1. Riigid peaksid kaaluma konfiskeeritud vara fondi loomist, millesse paigutatakse konfiskeeritud vara või osa sellest, et seda edaspidi kasutada õiguskaitse, tervishoiu, hariduse või muul kohasel otstarbel. Riigid peaksid rakendama meetmeid, mis on vajalikud konfiskeeritud vara jagamiseks teiste riikidega, eelkõige kui vara konfiskeeritakse otseselt või kaudselt koordineeritud õiguskaitseoperatsioonide tulemusel.
2. Seoses ilma süüdimõistva kohtuotsuseta konfiskeerimise menetluse alusel esitatud koostöötaotlustega ei pea riikidel olema volitused kõikidele sellistele taotlustele vastamiseks, ent neil peaks olema võimalik seda teha, vähemalt olukordades, kus kuriteo toimepanija ei ole surma, põgenemise või eemalviibimise tõttu kättesaadav või kuriteo toimepanija on teadmata.

SOOVITUSE 40 TÖLGENDAV MÄRKUS (MUUD RAHVUSVAHELISE KOOSTÖÖ VORMID)

A. KÕIKIDE RAHVUSVAHELISE KOOSTÖÖ VORMIDE SUHTES KOHALDATAVAD PÕHIMÕTTED

Taotlevate asutuste kohustused

1. Koostöötaotluste esitamisel peaksid pädevad asutused rakendama oma parimaid jõupingutusi, et esitada täielikud faktilised ja vajaduse korral õiguslikud andmed, märkides ära vajaduse kiirustada, et võimaldada taotluse õigeaegset ja tõhusat täitmist ning ka taotletava teabe ettenähtud kasutamist. Nõudmise korral peaksid taotlejad pädevad asutused andma taotluse saanud pädevale asutusele tagasisidet saadud teabe kasutamise ja kasulikkuse kohta.

Põhjendamatult piiravad meetmed

2. Riigid ei tohiks kehtestada teabe vahetamisele või abi osutamisele keeldu või põhjendamatult piiravaid tingimusi. Eelkõige ei peaksid pädevad asutused keelduma abitaotluse täitmisest järgmistel alustel:
  - a) taotlus puudutab arvatavalt ka maksuküsimusi; ja/või
  - b) seadused nõuavad finantsasutustelt või mittefinantsteenuseid pakkuvatelt kohustatud ettevõtjatelt ja kutsetöötajatelt saladuse hoidmist või konfidentsiaalsust (v.a kui taotletava teabe kohta kehtib ametisaladuse nõue või millele kohaldatakse kutsesaladust); ja/või
  - c) taotluse saanud riigis toimub parajasti järelepärimine, juurdlus või menetlus, välja arvatud juhul, kui abi osutamine takistaks seda järelepärimist, juurdlust või menetlust; ja/või
  - d) taotluse esitanud ametiasutuse olemus või staatus (tsiviil-, haldus-, õiguskaitseasutus jne) erineb teise riigi samalaadse asutuse olemusest või staatusest.

Vahetatava teabe kaitse

3. Vahetatavat teavet tuleks kasutada ainult sellel otstarbel, milleks seda taotleti või anti. Teabe levitamiseks teistele asutustele või kolmandatele isikutele või selle teabe kasutamiseks algselt heakskiidetutest erinevatel haldus-, juurdluseesmärkidel, või kohtuliku menetluse pidamise eesmärkidel peaks olema nõutav taotluse saanud pädeva asutuse eelnev luba.
4. Pädevad asutused peaksid tagama mis tahes koostöötaotluse ja vahetatava teabe konfidentsiaalsuse, et kaitsta juurdluse või järelepärimise puutumatus⁴⁸ kooskõlas mõlema osalise privaatsus- ja andmekaitse kohustustega. Pädevad asutused peaksid kaitsma vahetatavat teavet vähemalt samal moel, nagu nad

⁴⁸ Teavet võib avaldada, kui see on nõutav koostöötaotluse täitmiseks.

kaitseksid riigisisestest allikatest saadavat sarnast teavet. Riigid peaksid kehtestama kontroll- ja kaitsemehhanismid tagamaks, et pädevate asutuste vahetatavat teavet kasutatakse ainult lubatud viisil. Teabe vahetamine peaks toimuma turvaliselt, usaldusväärsete kanalite või mehhanismide kaudu. Taotluse saanud pädevad asutused võivad vajaduse korral keelduda teabe andmisest, kui taotluse esitanud pädev asutus ei suuda teavet tõhusalt kaitsta.

Teabe otsimise volitused

5. Pädevad asutused peaksid olema suutelised tegema välisriigi samalaadsete asutuste nimel järelepärimisi ja vahetama välisriigi samalaadsete asutustega kogu teavet, mis oleks neile kättesaadav siis, kui selliseid järelepärimisi tehtaks riigisiseseelt.

B. RAHVUSVAHELISE KOOSTÖÖ ERIVORMIDE SUHTES KOHALDATAVAD PÕHIMÕTTED

6. Eespool kirjeldatud üldised põhimõtted kehtivad samalaadsete ja mittesamalaadsete asutuste vahel teabe vahetamise kõikide vormide suhtes kooskõlas alljärgnevalt sätestatud tingimustega.

Rahapesu andmebüroode vaheline teabevahetus

7. Rahapesu andmebürood peaksid vahetama teavet teiste riikide Rahapesu andmebüroodega sõltumata nende staatusest (kas haldus-, õiguskaitse-, kohtu- või muu asutus). Selleks peaks Rahapesu andmebüroodel olema piisav seaduslik alus rahapesu, eelkuritegude ja terrorismi rahastamise alase koostöö tegemiseks.
8. Koostöötaotluse esitamisel peaksid Rahapesu andmebürood rakendama oma parimaid jõupingutusi, et esitada täielikud faktilised ja vajaduse korral ka õiguslikud andmed, sh analüüsitava juhtumi kirjeldus ja võimalik seos taotluse saanud riigiga. Nõudmise korral ja mil iganes võimalik, peaksid Rahapesu andmebürood andma välisriigi samalaadsetele asutustele tagasisidet saadud teabe kasutamise ja selle teabe põhjal teostatud analüüsi tulemuste kohta.
9. Rahapesu andmebüroodel peaksid olema volitused vahetada
  - a) kogu teavet, mis peab FATFi soovitude, eelkõige soovitude 29 kohaselt olema Rahapesu andmebüroole otseselt või kaudselt kättesaadav või juurdepääsetav; ja
  - b) mis tahes muud teavet, mida nad on riigisiseseelt volitatud otseselt või kaudselt saama või millele nad on volitatud juurde pääsena kooskõlas vastastikkuse põhimõttega.

Finantsjärelevalveasutuste vaheline teabevahetus⁴⁹

10. Finantsjärelevalveasutused peaksid tegema teiste riikide samalaadsete asutustega koostööd sõltumata nende olemusest või staatusest. Finantsjärelevalveasutuste vahelise tõhusa koostöö eesmärk on aidata kaasa finantsasutuste tulemusliku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve teostamisele. Selleks peaks finantsjärelevalveasutustel olema piisav õiguslik alus koostöö tegemiseks kooskõlas kehtivate rahvusvaheliste järelevalvestandarditega, eelkõige rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud või selle raames asjakohase järelevalvealase teabe vahetamise osas.
11. Finantsjärelevalveasutused peaksid olema suutelised vahetama teiste riikide samalaadsete asutustega neile riigisiselt kättesaadavat teavet, sh finantsasutuste valduses olevat teavet proportsionaalselt nende asjaomaste vajadustega. Finantsjärelevalveasutused peaksid olema suutelised vahetama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seoses järgmist liiki teavet eelkõige teiste asjakohaste järelevalveasutustega, mis kannavad jagatud vastutust samas kontsernis tegutsevate finantsasutuste eest:
  - a) regulatiivalane teave, nt teave siseriikliku regulatiivsüsteemi kohta ja üldine teave finantssektorite kohta;
  - b) usaldatavusnõuetega seotud teave, eelkõige põhiprintsiipe kohaldavate järelevalveasutuste puhul, nt teave finantsasutuse äritegevuse ja tegelike kasusaajate ning sobivuse ja nõuetelevastavuse kohta;
  - c) rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud teave, nt finantsasutuste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise sisekorraeeskirjad ja tegevusjuhised, klientide hoolsusmeetmete rakendamise käigus kogutav teave, klientide andmed, kontode näidised ja tehingutega seotud teave.
12. Finantsjärelevalveasutused peaksid olema suutelised tegema teiste riikide samalaadsete asutuste nimel järelepärimisi ja vajaduse korral andma teiste riikide samalaadsetele asutustele loa või võimaluse riigis ise järelepärimiste tegemiseks, et tagada kontserni tõhus järelevalve.
13. Vahetatud teabe levitamiseks või kasutamiseks järelevalve- või muudel eesmärkidel peaks olema nõutav taotluse saanud finantsjärelevalve eelnev luba, välja arvatud juhul, kui taotluse esitanud finantsjärelevalveasutusel on seaduslik kohustus see teave avalikustada või edastada. Sellistel juhtudel peaks taotluse esitanud finantsjärelevalveasutus taotluse saanud finantsjärelevalveasutust sellisest kohustusest vähemalt teavitama. Eelnev luba hõlmab vastastikuse mõistmise memorandumi või mitmepoolse mõistmise memorandumi raames kindlaksmääratud ja aluspõhimõtete normide kehtestaja väljastatud eelnevat

⁴⁹ Siin peetakse silmas finantsjärelevalveasutusi, mis on pädevad asutused.

luba, mis kehtib vastastikuse mõistmise memorandumi või mitmepoolse mõistmise memorandumi alusel vahetatava teabe kohta.

Õiguskaitseasutuste vaheline teabevahetus

14. Õiguskaitseasutused peaksid olema suutelised vahetama teiste riikide samalaadsete asutustega riigisiselt kättesaadavat teavet rahapesu, eelkuritegude või terrorismi rahastamisega seotud luure- või uurimiseesmärgil, sh kuritegeliku tulu ja kuritegude toimepanemise vahendite väljaselgitamise ja jälgimise eesmärgil.
15. Samuti peaks õiguskaitseasutustel olema võimalik kasutada oma volitusi, k.a siseriikliku õiguse kohaselt olemasolevaid uurimismeetodeid teiste riikide samalaadsete asutuste nimel järelepärimiste tegemiseks ja teabe hankimiseks. Sellist õiguskaitsealast koostööd reguleerivad režiimid või tavad, nagu näiteks Interpoli, Europoli või Eurojusti ja konkreetsete riikide vahelised kokkulepped, peaksid reguleerima ka taotluse saanud õiguskaitseasutuse kehtestatud kasutuspiiranguid.
16. Õiguskaitseasutustel peaks olema võimalik moodustada juurdluste teostamiseks ühiseid uurimiserühmi ning vajaduse korral peaksid riigid sõlmima kahe- või mitmepoolseid kokkuleppeid selliste ühisjuurdluste võimaldamiseks. Riikidel soovitatakse õigeaegse ja tõhusa koostöö soodustamiseks liituda olemasolevate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise võrgustikega ja neid toetada ning luua kahepoolsed sidemed teiste riikide õiguskaitseasutustega, sh lähetama teistesse riikidesse kontaktametnikud.

Mittesamalaadsete asutuste vaheline teabevahetus

17. Riigid peaksid lubama oma pädevatel asutustel eespool kirjeldatud asjakohaseid põhimõtteid rakendades vahetada kaudselt teavet mittesamalaadsete asutustega. Kaudne teabevahetus tähendab taotletava teabe liikumist taotluse saanud asutuselt ühe või mitme riigisisese või välisriigi asutuse kaudu enne teabe jõudmist taotluse esitanud asutusse. Selliseks teabevahetuseks ja selle teabe kasutamiseks võib olla nõutav taotluse saanud riigi ühe või enama pädeva asutuse luba. Teavet taotlev pädev asutus peaks alati selgelt väljendama, mis eesmärgil ja kelle nimel taotlus esitatakse.
18. Riikidel soovitatakse lubada ka kiiret ja konstruktiivset teabevahetust otse mittesamalaadsete asutustega.

FINANTSASUTUSTELE JA MITTEFINANTSTEENUSEID PAKKUVATELE KOHUSTATUD ETTEVÕTJATELE JA KUTSETÖÖTAJATELE KEHTESTATUD NÕUETE ÕIGUSLIK ALUS

1. Kõik finantsasutustele või mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele kehtestatud nõuded tuleks sätestada kas a) seadusega (vt selles osas soovitude 10, 11 ja 20 erinõudeid) või b) kõikidel teistel juhtudel seadusega või muude haldusaktidega (riigi omal äranägemisel).
2. Soovitudes 10, 11 ja 20 tähendab „*seadus*” mis tahes õigusakte, mis on välja antud või vastu võetud parlamentaarse protsessi käigus või muul võrdväärsel moel, mis on ette nähtud riigi põhiseadusliku raamistiku kohaselt ning millega kehtestatakse kohustuslikud nõuded ja karistused nende mittetäitmise eest. Nõuete mittetäitmise eest rakendatavad karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad (vt soovitus 35). Seaduse kontseptsioon hõlmab ka asjaomaseid nõudeid kehtestavaid kohtuotsuseid, mis on riigi kõikides osades siduvad ja ametlikud.
3. Mõiste „*muud haldusaktid*” tähendab pädevate asutuste välja antud või vastu võetud eeskirju, suuniseid, juhiseid või muid dokumente või mehhanisme, milles sätestatakse jõustatavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kohustuslikud nõuded ja karistused nende mittetäitmise eest. Nõuete mittetäitmise eest rakendatavad karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad (vt soovitus 35).
4. Kaaludes, kas mingi dokument või mehhanism sisaldab nõudeid, mis kujutavad endast muid haldusakte, tuleks arvesse võtta järgmisi tegureid:
  - a) peab olema kehtestatud dokument või mehhanism, milles sätestatakse või kinnitatakse FATFi soovitudes käsitletud probleemide lahendamisele suunatud selgelt väljendatud nõuded, mida sellistena ka mõistetakse. Näiteks:
    - i) kui konkreetsete meetmete puhul kasutatakse sõna „peab” või „tuleb”, tuleks seda lugeda kohustuslikuks;
    - ii) kui kasutatakse sõna „peaks”, võib see olla kohustuslik, kui nii reguleerija kui ka reguleeritud asutused tõendavad, et meetmed on otseselt või kaudselt nõutavad ja neid rakendatakse; väljendeid „ärgitatakse”, „soovitatakse” või „asutused peaksid kaaluma” ei mõisteta tõenäoliselt kohustuslikuna. Igal juhul eeldatakse nõrgemate väljendite kasutamise korral, et nõuded ei ole kohustuslikud (v.a kui riik suudab tõendada vastupidist).
  - b) dokumendi/mehhanismi peab olema välja andnud või vastu võtnud pädev asutus;

- c) nõuete mittetäitmise eest peavad olema kehtestatud karistused (karistused ei pruugi olla samas dokumendis, millega sätestatakse või kinnitatakse nõuded, vaid mõnes muus dokumendis, tingimusel et nõude ja rakendatavate karistuste vahel on selged seosed), mis peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Sealjuures tuleks arvesse võtta järgmisi küsimusi:
- i) kehtestatud peaks olema piisav valik tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mida saab rakendada, kui isikud oma kohustusi ei täida;
  - ii) karistused peaksid olema otseselt või kaudselt rakendatavad rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete mittetäitmise eest. Kui rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamise nõudega ei ole otseselt seotud ühtegi karistust, on rahuldav kasutada karistusi laiemate nõuete rikkumise eest, nagu näiteks nõuetekohaste süsteemide ja kontrollmehhanismide puudumine või mitte tegutsemine turvalisel ja nõuetekohasel moel, tingimusel et piisavaid karistusi on võimalik rakendada (ja on vajaduse korral rakendatud) vähemalt ühe või mitme rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamise nõude mittetäitmise eest, ilma, et oleks vaja tõendada rahapesu ja terrorismi rahastamisega mitteseotud täiendavaid usaldusnõuete rikkumisi; ja
  - iii) kas on olemas rahuldavad tõendid selle kohta, et praktikas rakendatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.
5. Kõikidel juhtudel peaks olema selge, et finantsasutused ja mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad mõistavad, et nõuete mittetäitmise eest rakendatakse karistusi, ja seda, milles need karistused seisnevad.

SÕNASELETUSED

Mõiste

Seletus

Agent

Soovituste 14 ja 16 kontekstis tähendab agent mis tahes füüsilist või juriidilist isikut, kes osutab raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuste pakkuja nimel raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuseid kas lepingu alusel või raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuste osutaja otsesel juhendusel.

Andmete moonutamine

Vt soovitus 32 tõlgendavat märkust.

Arestima

Vara loovutamise, konverteerimise, käsutamise või liikumise keelamine pädeva asutuse või kohtu poolt blokeerimiskorra alusel algatatud meetme alusel. Erinevalt blokeerimisest toimub arestimine sellise korra alusel, mis võimaldab pädeval asutusel või kohtul võtta asjaomane vara oma kontrolli alla. Arestitud vara jääb selle füüsilise või juriidilise isiku omandiks, kes omas arestimise ajal huvi asjaomase vara suhtes, kuigi pädeva asutus või kohus võtab sageli üle arestitud vara valduse, haldamise või juhtimise.

Asjakohased asutused

Vt soovitus 8 tõlgendavat märkust.

Asutaja

Füüsiline või juriidiline isik, kes annab usalduslepingu või muu sarnase instrumendi alusel oma vara omandi üle usaldusfondi volinikele.

Blokeerimine

Konfiskeerimise ja ajutiste meetmete kontekstis (nt soovitused 4, 32 ja 38) tähendab blokeerimine vara, seadmete või muude abivahendite loovutamise, konverteerimise, käsutamise või liikumise keelamist pädeva asutuse või kohtu poolt blokeerimiskorra alusel algatatud meetme alusel ja selle kehtivuse lõpuni või pädeva asutuse poolt konfiskeerimisotsuse tegemiseni.

Seoses soovitus 6 ja 7 kohaselt sihtotstarbeliste finantssanktsioonide rakendamisega tähendab blokeerimine kohustatud isikute või üksuste omandis või kontrolli all olevate rahaliste vahendite või muu vara loovutamise, konverteerimise, käsutamise või liikumise keelamist ÜRO Julgeolekunõukogu poolt või vastavalt kohaldatavatele Julgeolekunõukogu resolutsioonidele pädeva asutuse või kohtu poolt algatatud meetme alusel ja

selle kehtivuse lõpuni.

Kõikidel juhtudel jäävad blokeeritud varad, seadmed, abivahendid, rahalised vahendid või muu vara selle füüsilise või juriidilise isiku omandiks, kes omas blokeerimise ajal huvi asjaomaste vahendite või muu vara suhtes, ja neid võib ka edaspidi hallata kolmas isik või muu üksus, mille sellise füüsiline või juriidiline isik määras selliseks tegevuseks enne meetme rakendamist blokeerimiskorra alusel või kooskõlas teiste siseriiklike sätetega. Osana blokeerimismeetme rakendamisest võivad riigid otsustada võtta vara, seadmed, abivahendid või rahalised vahendid põgenemise ennetamiseks oma kontrolli alla.

Kattemakse	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Esitajaaktsiad	Vabalt kaubeldavad maksevahendid, mis annavad osaluse juriidilises isikus sellele isikule, kelle valduses on esitajaaktsia tõend.
Ex Parte	Tegutsemine ilma asjaomast osalist teavitamata ja ilma tema osaluseta.
Finantsasutused	<p>Kõik füüsilised või juriidilised isikud, kes teevad kliendi eest või nimel ettevõtluse korras ühte või mitut järgmistest toimingutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. avalikkuselt hoiuste ja muude tagasimakstavate vahendite vastuvõtmine⁵⁰; 2. laenu tehingud⁵¹; 3. kapitalirent⁵²; 4. raha või alternatiivse maksevahendi ülekandmine⁵³; 5. maksevahendite (nt krediit- ja deebetkaardid, tšekid, reisirahakardid, rahakaardid ja pangavekslid, elektrooniline raha) väljaandmine ja haldamine; 6. finantsgarantiid ja -kohustused; 7. kauplemine:<ol style="list-style-type: none"> a) rahaturuinstrumentidega (tšekid, vekslid, krediidiriski ülekandetehingud,

⁵⁰ Mõiste hõlmab ka privaatsangandust.

⁵¹ Mõiste hõlmab muu hulgas: tarbijakrediit, hüpoteeklaenu, regressiõigusega või ilma regressiõiguseta faktooring ning äritehingute finantseerimine (sh võlamüügilepingute sõlmimine (*forfeiting*)).

⁵² Mõiste ei hõlma tarbekaupade kapitalirenti.

⁵³ See ei kehti füüsiliste ja juriidiliste isikute kohta, kes pakuvad finantsasutustele sõnumi- või muid tugisüsteeme üksnes rahaülekanneteks. Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.

tuletisinstrumentid jne);

- b) välisvaluutaga;
- c) vahetuskursi-, intressi- ja indeksiga seotud instrumentidega;
- d) vabalt kaubeldavate väärtpaberitega;
- e) kaubafutuuridega.

- 8. osalemine väärtpaberiemissioonides ja nendega seotud finantsteenuste osutamises;
- 9. üksikute ja kollektiivsete portfelliidide haldamine;
- 10. raha või likviidsete väärtpaberite hoidmine ja haldamine teiste isikute nimel;
- 11. muu investeerimine või raha haldamine või juhtimine teiste isikute nimel;
- 12. elukindlustuse ja muu investeerimisega seotud kindlustuse lepingute sõlmimine⁵⁴;
- 13. raha- ja valuutavahetus.

Finantskontsern

Kontsern, mis koosneb emaettevõttest või muud liiki juriidilisest isikust, kes kontrollib ja koordineerib ülejäänud kontserni, teostades kontserni järelevalvet vastavalt põhiprintsiipidele, ja filiaalidest ja/või tütarettevõtetest, mille suhtes kohaldatakse kontserni tasandil kehtestatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tegevusjuhiseid ja protseduurireegleid.

Füüsiline piiriülene vedu

Vt soovitus 32 tõlgendavat märkust.

Isereguleeruv organisatsioon

Organisatsioon, mis esindab teatavat kutseala (nt juristid, notarid, muud õigusteenuse osutajad või raamatupidajad) ja koosneb selle kutseala liikmetest. Isereguleeruv organisatsioon reguleerib isikuid, kes on kvalifitseeritud tegutsema või tegutsevad asjaomasel kutsealal, ja täidab ka teatud järelevalve- või kontrollifunktsioone. Sellised organisatsioonid peaksid kehtestama eeskirjad tagamaks, et asjaomasel kutsealal tegutsevad isikud järgivad kõrgeid eetika- ja moraalinorme.

Juriidilised isikud

Muud isikud peale füüsiliste isikute, mis saavad astuda alalise ärisuhtesse finantsasutusega või muul moel omada vara. See võib hõlmata ettevõtteid, äriühinguid, sihtasutusi, asutusi (*anstalt*), täis- ja usaldusühinguid, ühendusi ja muid

⁵⁴ See kehtib nii kindlustusseltside kui kindlustusvahendajate kohta (kindlustusagendid ja -maaklerid).

sarnaseid üksusi.

Järelevalveasutused

Kindlaksmääratud pädevad asutused või mitteriiklikud organisatsioonid, kelle kohuseks on tagada finantsasutuste („finantsjärelevalveasutused”⁵⁵) ja/või mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate vastavus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuetele. Mitteriiklikel organisatsioonidel (mis võib hõlmata teatavat liiki isereguleeruvaid organisatsioone) peaksid olema volitused teostada finantsasutuste või mittefinantsteenuseid pakkuvate kohustatud ettevõtjate ja kutsetöötajate üle järelevalvet ning rakendada nende suhtes karistusi seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuetega. Samuti peaksid need mitteriiklikud organisatsioonid olema seadusega volitatud oma funktsioone täitma ja allutatud nende funktsioonide täitmisel pädeva asutuse poolsele järelevalvele.

Kindel

Kui on sätestatud, et finantsasutus peab olema milleski kindel, peab asjaomane asutus suutma oma hinnangut põhjendada pädevatele asutustele.

Kindlaksmääratud õigusrikkumiste kategooriad

„Kindlaksmääratud õigusrikkumiste kategooriad” on järgmised:

- osalemine organiseeritud kuritegelikus ühenduses ja väljapressimises;
- terrorism, sh terrorismi rahastamine;
- inimkaubandus ja välismaalaste ebaseaduslik üle piiri toimetamine;
- seksuaalne ekspluateerimine, sh laste seksuaalne ekspluateerimine;
- narkootiliste ja psühhotroopsete ainete salakaubavedu;
- relvade salakaubavedu;
- varastatud ja muu kauba salakaubavedu;
- korrupsioon ja altkäemaks;
- pettus;
- raha võltsimine;

---

⁵⁵ See hõlmab põhiprintsiipe kohaldavaid järelevalveasutusi, kes teostavad FATFi soovituste rakendamisega seotud järelevalvet.

- toodete võltsimine ja piraatkoopiade valmistamine;
- keskkonnakuriteod;
- tahtlik tapmine, raske kehavigastuse tekitamine;
- inimrööv, ebaseaduslik vabadusevõtmine ja pantvangi võtmine;
- röövimine või vargus;
- salakaubavedu; (sh seoses tolli-, aktsiisi ja muude maksudega);
- maksukuriteod (seoses otsete ja kaudsete maksudega);
- väljapressimine;
- võltsimine;
- piraatlus ja
- siseteabe väärkasutamine ja turuga manipuleerimine.

Määrates kindlaks neid õigusrikkumisi, mida tuleks iga eespool loetletud kategooria raames lugeda eelkuriteoks, võib iga riik vastavalt oma siseriiklikule õigusele otsustada, kuidas määratleda neid õigusrikkumisi ja nende konkreetseid üksikasju, mis muudavad need õigusrikkumised tõsisteks õigusrikkumisteks.

Kolmandad isikud

Soovituste 6 ja 7 kontekstis hõlmab „kolmandad isikud” muu hulgas finantsasutusi ja mittefinantsteenuseid pakkuvaid kohustatud ettevõtjaid ja kutsetöötajaid. Vt ka soovituse 17 tõlgendavat märkust.

Kontod

Viited „kontodele” hõlmavad ka muid sarnaseid ärisuhteid finantsasutuste ja nende klientide vahel.

Konfiskeerimine

Rahaliste vahendite või muu vara alaline äravõtmine pädeva asutuse või kohtu korralduse alusel. Konfiskeerimine toimub kohtu- või haldusmenetluse kaudu, millega loovutatakse riigile üleandmisele kuuluvate kindlaksmääratud rahaliste vahendite või muu vara omandiõigus. Sellisel juhul kaotab isik või üksus, kes omas konfiskeerimise ajal huvi asjaomaste vahendite või muu vara suhtes, põhimõtteliselt kõik õigused konfiskeeritud rahalistele vahenditele või muule varale. Konfiskeerimisorderid on tavaliselt seotud kriminaalkaristuse või kohtuotsusega, mille kohaselt on kindlaks tehtud, et konfiskeeritav vara on saadud seaduse

	rikkumise teel või kavandatud seaduse rikkumiseks.
Konfiskeerimine ilma süüdimõistva kohtuotsuseta	Konfiskeerimine kohtumenetluse käigus, mis on seotud kuriteoga, mille eest süüdimõistva kohtuotsuse tegemine ei ole vajalik.
Kordumatu tehingutunnus	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Korrespondentpangandus	Korrespondentpanganduses osutab üks pank („korrespondentpank“) pangandusteenuseid teisele pangale („vastuvõttev korrespondentpank“ ehk respondentpank (Ingl. k. Respondent bank)). Suured rahvusvahelised pangad tegutsevad tavaliselt korrespondentpankadena tuhandetele teistele pankadele üle kogu maailma. Respondentpankadele võidakse osutada laias valikus teenuseid, sh rahaliste vahendite haldust (nt intressi teenivad kontod eri valuutades), rahvusvahelisi elektroonilisi ülekandeid, tšekkide lunastamist, laiendatud kasutusõigusega konto teenust ja valuutavahetusteenuseid.
Kuritegelik tegevus	„Kuritegelik tegevus“ tähendab: a) kõiki kuritegusid, mida peetakse selles riigis rahapesuga seonduvaks eelkuriteoks või b) vähemalt selliseid õigusrikkumisi, mida soovitus 3 kohaselt loetakse eelkuriteoks.
Laiendatud kasutusõigusega konto (Ingl. k. Payable-through accounts)	Vt soovitus 13 tõlgendavat märkust.
Lepingulised õiguslikud üksused	Usaldusfondid ja muud sarnased lepingulised õiguslikud üksused. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kontekstis on sarnased õiguslikud üksused näiteks <i>fiducie</i> , <i>treuhand</i> ja <i>fideicomiso</i> .
Makse algataja	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Makse saaja	Selle mõiste tähendus FATFi soovitustes sõltub kontekstist: <ul style="list-style-type: none"> ▪ usaldusfondi õiguses on makse saaja isik või isikud, kellel on õigus saada kasu usaldusfondist. Makse saaja võib olla füüsiline või juriidiline isik või lepinguline õiguslik üksus. Fondiõiguses on makse saaja isik või isikud, kellel on õigus saada usaldusfondist tulu. Makse saaja võib olla füüsiline või juriidiline isik või lepinguline õiguslik üksus.

Kõikidel usaldusfondidel (v.a heategevuslikel või seadusega lubatud mitteheategevuslikel usaldusfondidel) peavad olema tuvastatavad makse saajad. Kuigi usaldusfondidel peab alati olema lõplikult tuvastatav makse saaja, ei pruugi neil olla konkreetselt määratletud makse saajaid, vaid ainult volituste objektid, kuni teatud isikutel tekib eelnevalt määratud perioodi (kogumisperioodi) lõpul õigus saada fondist tulu või kapitali. See periood on tavaliselt sama pikk kui usaldusfondi kestvusperiood, mida usalduslepingus nimetatakse usaldusfondi perioodiks;

- elukindlustuse või muu investeringutega seotud kindlustuse kontekstis on soodustatud isik füüsiline või juriidiline isik või lepinguline õiguslik üksus või isikute kategooria, kellele makstakse välja poliisist tulenev tulu juhul/siis, kui toimub poliisiga hõlmatud kindlustusjuhtum.

Vt ka soovitude 10 ja 16 tõlgendavaid märkusi.

Maksesaaja finantsasutus Vt soovitude 16 tõlgendavat märkust.

Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad „Mittefinantsteenuseid pakkuvad kohustatud ettevõtjad ja kutsetöötajad” on järgmised:

- a) kasiinod⁵⁶;
- b) kinnisvaravahendajad;
- c) väärismetallidega kauplejad;
- d) vääriskividega kauplejad;
- e) juristid, notarid, muud õigusteenuse osutajad ja raamatupidajad – sh füüsilisest isikust ettevõtjad, vastavas valdkonnas tegutseva äriühingu osanikud või palgalised töötajad. Mõiste ei hõlma sarnaseid kutsetöötajaid, kes töötavad muu valdkonna ettevõtetes, ega ka riigiastutuste kutsetöötajaid, kelle suhtes on võib-olla juba rakendatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid.
- f) usaldusfondide ja äriühingute teenuste osutajad on kõik isikud ja äriühingud, mida ei hõlma muud käesolevates soovitudes kasutatud mõisted ja mis osutavad kolmandatele isikutele järgmisi teenuseid:
  - juriidiliste isikute asutamine;
  - tegutsemine juhi või juhatuse liikmena äriühingus, osanikuna täisühingus või sarnasel positsioonil

⁵⁶ FATFi standardites tähendab „kasiinod” läbivalt ka internetikasiinosid ja laevadel asuvaid kasiinosid.

teiste juriidiliste isikute juures, samuti teise isiku kõnealustele ametikohtadele asumise korraldamine;

- asukoha, äritegevuse aadressi või ruumide, posti- või haldusaadressi pakkumine äriühingule, seltsingule või teistele juriidilistele isikutele või üksustele;
- tegutsemine usaldusfondi volinikuna või võrdväärse funktsiooni täitmine muud liiki lepingulise õigusliku üksuse jaoks, samuti teise isiku kõnealustele ametikohtadele asumise korraldamine;
- aktsionäri esindajana tegutsemine või teise isiku aktsionäri esindajana tegutsemise korraldamine.

Mittetulunduslikud

partnerorganisatsioonid

Vt soovitus 8 tõlgendavat märkust.

Mittetulundusühingud

Vt soovitus 8 tõlgendavat märkust.

Muud haldusaktid

Vt märkust „Finantsasutustele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele kehtestatud nõuete õiguslikud alused”.

Mõistlikud meetmed

Asjakohased meetmed, mis on rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega samaulatuslikud.

Määramine

Sellise isiku⁵⁷ või üksuse tuvastamine, kelle puhul tuleb rakendada sihtotstarbelisi finantskaristusi vastavalt:

- ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1267 (1999) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele;
- Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1373 (2001), sh otsusele, et isiku või üksuse suhtes rakendatakse asjakohaseid karistusi ja otsusest teatatakse avalikult;
- Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1718 (2006) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele;
- Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1737 (2006) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele; ja
- kõikidele tulevastele Julgeolekunõukogu resolutsioonidele, millega kehtestatakse sihtotstarbelised finantskaristused seoses massihävitusrelvade leviku rahastamisega.

Määratud isikud või

„Määratud isikud või üksused” on järgmised:

üksused

i) isikud, rühmitused, ettevõtjad ja üksused, kelle

---

⁵⁷ Füüsiline või juriidiline isik.

puhul resolutsiooni 1267 (1999) kohaselt moodustatud Julgeolekunõukogu komitee (1267 komitee) on kindlaks määranud, et nad on seotud Al-Qaidaga või muude Al-Qaidaga seotud üksuste või rühmituste või ettevõtjatega;

ii) isikud, rühmitused, ettevõtjad ja üksused, kelle puhul resolutsiooni 1988 (2011) kohaselt moodustatud Julgeolekunõukogu komitee (1988 komitee) on kindlaks määranud, et nad on seotud Talibaniga, ohustades rahu, stabiilsust ja julgeolekut Afganistanis, või muude Talibaniga seotud üksuste või rühmituste või ettevõtjatega;

iii) jurisdiktsioonide või rahvusvahelise jurisdiktsiooni poolt Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1373 (2001) kohaselt määratud füüsilised või juriidilised isikud või üksused;

iv) füüsilised või juriidilised isikud või üksused, kelle puhul Julgeolekunõukogu on asjaomaste resolutsioonide lisades või resolutsiooni 1718 (2006) kohaselt moodustatud komitee (1718 sanktsioonide komitee) on ette näinud sihtotstarbeliste finants sanktsioonide rakendamise vastavalt Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1718 (2006) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele; ja

v) füüsilised või juriidilised isikud või üksused, kelle puhul Julgeolekunõukogu on asjaomaste resolutsioonide lisades või resolutsiooni 1737 (2006) punkti 18 kohaselt moodustatud komitee (1737 sanktsioonide komitee) on ette näinud sihtotstarbeliste finantskaristuste rakendamise vastavalt Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1737(2006) ja sellele järgnevatele resolutsioonidele.

**Nõuetele vastavad
elektroonilised
ülekanded**

Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.

Nõutav

Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.

Peaks

FATFi soovitusete järgimise hindamise kontekstis on sõnal „peaks” sama tähendus kui sõnal „peab”.

**Piiriülene elektrooniline
ülekanne**

Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.

Põhiprintsiibid

Baseli Pangajärevalve Komitee välja antud „Tõhusa pangajärevalve põhiprintsiibid”, Rahvusvahelise Väärtpaberijärevalve Organisatsiooni välja antud

„Väärtpaberiregulatsiooni eesmärgid ja põhimõtted” ning Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalve Assotsiatsiooni välja antud „Kindlustusjärelevalve põhimõtted”.

Pädevad asutused

Kõik avalikud asutused⁵⁸, millel on määratud kohustused rahapesu ja/või terrorismi rahastamise vastu võitlemisel. Eelkõige hõlmab see Rahapesu andmebüroosid; asutusi, mille ülesanne on rahapesu, eelkuritegude ja terrorismi rahastamise ja uurimine ja nende kuritegude eest vastutusele võtmine ning kuritegeliku tulu arestimine/blokeerimine ja konfiskeerimine; asutusi, mis saavad teateid valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite piiriülese veo kohta; ning asutusi, mis on kohustatud teostama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvet või kontrolli eesmärgiga tagada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete täitmine finantsasutuste ja mittefinantsteenuseid pakkuvate ettevõtjate ja kutsetöötajate poolt. Isereguleeruvaid organisatsioone ei loeta pädevateks asutusteks.

Raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenused

Finantsteenused, mille käigus võetakse vastu sularaha, tšekke, muid rahalisi maksevahendeid või muid väärtusekandjaid ja makstakse vastav summa sularahas või muul kujul makse saajale kommunikatsiooni, sõnumi, ülekande või sellise kliiringarvestuse võrgu kaudu, kuhu raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenuse osutaja kuulub. Selliste teenuste kaudu sooritatud tehingutes võib osaleda üks või mitu vahendajat ja nendega võib kaasneda lõppmakse kolmandale isikule ning uued maksemeetodid. Mõnikord on need teenused seotud konkreetsete geograafiliste piirkondadega ja nende kirjeldamiseks kasutatakse erinevaid spetsiifilisi termineid, sh *hawala*, *hundi* ja *fei-chen*.

Rahalised vahendid

Igasugune vara, nii füüsiline kui ka virtuaalne, nii materiaalne kui ka mittemateriaalne, nii kinnis- kui ka vallasasi, olenemata selle saamisviisist, ja sellise vara omandiõigust või muid õigusi tõendavad juriidilised mis tahes vormis, k.a elektroonilises või digitaalses vormis, dokumendid või aktid.

Rahalised vahendid või

Igasugune vara, sh (aga mitte ainult) finantsvara,

---

⁵⁸ See hõlmab finantsjärelevalveasutusi, mis on asutatud seaduslike volitustega sõltumatute valitsusväliste asutustena.

muu vara	majanduslikud ressursid, igat liiki vara, nii materiaalne kui ka mittemateriaalne, nii kinnis- kui ka vallasasi, olenemata selle saamisviisist, ning sellise vara omandiõigust või muid õigusi tõendavad mis tahes vormis, k.a elektroonilises või digitaalses vormis, juriidilised dokumendid või aktid, sh (aga mitte ainult) pangakrediidid, reisisšekid, pangatšekid, maksekäsundid, aktsiad, väärtpaberid, võlakirjad, käskvekslid või akreditiivid ning sellisest vahenditest või muust varast saadud intressid, dividendid või muu tulu või lisaväärtus.
Rahapesu kuritegu	Viited rahapesu kuritegudele hõlmavad mitte ainult põhikuritegu või -kuritegusid, vaid ka seonduvaid kuritegusid (v.a soovitus 3).
Rahvusvahelised organisatsioonid	Üksused, mille on asutanud nende liikmeks olevad riigid formaalsete poliitiliste kokkulepete alusel, millel on rahvusvaheliste lepingute staatus. Rahvusvaheliste organisatsioonide olemasolu tunnustatakse nende liikmeks olevates riikides seadustega ning neid ei kohelda nende asukohariigi residentidest institutsiooniliste üksustena. Rahvusvahelised organisatsioonid on näiteks Ühinenud Rahvaste Organisatsioon ja sellega seotud rahvusvahelised organisatsioonid nagu näiteks Rahvusvaheline Mereorganisatsioon; piirkondlikud rahvusvahelised organisatsioonid, nagu näiteks Euroopa Nõukogu, Euroopa Liidu institutsioonid, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon ja Ameerika Riikide Organisatsioon; sõjalised rahvusvahelised organisatsioonid nagu näiteks Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon ning majanduslikud organisatsioonid, nagu näiteks Maailma Kaubandusorganisatsioon ja Kagu-Aasia Maade Assotsiatsioon jne.
Riigisisene elektrooniline ülekanne	Vt soovituse 16 tõlgendavat märkust.
Riik	Kõik FATFi soovitustes sisalduvad viited riigile või riikidele hõlmavad võrdväärselt territooriume ja jurisdiktsioone.
Riikliku taustaga isikud	Välisriigi riikliku taustaga isikud on isikud, kes täidavad olulisi avalikke ülesandeid välisriigis, nt riigipead või valitsusjuhid, tipp-poliitikud, valitsuse, kohtuasutuste või relvajõudude tippametnikud, riigiettevõtete tippjuhid, poliitiliste parteide olulised ametiisikud.

Riigisisese riikliku taustaga isikud on isikud, kes täidavad olulisi avalikke ülesandeid oma koduriigis, nt riigipead või valitsusjuhid, tipp-poliitikud, valitsuse, kohtuasutuste või relvajõudude tippametnikud, riigiettevõtete tippjuhid, poliitiliste parteide olulised ametiisikud.

„Rahvusvaheliste organisatsioonide olulisi ülesandeid täitvad või täitnud isikud” hõlmab juhtkonna liikmeid, st direktoreid, asedirektoreid ja juhatuse liikmeid või võrdväärset ametikohal olevaid isikuid.

Mõiste ei hõlma samade kategooriate keskastme või nooremametnikke.

Risk	Kõik viited riskidele tähendavad rahapesu ja/või terrorismi rahastamise riske. Siinjuures tuleks arvesse võtta ka soovitus 1 tõlgendavat märkust.
Samalaadsed asutused	Teiste riikide pädevad asutused, mille ülesanded ja funktsioonid seoses taotletava koostööga on sarnased, isegi kui nende teiste riikide pädevate asutuste olemus või staatus on erinev (nt olenevalt riigist võib teatud finantssektorite rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvet teostada järelevalveasutus, millel on ka usaldatavusnõuete täitmise järelevalve kohustus või Rahapesu andmebüroo järelevalveüksus).
Seeriamakse	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Seotud terrorismi rahastamise või rahapesuga	Vt soovitus 32 tõlgendavat märkust.
Sihtotstarbelised finantskaristused	Nii varade blokeerimine kui keeldude kehtestamine, millega takistatakse rahaliste vahendite või muu vara otseselt või kaudselt kättesaadavaks tegemist määratud isikutele või üksustele.
Siseriikliku õiguse aluspõhimõtted	Peamised õiguspõhimõtted, millele riikide õigussüsteemid tuginevad ja mis moodustavad raamistiku siseriiklike seaduste vastuvõtmiseks ja õiguste teostamiseks. Need aluspõhimõtted on tavaliselt sätestatud või väljendatud riigi põhiseaduses või sarnases dokumendis või selle kõrgeima astme kohtu otsuste kaudu, kellel on õigus anda siseriikliku õiguse kohta siduvad tõlgendusi või määratlusi. Kuigi see võib riigiti varieeruda, hõlmavad mõned näited sellistest aluspõhimõtetest õigust protseduureegleid järgivale

kohtumõistmisele, süütuse presumptsiooni ja õigust kohtupoolsele tõhusale kaitsele.

Tegelik kasusaaja

Füüsiline isik (füüsilised isikud), kes on kliendi⁵⁹ lõplik omanik või teda lõplikult⁶⁰ kontrolliv isik, ja/või füüsiline isik, kelle nimel tehing sooritatakse. See mõiste hõlmab ka isikuid, kes teostavad lõplikku kontrolli juriidilise isiku või üksuse üle.

Terrorikuritegu

Terrorikuritegu hõlmab

a) järgmiste lepingute kohaldamisalasse kuuluvaid või neis õigusrikkumisena määratletud tegusid: i) õhusõiduki ebaseadusliku hõivamise vastu võitlemise konventsioon (1970); ii) tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise konventsioon (1971); iii) rahvusvaheliselt kaitstud isikute, kaasa arvatud diplomaatiliste agentide vastu suunatud kuritegude tõkestamise ja karistamise konventsioon (1973); iv) pantvangivõtmise vastane rahvusvaheline konventsioon (1979); v) tuumamaterjali füüsilise kaitsmise konventsioon (1980); vi) tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise konventsiooni lisaprotokoll ebaseaduslike vägivaldaaktide vastu võitlemise kohta rahvusvahelist lennuliiklust teenindavates lennujaamades (1988); vii) meresõitu ohustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamise konventsioon (2005); viii) mandrilavale kinnitatud platvormi ohustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamise protokoll (2005); ix) terroristlike pommirünnakute tõkestamise rahvusvaheline konventsioon (1997) ja x) terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvaheline konventsioon (1999).

b) iga muu tegu, mille eesmärk on põhjustada tsiviilisiku või muu isiku, kes ei osale aktiivselt vaenutegevuses relvastatud konflikti olukorras, surma või tekitada talle raske kehavigastus, kui selline tegu on kas oma laadilt või sisult kavandatud selleks, et hirmutada rahvast või sundida valitsust või rahvusvahelist organisatsiooni teatavaks

---

⁵⁹ See mõista peaks hõlmama ka makse saaja tegelikku kasusaajat elukindlustuspoliisi või investeringuga seotud kindlustuspoliisi alusel.

⁶⁰ „Lõplik omanik või lõplikult kontrolliv isik” ja „lõplik kontroll” tähendavad olukordi, kus omandiõiguste/kontrolli teostamine toimub omandiahela kaudu või muude kontrollivahendite kaudu peale otsese kontrolli.

tegevuseks või hoiduma teatavast tegevusest.

Terrorismi rahastamine	Terrorikuritegude ning terroristide ja terroristlike ühenduste rahastamine.
Terrorismi rahastamise kuritegu	Viited terrorismi rahastamise kuriteole hõlmavad mitte ainult põhikuritegu või -kuritegusid, vaid ka seonduvaid õigusrikkumisi (v.a soovitus 4).
Terrorist	Iga füüsiline isik, kes: i) mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt, ebaseaduslikult ja tahtlikult paneb toime või üritab toime panna terrorikuritegusid; ii) osaleb terrorikuriteo toimepanekus; iii) korraldab terrorikuritegude toimepaneku või annab teistele vastavaid korraldusi või iv) aitab kaasa ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma toimepandud terrorikuriteole, kui terrorikuriteole aidatakse kaasa tahtlikult ja eesmärgiga soodustada terrorikuriteo toimepanekut või teades, et asjaomane rühm kavatses toime panna terrorikuritegu.
Terroristlik ühendus	Iga terroristide rühm, mis i) mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt, ebaseaduslikult ja tahtlikult paneb toime või üritab toime panna terrorikuritegusid; ii) osaleb terrorikuriteo toimepanekus; iii) korraldab terrorikuritegude toimepaneku või annab teistele vastavaid korraldusi või iv) aitab kaasa ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma toimepandud terrorikuritegudele, kui terrorikuriteole aidatakse kaasa tahtlikult ja eesmärgiga soodustada terrorikuriteo toimepanekut või teades, et asjaomane rühm kavatses toime panna terrorikuritegu.
Tulu	Õigusrikkumise toimepanemisest otseselt või kaudselt tulenev või saadav mis tahes vara.
Tuvastamisandmed	Usaldusväärsed ja sõltumatud algdokumendid, andmed või teave.
Täisautomaatne töötlus	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Täpne	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Usaldusfond	Selgelt usaldusvara haldaja loodud fond, tavaliselt dokumendi, nt kirjaliku usalduslepingu alusel. Sellised fondid erinevad fondidest, mis on asutatud seaduse alusel ja ei põhine usaldusvara haldaja selgel soovil luua fond või sarnane õiguslik üksus (nt <i>constructive trust</i>).
Vabalt kaubeldavad	Esitaja väärtpaberid, sh esitaja makseinstrumendina

esitaja väärtpaberid	toimivad rahalised instrumendid nagu reisitšekid; vabalt kaubeldavad maksevahendid (sh tšekid, vekslid ja kaubeldavad nõuded), mis on kas piiranguteta edasiandmisõigusega ja makse saajat määratlemata vormistatud esitajadokumendid või mingis teises vormis dokumendid, mis tagavad nõudeõiguse ülemineku üleandmisel (nt esitajaaktsiad), ning mittetäielikud makseinstrumendid (sh tšekid, vekslid ja kaubeldavad nõuded), mis on allkirjastatud, kuid makse saaja nimi on märkimata.
Vahendav finantsasutus	Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.
Valesti deklareerimine	Vt soovitus 32 tõlgendavat märkust.
Valuuta	Pangatähed ja mündid, mis on maksevahenditena ringluses.
Vara	Igasugune vara, nii füüsiline kui ka virtuaalne, nii materiaalne kui ka mittemateriaalne, nii kinnis- kui ka vallasasi, olenemata selle saamisviisist, ja sellise vara omandiõigust või muid õigusi tõendavad juriidilised mis tahes vormis, k.a elektroonilises või digitaalses vormis, dokumendid või aktid.
Varipank	Pank, mis on asutatud ja litsentseeritud riigis, kus tal puudub füüsiline asukoht, ja mis ei ole seotud ühegi reguleeritud finantsgrupiga, mille üle teostatakse tõhusat konsolideeritud järelevalvet. „Füüsiline asukoht” on sihipärase kontseptsiooni ja juhtimisega asukoht asjaomases riigis. Lihtsalt kohaliku esindaja või madala astme personali olemasolu ei kujuta endast füüsilist asukohta.
Viivitamatult	Ideaalsel juhul mõne tunni jooksul pärast isiku või üksuse määramist ÜRO Julgeolekunõukogu või selle asjaomase sanktsioonide komitee (nt 1267 komitee, 1988, komitee, 1718 sanktsioonide komitee või 1737 sanktsioonide komitee) poolt. Resolutsiooni S/RES/1373(2001) kohaldamisel tähendab viivitamatult hetke, kui on põhjust kahtlustada või uskuda, et isik või üksus on terrorist või terrorismi või terroristlikku ühendust rahastav isik. Mõlemal juhul tuleks seda väljendit tõlgendada vastavalt vajadusele takistada terroristide, terroristlike ühenduste, terrorismi rahastajate ja massihävitusrelvade leviku rahastamisega seotud rahaliste vahendite või muu vara

äravoolu ning vastavalt vajadusele võtta ülemaailmsed kooskõlastatud meetmed selliste vahendite või muu vara äravoolu kiireks keelamiseks ja takistamiseks.

Volinik

Termineid „usaldusfond” ja „volinik” tuleks mõista kooskõlas Haagi konventsiooni (trustide suhtes kohaldatava õiguse ja nende tunnustamise kohta) artikliga 2⁶¹.

Volinikud võivad olla kutselised (nt olenevalt jurisdiktsioonist – jurist või usaldusühing), kui neile makstakse tasu volinikuna tegutsemise eest nende äritegevuse käigus, või mittekutselised (nt isikud, kes tegutsevad perekonna nimel ilma tasu saamata).

Õigus

Vt märkust „Finantsasutustele ja mittefinantsteenuseid pakkuvatele kohustatud ettevõtjatele ja kutsetöötajatele kehtestatud nõuete õiguslikud alused”.

Ülekannete kogum

Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.

**Ülekannet teostav
finantsasutus**

Vt soovitus 16 tõlgendavat märkust.

---

⁶¹ Haagi konventsiooni artiklis 2 on sätestatud:

Käesoleva konventsiooni kontekstis tähendab „usaldusfond” isiku ehk asutaja poolt eluajal või surma korral loodud õiguslikku suhet, mille raames varad antakse soodustatud isiku kasuks või teataval kindlal eesmärgil voliniku kontrolli alla.

Usaldusfondi iseloomulikud jooned on järgmised:

- a) varad moodustavad eraldi fondi ja ei ole osa voliniku oma varast;*
- b) usaldusfondi varade omand on registreeritud voliniku nimele või voliniku nimel tegutseva teise isiku nimele;*
- c) volinikul on aruandekohustuslik õigus ja kohustus hallata, kasutada või käsutada varasid vastavalt usaldusfondi tingimustele ja seadusega tema suhtes kehtestatud erikohustustele.*

Asutaja poolt teatud õiguste ja volituste säilitamine ning asjaolu, et volinikul endal võib olla õigusi soodustatud isikuna, ei pruugi tingimata olla usaldusfondi olemasoluga vastuolus.

LÜHENDID

AML/CFT	Anti-Money Laundering / Countering the Financing of Terrorism (also used for Combating the financing of terrorism)	Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane (kasutatakse ka „rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine”)
BNI	Bearer-Negotiable Instrument	Vabalt kaugendav esitaja väärtpaber
CDD	Customer Due Diligence	Klientidele rakendatavad hoolsusmeetmed
DNFBP	Designated Non-Financial Business or Profession	Mittefinantsteenuseid pakkuv kohustatud ettevõtja või kutsetöötaja
FATF	Financial Action Task Force	Rahapesuvastane töökond
FIU	Financial Intelligence Unit	Rahapesu andmebüroo
IN	Interpretive Note	Tõlgendav märkus
ML	Money Laundering	Rahapesu
MVTS	Money or Value Transfer Service(s)	Raha või alternatiivse maksevahendi ülekandeteenused)
MTÜ	Non-Profit Organisation	Mittetulundusühing
Palermo konventsioon	The United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000	Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastase võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioon (2000)
PEP	Politically Exposed Person	Riikliku taustaga isik
R.	Recommendation	Soovitus
RBA	Risk-Based Approach	Riskipõhine lähenemine
SR.	Special Recommendation	Erisoovitus
SRO	Self-Regulatory Organisation	Isereguleeruv organisatsioon

STR	Suspicious Transaction Report	Teatamine kahtlastest tehingutest
TCSP	Trust and Company Service Provider	Usaldusfondide ja äriühingute teenuste osutaja
Terrorismi rahastamise tõkestamise konventsioon	The International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism 1999	Rahvusvaheline konventsioon terrorismi rahastamise tõkestamiseks (1999)
ÜRO	United Nations	Ühendatud Rahvaste Organisatsioon
Viini konventsioon	The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988	Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastane Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioon (1988)

LISA. FATFi JUHENDDOKUMENDID

Aruandekohustuslikele finantsasutustele ja teistele isikutele tagasiside andmise tegevusjuhend (juuni 1998)

Suunised finantsasutustele terrorismi rahastamise avastamisel (aprill 2002).
Rahvusvaheline parim tava: mittetulundusühingute kuritarvitamise vastu võitlemine (oktoober 2002).

Rahvusvaheline parim tava: alternatiivsete ülekandesüsteemide kuritarvitamise vastu võitlemine (juuni 2003)

Massihävitusrelvade leviku tõkestamist käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide finantssätete rakendamine (juuni 2007).

Riskipõhise lähenemise suunised (juuni 2007 – oktoober 2009)

Üheksa dokumenti, mis sisaldavad riskipõhise lähenemise suuniseid:

- finantssektorile;
- kinnisvaravahendajatele;
- raamatupidajatele;
- usaldusfondide ja äriühingute teenuste osutajatele;
- väärismetallide ja vääriskividega kauplejatele;
- kasiinodele;
- õigusteenuste osutajatele;
- rahaedastusteenuste pakkujatele; ja
- elukindlustussektorile.

ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1737 tegevuspõhiste finantskeeldude rakendamine (oktoober 2007).

Vastastikuse hindamise ja FATFi standardite rakendamise suutlikkuse suurendamine vähese suutlikkusega riikides (veebruar 2008).

Parima tava raamat kauplemispõhise rahapesu kohta (juuni 2008).

ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1803 finantssätete rakendamine (oktoober 2008).

Rahvusvaheline parim tava: terroristide varade blokeerimine (juuni 2009) Parima tava raamat: konfiskeerimine (soovitused 3 ja 38) (veebruar 2010).

Rahvusvaheline parim tava: sularaha ja vabalt kaubeldavate esitaja väärtpaberite ebaseadusliku piiriülese veo avastamine ja tõkestamine (veebruar 2010).

Rahvusvaheline parim tava: vabatahtliku maksueeskirjade järgimise programmide mõju rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise poliitikale (oktoober 2010).

FATFi juhised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete ja finantsalase kaasatuse kohta (juuni 2011).